

Tartu
SPORDITEATMIK

1958

A.

2/43761

A-22265

TARTU LINNA KEHAKULTUURI- JA SPORDIKOMITEE

TARTU SPORDITEATMIK

1958

1958

Koostajad: V. HEUER ja B. MATVEI

2

Tartu Riiklik Kirjandus- ja
Raamatukogu

43761

Koostajatelt

1956. aastal anti välja esimene Tartu linna spordisektsioonide nõukogu teatmik. Siis koosnes see erialasektsioonide loetelust, meie linna rekorditest, edetabelitest jms. 1957. a. oli plaanis selle teatmiku uusväljaanne. Asja arutamisel spordisektsioonide nõukogus avaldati arvamust, et uus teatmik peaks kujunema eelmisest huvitavamaks, et seal peaks olema lühikesi ülevaatekirjutisi üksikute spordialade kohta. Nii sündiski käesoleva väljaande idee.

Praegusel kujul on teatmik oma esialgsetest raamidest välja kasvanud. Ta on isegi rohkem kui tavaline spordi aastaraamat, pigem võiks teda nimetada kokkuvõtteks saavutustest Tartu spordielus aastail 1944—1957.

Meie väljaande hindamisel ei tohi aga unustada üht tähtsat asjaolu — see pole n. ö. teaduslik uurimus. Ta on valminud Tartu spordiaktiivi ühise töö viljana. Iga erialasektsiooni poolt esitati koostajatele materjalid oma spordiala kohta, need kokkupandult andsidki selle brošüüri. Seeõttu on ülevaade paiguti lünklik, võrdse tähelepanuga pole käsitletud kõiki arenguetappe meie kodulinna viimaste aastate spordielus. Kuigi koostajad püüdsid esitatud materjali võimalikult ühtlustada, on mõnegi spordiala erikaal teatmikus väiksem, kui ta seda väärrib.

Kuid tahaks loota, et ka praegusel kujul annab see väljaanne ülevaate meie tööst, kajastab seda arenguteed, mida kehakultuur ja sport on käinud Tartus sõjajärgsel perioodil. Tahaks loota, et see väljaanne kujuneb meie noorsoo ja töötajaskonna hulgas tehtava spordipropaganda vahendiks, tutvustab kõigile Tartu spordielu saavutusi.

Lõpuks tahaks tänada kõiki spordiaktiviste, kelle abivalmiduse tõttu sai käesoleva ülevaate koostamine üldse võimalikuks.

Märkused ülevaates esinevate ebatäpsuste ja puuduste kohta palume saata linna kehakultuuri- ja spordikomitee aadressil, et neid saaks järgmistes väljaannetes arvesse võtta. (Sealjuures arvestage, et esitatud andmed piirduvad 1957. aastaga.)

Sektsiooni presiidium

Esimees — H. Sisask; sekretär — S. Leet; kohtunikekogu esimees — R. Lulla; treenerite nõukogu esimees — F. Kudu; liikmed — B. Matvei, A. Kivi, V. Heuer, E. Heido, E. Arand ja V. Sepp.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Mehed. 100 m jooks — H. Tiik, V. Laager, E. Ojastu, P. Kaseoja, V. Rämson, U. Teedemaa, A. Laas, M. Kure, E. Maimre.

200 m jooks — H. Tiik, V. Laager, E. Ojastu, E. Maimre, P. Kaseoja, V. Rämson, U. Teedemaa, A. Laas, V. Merilo.

400 m jooks — E. Ojastu, V. Merilo, U. Teedemaa, L. Pettai, V. Rämson, V. Rogatšov.

800 m jooks — A. Pisuke, L. Pettai, J. Kiho, A. Arak, H. Mäesalu, P. Rõomussaar.

1500 m jooks — A. Pisuke, T. Soom, H. Mäesalu, J. Kiho, P. Lõoke, A. Lahe, S. Minski, R. Suitsmart.

5000 m jooks — L. Virkus, H. Pärnakivi, R. Leinus, S. Minski, A. Lahe, T. Soom.

110 m tõkkejooks — V. Laager, E. Proos, U. Valgerist, M. Kutman, E. Volkman, J. Unger.

400 m tõkkejooks — E. Ojastu, U. Valgerist, A. Nummert, E. Volkman, H. Torim, V. Rogatšov.

3000 m takistusjooks — H. Pärnakivi, R. Leinus, T. Soom, L. Virkus, A. Arak, S. Minski, V. Nestor.

Käimine — A. Villemson, U. Kangur.

Kaugushüpe — H. Tiik, J. Jürgenstein, P. Kaseoja, J. Kivi, E. Proo, T. Sõlg, T. Nirgi.

Kõrgushüpe — F. Savihhin, J. Unger, T. Sõlg, E. Annus, J. Põldsam, E. Eedla, J. Kivi, T. Külvet.

Kolmikhüpe — J. Jürgenstein, J. Kirsch, J. Unger, T. Ilves, T. Kaljot, V. Rauniste, E. Pöder, I. Kala, T. Sõlg.

Teivashüpe — M. Kutman, J. Timusk., E. Pöder, J. Jürgenstein, J. Roots, O. Annus, K. Tasmuth.

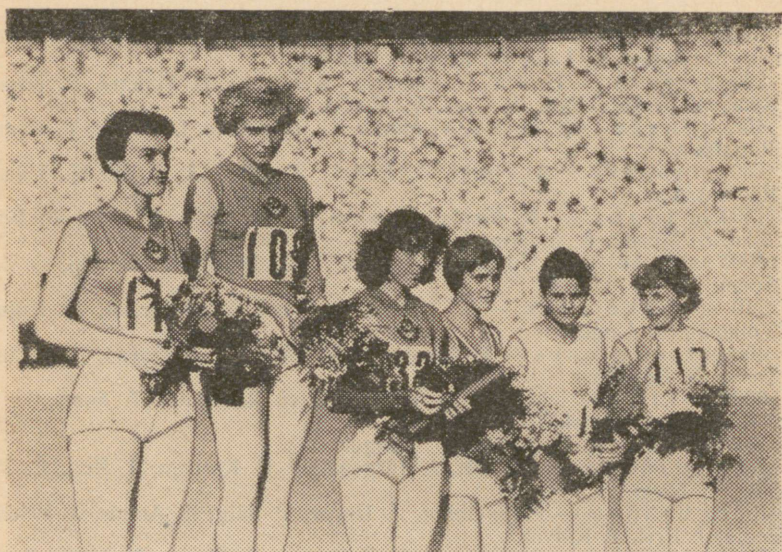
Kuulitõuge — F. Pirts, E. Simson, K. Metsur, V. Kuik, V. Normet, R. Zupping, J. Paavel, A. Kaljulaid, H. Vungi, J. Voot.

Kettaheide — K. Metsur, J. Voot, E. Simson, V. Normet, A. Jägel, R. Peiker.

Odavise — J. Põldsam, M. Paama, V. Kuik, R. Peiker, J. Paršev, J. Kaljusto, C. Vallman, A. Lillestik.

Vasaraheide — R. Zupping, V. Normet, L. Merusk, E. Jõgisalu, K. Aru, K. Metsur, A. Kiris.

Naised. 100 m jooks — L. Kepp, L. Tapver, V. Maremäe, E. Püttsepp,
 L. Lipp, H. Mägi, E. Niglas, L. Kõiv.
 200 m jooks — L. Kepp, L. Tapver, E. Püttsepp, L. Lipp, H. Mägi,
 E. Kruus, E. Niglas, L. Kõiv.
 400 m jooks — E. Kruus, L. Tapver, M. Kutman, M. Abras, H. Mägi,
 T. Lapp, H. Mei, E. Pennonen.
 800 m jooks — M. Abras, E. Kruus, T. Lapp, A. Mägi, V. Urb, T. Roos,
 E. Pennonen.
 80 m tõkkejooks — V. Maremäe, L. Kepp, L. Rannap, L. Lind,
 E. Püttsepp.
 Kaugushüpe — V. Maremäe, L. Kepp, L. Rannap, L. Lind, E. Pütt-
 sepp, E. Põldoja.
 Kõrgushüpe — T. Bogdanova, I. Helari, A. Pakosta, E. Trampärk,
 M. Meimers, K. Lavrakova, H. Varep, M. Peemot, I. Palm, E. Põldoja.
 Kuulitõuge — L. Maremäe, T. Tarik, H. Pakosta, I. Helari, A. Munk,
 A. Pakosta.
 Kettaheide — L. Maremäe, T. Tarik, L. Kivimurd, A. Munk, M. Mei-
 mers, L. Aaslaid.
 Odavise — L. Maremäe, A. Pakosta, H. Pakosta, I. Helari, L. Valge,
 L. Lind, A. Paju.

See foto on jäädvustanud Tartu kergejõustiku suurima saavutuse
 1957. aastal. Vilve Maremäe (vasakult teine) seisab III rahvusvahe-
 liste noorsoo spordimängude aujedaastail kui naiste kaugus-
 hüppe võitja.

Tartu linna 1957. a. kergejõustiku

edetabel

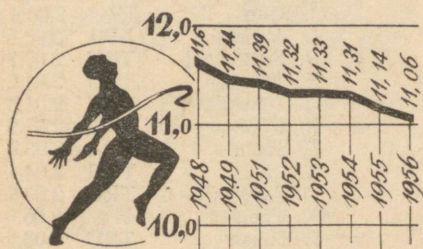
Mehed

100 m

E. Ojastu	EPA	10,8
P. Kaseoja	TRÜ	11,1
H. Tiik	TRÜ	11,1
*V. Rämson	TRÜ	11,1
U. Teedemaa	EPA	11,1
L. Sauer	TRÜ	11,2
V. Rogatsov	TRÜ	11,2
*M. Kure	N	11,2
V. Laager	TRÜ	11,3
J. Jürgenstein	EPA	11,4
E. Maimre	TRÜ	11,4

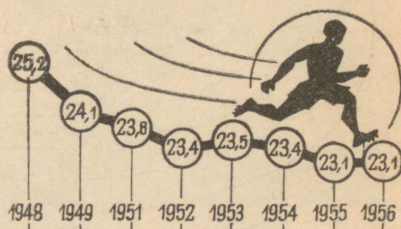
200 m jooks

E. Ojastu	EPA	22,6
E. Maimre	TRÜ	22,7
*V. Rämson	TRÜ	22,9
V. Laager	TRÜ	22,9
P. Kaseoja	TRÜ	23,0
V. Rogatsov	TRÜ	23,1
L. Sauer	TRÜ	23,2
A. Saliste	EPA	23,4
*M. Kure	N	23,4
V. Merilo	EPA	23,6
U. Valgerist	K	23,9
A. Laas	K	24,2
V. Tammik	TRÜ	24,2
Ü. Lindpere	EPA	24,2
H. Tätte	EPA	24,3
*P. Teepalu	N	24,4
**J. Kiho	N	24,5
*A. Lembra	EPA	24,7
K. Jaska	K	25,2
*Jaan Kiho	N	25,3
V. Valge	K	25,3
*P. Jakobson	N	25,4
Kiisk	N	25,4
*V. Zahharov	N	25,8
*M. Kangur	N	26,0
*Saarniit	N	26,0

100 m jooksu 10-ne parema keskmise areng. 1957. a. toimus vüike tagasimine, «keskmine» võrdus 11,15-ga.

H. Tätte	EPA	11,4
V. Merilo	EPA	11,4
*A. Laas	K	11,4
E. Proos	TRÜ	11,5
U. Valgerist	K	11,5
V. Tammik	TRÜ	11,6
*A. Koidu	K	11,6
A. Pisuke	TRÜ	11,6
A. Saliste	EPA	11,6
*A. Lembra	EPA	11,7
Ü. Lindpere	EPA	11,7
Ü. Palk	TRÜ	11,7
I. Kivi	TRÜ	11,7
*P. Teepalu	N	11,7
**J. Kiho	N	11,8
A. Aun	K	11,8
T. Ilves	TRÜ	11,8
U. Veski	TRÜ	11,8
E. Püttsepp	TRÜ	11,8

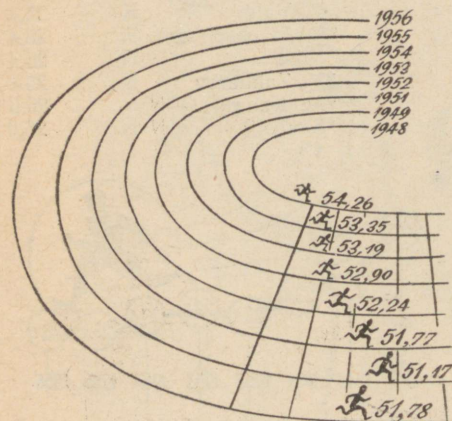
Kiirjooks on praegu Tartu kergejõustiku kitsaskohaks. Kuigi 200 m jooksus statistiline näitaja mikroskoopiliselt paranes — 10-ne keskmine on 23,08 — jäädakse siin Tallinnast ikkagi tunduvalt maha.

400 m jooks

E. Ojastu	EPA	49,0
U. Teedemaa	EPA	50,8
V. Rogatsov	TRÜ	51,1
A. Saliste	EPA	51,2
*V. Rämson	TRÜ	51,4
A. Pisuke	TRÜ	51,7
L. Pettai	EPA	51,8
Jaan Kiho	TRÜ	51,9
H. Tiik	TRÜ	52,6
*A. Koidu	K	53,2
V. Laager	TRÜ	53,2
*J. Murakas	TRÜ	53,2
E. Püttsepp	TRÜ	53,6
*I. Kuusk	TRÜ	53,8
L. Sauer	TRÜ	53,9
U. Valgerist	K	53,9
H. Tätte	EPA	54,0
V. Laak	TRÜ	54,0
*P. Teepalu	N	54,3
O. Lindpere	EPA	54,5
V. Tammik	TRÜ	54,7
*K. Taela	N	54,7
V. Merilo	EPA	54,8
T. Viitso	TRÜ	54,8
**J. Kiho	N	54,9
I. Kivi	TRÜ	54,9

800 m jooksus oli edasiminekut 1957. aastal täpselt 0,1 sek. — kümne keskmine oli 1.58,2.

1957. a. 10-ne parema keskmine 51,47 on süüski nõrgem 1955. a. omast.

800 m jooks

L. Pettai	EPA	1.55,0
A. Pisuke	TRÜ	1.55,5
A. Saliste	EPA	1.56,0
E. Ojastu	EPA	1.56,6

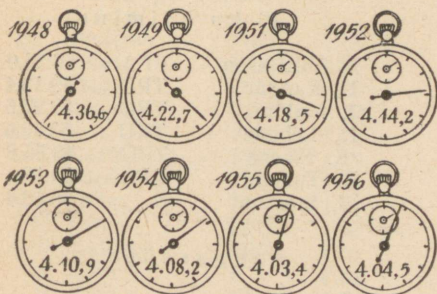
H. Pärnakivi	EPA	1.57,6
A. Arak	EPA	1.58,7
*J. Kiho	TRÜ	2.00,4
L. Virkus	EPA	2.00,5
R. Suitsmart	TRÜ	2.00,7
*E. Maasik	TRÜ	2.01,2
H. Mäesalu	TRÜ	2.01,3
P. Rõõmussaar	TRÜ	2.01,9
T. Soom	EPA	2.03,0
A. Lahe	TRÜ	2.04,4
O. Allikas	TRÜ	2.04,9
*K. Taela	N	2.05,0
*I. Kuusk	TRÜ	2.03,6
T. Viitso	TRÜ	2.05,2
*V. Vahing	TRÜ	2.05,4
S. Minski	K	2.05,4
*I. Kreutzberg	N	2.05,4
*A. Koidu	K	2.05,6
P. Lööke	TRÜ	2.05,7
*R. Pikver	N	2.05,9
U. Kajak	TRÜ	2.05,9

1500 m jooks

H. Pärnakivi	EPA	3.56,2
L. Virkus	EPA	3.56,2
T. Soom	EPA	3.57,3
A. Pisuke	TRÜ	3.57,6
L. Pettai	EPA	4.02,1
*E. Maasik	TRÜ	4.06,6
R. Leinus	EPA	4.07,0
S. Minski	K	4.07,4
H. Mäesalu	TRÜ	4.09,6
A. Arak	EPA	4.11,0
R. Suitsmart	TRÜ	4.11,4
U. Kajak	TRÜ	4.12,7
P. Lööke	TRÜ	4.12,7
*J. Kiho	N	4.15,4
P. Rõõmussaar	TRÜ	4.17,2

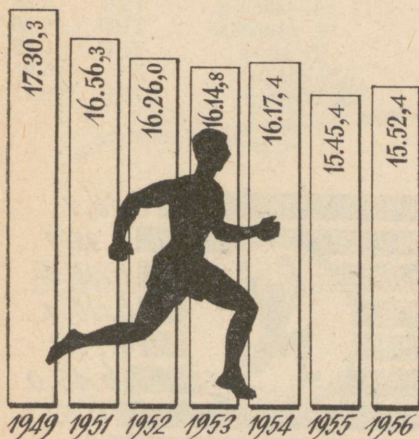
*T. Palgi	N	4.18,4
V. Primakin	K	4.22,0
*K. Taela	N	4.26,0
*R. Pikver	N	4.26,7
T. Märtin	K	4.28,0
T. Luik	TRÜ	4.29,0
V. Ritsing	K	4.29,4
J. Kalberg	K	4.29,4
H. Murumaa	EPA	4.29,6
V. Vahing	TRÜ	4.30,5

L. Virkus	EPA	14.11,2
H. Pärnakivi	EPA	14.20,4
T. Soom	EPA	14.44,4
K. Leinus	EPA	15.25,2
A. Arak	EPA	15.28,8
S. Minski	K	15.29,0
P. Lööke	TRÜ	15.36,8
U. Kajak	TRÜ	15.37,0
O. Allikas	TRÜ	16.01,6
A. Lahe	TRÜ	16.02,0
Schmidt	S	16.30,4
H. Mäesalu	TRÜ	16.45,0
A. Prakson	K	17.07,0
A. Lutsar	EPA	17.23,4
V. Primakin	K	17.26,8
E. Nelk	K	18.10,0
A. Rohkla	K	19.02,0
J. Urveraid	K	19.29,0
K. Vaarmets	K	19.36,0
O. Heido	K	20.30,2

1957. a. 10-ne keskmine — 4.03,1 —
ületab ka seni parima, 1955. a. taseme.

5000 m jooks

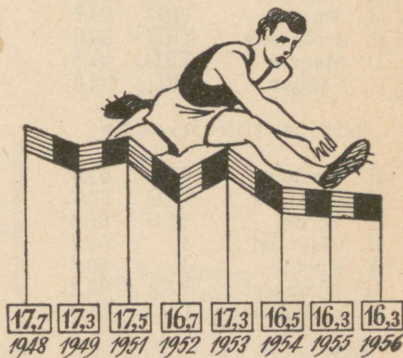

1957. a. jooksid esmakordselt kolm tart-
last 5000 m alla 15 min. 10-ne kesk-
mine — 15.18,0 — tegi suure hüppe
edasi.

10 000 m jooks

L. Virkus	EPA	29.34,4
T. Soom	EPA	31.05,8
R. Leinus	EPA	32.10,2
S. Minski	K	32.30,2
A. Arrak	EPA	32.55,6

110 m tõkkejooks

Tõkkejooks jagab kiirojooksude saa-
tust. Siin oli 10-ne keskmine 1957. a.
16,5.

V. Laager	TRÜ	15,2
E. Proos	TRÜ	15,2
H. Tiik	TRÜ	16,2
U. Valgerist	K	16,2
T. Sõlg	TRÜ	16,3
E. Volkman	EPA	16,7
E. Eedla	TRÜ	17,0
M. Kutman	TRÜ	17,2

H. Tätte	EPA	17,4
*A. Lembra	EPA	17,4
V. Rogatsov	TRÜ	17,4
J. Unger	TRÜ	17,7
I. Kivi	TRÜ	17,8
H. Nummert	EPA	18,0
*T. Kohv	TRÜ	18,2
*J. Murakas	TRÜ	18,2
*E. Annus	N	18,7
E. Tamm	TRÜ	19,0
V. Laak	TRÜ	19,2
L. Repponen	TRÜ	19,3
U. Urb	TRÜ	19,7
U. Veski	TRÜ	20,1
*E. Lelumees	TRÜ	20,2
T. Värava	TRÜ	20,3
J. Kirsch	TRÜ	20,3

200 m tõkkejooks

V. Laager	TRÜ	25,9
U. Valgerist	K	27,0
M. Kutman	TRÜ	27,3
A. Lembra	EPA	27,5
H. Tiik	TRÜ	27,6
H. Tätte	EPA	27,8
*A. Koidu	K	28,2
H. Pöder	EPA	28,4
H. Nummert	EPA	28,5
V. Rogatsov	TRÜ	29,0
M. Simson	TRÜ	29,7
V. Berendsen	TRÜ	30,6
U. Mandre	TRÜ	31,5
U. Kangur	TRÜ	32,3

400 m tõkkejooks

E. Ojastu	EPA	53,5
V. Rogatšov	TRÜ	57,3
H. Torim	TRÜ	57,3
U. Valgerist	K	58,2
*A. Koidu	K	60,7
H. Nummert	EPA	63,2
E. Volkmann	EPA	64,0

3000 m takistusjooks

H. Pärnakivi	EPA	8.55,6
K. Leinus	EPA	9.34,2
T. Soom	EPA	9.44,8
S. Minski	K	9.57,4
U. Kajak	TRÜ	9.57,8
V. Nestor	EPA	10.22,0
A. Lutsar	EPA	10.41,6

5 km käimine

A. Villemson	EPA	23.55,0
U. Kangur	TRÜ	24.07,8
H. Lehiste	TRÜ	24.20,4

J. Maldre	TRÜ	25.11,2
R. Tuherm	EPA	25.37,0
M. Simson	TRÜ	25.46,0
K. Elberg	TRÜ	25.50,8
T. Luik	TRÜ	25.54,4
A. Lumiste	TRÜ	25.59,0
J. Ugam	TRÜ	26.31,4
F. Vöskov	K	26.46,0
V. Lokko	EPA	27.44,0
V. Ladva	TRÜ	29.11,6
R. Pork	EPA	29.11,7

10 km käimine

A. Villemson	EPA	46.36,0
U. Kangur	TRÜ	49.13,4
J. Maldre	TRÜ	52.27,6
H. Lehiste	TRÜ	53.43,6
K. Elberg	TRÜ	53.55,8
R. Tuherm	EPA	59.16,4
J. Starkopi	N	66.18,4

Kaugushüpe

H. Tiik	TRÜ	7.06
J. Jürgenstein	EPA	6.91
I. Kivi	TRÜ	6.76
P. Kaseoja	TRÜ	6.69
*A. Lembra	EPA	6.57
E. Proos	TRÜ	6.51
V. Tammik	TRÜ	6.32
A. Orav	K	6.32
E. Akkel	TRÜ	6.30
T. Nirgi	EPA	6.27
A. Obed	TRÜ	6.27
*J. Murakas	TRÜ	6.26
T. Ilves	TRÜ	6.25
*M. Kure	N	6.21
T. Sölg	TRÜ	6.17

Kaugushüppes ei ole märgata erilist paranemistendentsi. 1957. a. oli 10-nd keskmine 6.57,1.

*V. Rämson	TRÜ	6.13
Praks	K	6.13
H. Tätte	EPA	6.12
G. Saava	TRÜ	6.09
J. Roots	EPA	6.09
A. Kermas	EPA	6.08
E. Kooskora	K	6.08
V. Rauniste	EPA	6.03
O. Laos	K	6.02
E. Volkmann	EPA	6.00

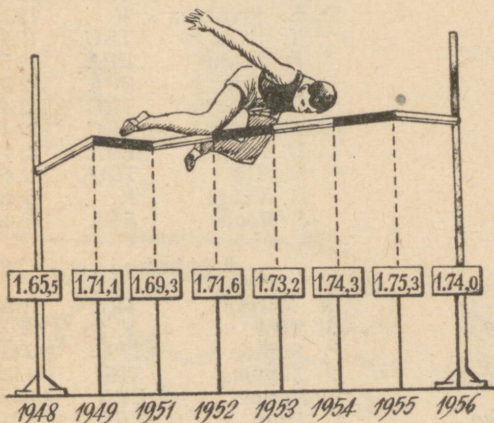
J. Põldsam	EPA	1.65
T. Protsin	K	1.65
K. Rõika	K	1.65
T. Ilves	TRÜ	1.65
K. Metsur	TRÜ	1.65
V. Rogatsov	TRÜ	1.65
Urberg	K	1.65
J. Vill	K	1.65
*J. Viigipuu	TRÜ	1.65

Kõrgushüpe

F. Savihhin	TRÜ	1.85
J. Unger	TRÜ	1.90
T. Sõlg	TRÜ	1.85
T. Külvet	TRÜ	1.80
I. Kivi	TRÜ	1.76
E. Eedla	TRÜ	1.75
A. Tiirik	TRÜ	1.75
*T. Kohv	TRÜ	1.75
H. Tiik	TRÜ	1.70
M. Kutman	TRÜ	1.70
H. Kont	K	1.70
V. Kuld	EPA	1.70
E. Proos	TRÜ	1.70
H. Tätte	EPA	1.70
K. Teemant	K	1.70
*E. Annus	N	1.70
*T. Värva	TRÜ	1.70
O. Laos	K	1.70
E. Akkel	TRÜ	1.70
M. Räli	TRÜ	1.70

Teivashüpe

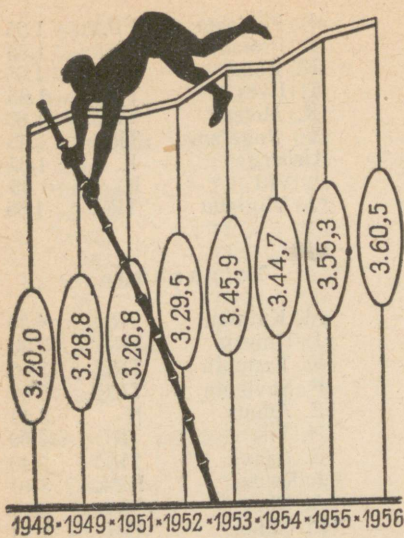
M. Kutman	TRÜ	4.00
J. Timusk	TRÜ	3.90
K. Tasmuth	TRÜ	3.60
F. Savihhin	TRÜ	3.50
*E. Annus	N	3.50
H. Tiik	TRÜ	3.50
G. Saava	TRÜ	3.40
J. Roots	EPA	3.40
A. Obet	TRÜ	3.30
R. Kalda	TRÜ	3.30
E. Pöder	EPA	3.50
*H. Annus	N	3.30
H. Tätte	EPA	3.30
*T. Lukk	TRÜ	3.30
E. Proos	TRÜ	3.10
J. Lill	K	3.10
U. Urb	TRÜ	3.10
V. Laak	TRÜ	3.10
**T. Uusen	N	3.00
J. Murakas	TRÜ	3.00
V. Kuld	EPA	3.00

Kõrgushüppes oli 1957. a. silmanähtav areng. 10-ne parima keskmine kasvas tervelt 4,1 cm, võrdudes 1.78,1-ga. Edu aluseks on kõrgushüppajate tehnika paranemine.

L. Valt	TRÜ	1.65
T. Nirgi	EPA	1.65
J. Kirsch	TRÜ	1.65
T. Värnik	TRÜ	1.65
V. Valge	EPA	1.65

M. Räli	TRÜ	3.00
V. Kuik	TRÜ	2.90
M. Kure	N	2.90
M. Utso	N	2.90
Töldsepp	N	2.90

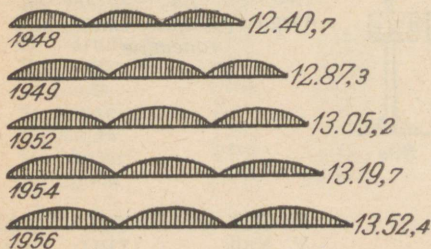

1948•1949•1951•1952•1953•1954•1955•1956

Teivashüppes langes 10-ne keskmine
1957. a. — 3.55,0 — alla 1955. a. taset.

Kolmikhüpe

J. Jürgenstein	EPA	14.66
T. Sölg	TRÜ	13.99
*H. Kala	TRÜ	13.82
T. Kaljot	EPA	13.49
E. Nirgi	EPA	13.47
J. Unger	TRÜ	13.45
T. Ilves	TRÜ	13.36
V. Kuld	EPA	13.20

Kolmikhüpe kümne keskmine oli
1957. a. 13.57,1.

J. Kirsch	TRÜ	13.19
A. Kermas	EPA	13.08
Ü. Raidma	K	13.03
E. Akkel	TRÜ	12.70
F. Savihhin	TRÜ	12.63
V. Kuik	TRÜ	12.56
E. Ojastu	EPA	12.52
J. Roots	EPA	12.50
V. Martson	K	12.46
H. Kooskora	K	12.39
O. Laos	K	12.38
E. Pöder	EPA	12.31
V. Valge	EPA	12.24
V. Majas	EPA	12.23
*P. Jakobson	N	12.16
K. Jaska	K	12.10
K. Narva	K	12.10

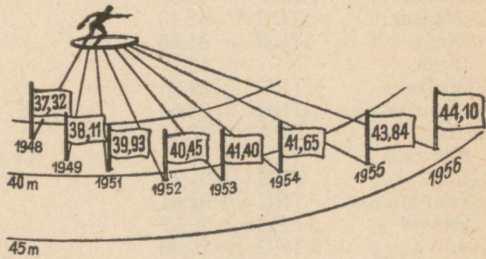
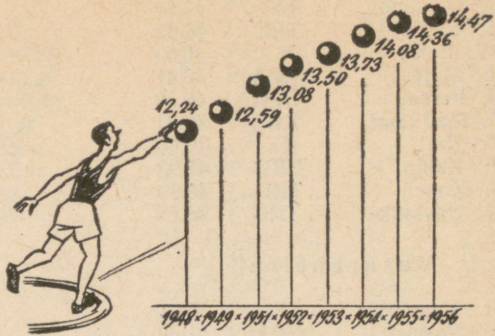
Kuulitõuge

F. Pirts	TRÜ	16.42
E. Simson	TRÜ	15.84
K. Metsur	TRÜ	15.24
V. Normet	EPA	14.57
V. Kuik	TRÜ	14.08
R. Zupping	TRÜ	13.66
*J. Järve	N	13.51
J. Voot	K	13.45
J. Paavel	EPA	13.16
A. Kaljulaid	TRÜ	13.03
R. Vaas	K	12.97
J. Pöldsam	EPA	12.94
T. Nirgi	EPA	12.83
E. Proos	TRÜ	12.78
*R. Peiker	TRÜ	12.76
E. Kooskora	K	12.75
T. Ilves	TRÜ	12.74
K. Paulus	EPA	12.59
A. Paju	EPA	12.52
P. Kaseoja	TRÜ	12.45
M. Paama	TRÜ	12.44
Ü. Mägi	EPA	12.44
H. Tiik	TRÜ	12.43
H. Vungi	K	12.43
J. Roots	EPA	12.41

Kettaheide

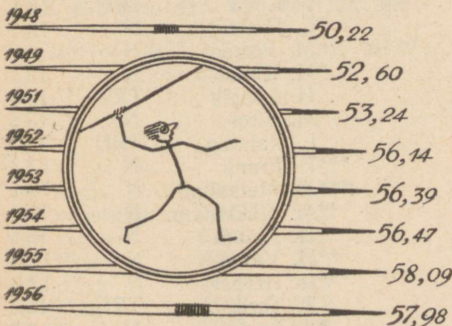
K. Metsur	TRÜ	51.52
J. Voot	K	46.07
E. Simson	TRÜ	45.41
R. Zupping	TRÜ	44.09
V. Normet	EPA	44.08
Ü. Mägi	EPA	41.95
H. Vungi	K	41.11
V. Kuik	TRÜ	40.04
R. Mägi	TRÜ	39.86
*R. Peiker	TRÜ	39.25
J. Pöldsam	EPA	39.06
A. Jägel	TRÜ	39.04

Kuulitõuke ja kettaheitega oli asi 1957. aastal halb. Esimese ala 10-ne parima keskmine vähenes 14.29,7-le. Veel tundavam oli tagasimineku kettaheitel, kus vastava näitaja vähenes koguni ligi 80 cm, ulatudes ainult 43.31,9-le.

F. Pirts	TRÜ	38.96	M. Paama	TRÜ	71.18
E. Proos	TRÜ	38.95	J. Põldsam	EPA	67.03
J. Unger	TRÜ	38.57	V. Kuik	TRÜ	65.36
K. Liiva	TRÜ	38.40	A. Lillestik	TRÜ	62.84
J. Kaljuste	TRÜ	37.91	*R. Peiker	TRÜ	59.68
H. Tiik	TRÜ	37.58	J. Kaljusto	TRÜ	59.22
I. Kivi	TRÜ	37.52	H. Tiik	TRÜ	58.34
E. Vasar	TRÜ	37.26	E. Ojastu	EPA	54.87
E. Eedla	TRÜ	37.20	T. Nirgi	EPA	52.55
A. Kaljulaid	TRÜ	37.14	K. Kaljula	EPA	52.47
J. Paavel	EPA	36.97	E. Proos	TRÜ	50.87
T. Viir	TRÜ	36.94	H. Tätte	EPA	49.25
J. Jürgestein	EPA	36.71	H. Pill	K	48.99
			J. Andersen	TRÜ	48.86
			M. Räli	TRÜ	48.79

Odavise

Odavise oli ainuke ala heidete ja tõugete hulgast, kus 10-ne keskmine tunduvalt paranes. 1957. a. võrdus see 60.35,6-ga.

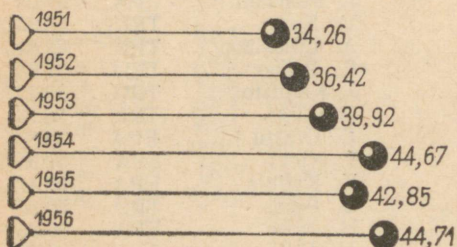
A. Randma	K	47.81
E. Eedla	TRÜ	46.62
**V. Belov	N	46.53
L. Majas	EPA	46.41
*J. Parsev	EPA	46.39
I. Madisson	EPA	46.31
F. Eret	K	46.00
R. Kalda	TRÜ	45.93
J. Kirsch	TRÜ	45.80
A. Savi auk	TRÜ	45.59

Vasaraheide

R. Zupping	TRÜ	59.01
V. Normet	EPA	51.60
L. Merusk	EPA	48.46
H. Kariler	TRÜ	46.53
K. Metsur	TRÜ	46.43
A. Kiris	TRÜ	41.66
*J. Järve	N	40.17
E. Veske	TRÜ	39.36
M. Paama	TRÜ	36.60
K. Aru	EPA	33.15
*J. Murakas	TRÜ	32.22
*T. Lukk	TRÜ	31.71
J. Tedremaa	TRÜ	31.64
J. Paavel	EPA	29.37
K. Liiva	TRÜ	29.26
V. Kuld	EPA	26.68

Kümnevõistlus

H. Tiik	TRÜ	6157
E. Proos	TRÜ	5157
H. Tätte	EPA	5115
J. Põldsam	EPA	4999
I Kivi	TRÜ	4826
*J. Murakas	TRÜ	4508
V. Laak	TRÜ	4158
T. Sõlg	TRÜ	3919
*E. Annus	N	3746
T. Luik	TRÜ	3640
P. Kaseoja	TRÜ	3616
*M. Kure	N	3490
J. Kirsch	TRÜ	3400
M. Räli	TRÜ	3386
K. Liiva	TRÜ	3252
R. Mägi	TRÜ	3206
H. Mäesalu	TRÜ	3150
U. Laumets	TRÜ	3127
H. Ring	TRÜ	3125
U. Bamberg	TRÜ	3108
V. Kivi	TRÜ	3001
A. Kaljalaid	TRÜ	2937
U. Urb	TRÜ	2908
R. Põldme	TRÜ	2908
U. Veski	TRÜ	2904

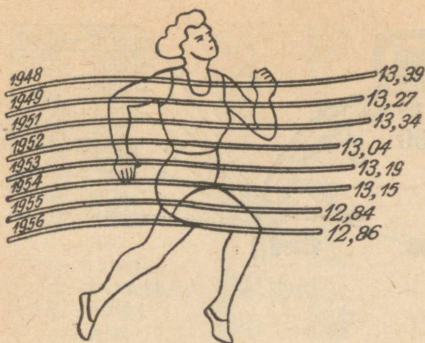
Vasaraheites paranes küll rekordmark, kuid «keskmise» — 44.29,7 — muutus halvemaks.

Naised

100 m jooks

L. Kepp	TRÜ	12,0
V. Maremäe	TRÜ	12,1
L. Tapver	EPA	12,3
**L. Lipp	N	12,4
E. Niglas	TRÜ	12,7
H. Mägi	TRÜ	12,7
V. Hiire	TRÜ	12,8
L. Kõiv	TRÜ	12,9
A. Munk	TRÜ	13,0
L. Lind	EPA	13,1
E. Kruus	TRÜ	13,1

V. Kõva	TRÜ	13,1
*E. Püttsepp	N	13,1
**M. Peemot	N	13,2
*M. Abras	N	13,2
H. Leppik	TRÜ	13,3
*M. Sirel	N	13,3
L. Rannap	TRÜ	13,4
***E. Frank	N	13,4
***M. Metsalind	N	13,4
**M. Nükkmann	N	13,4
***H. Kalam	N	13,5
**H. Varep	N	13,5
***R. Herbst	N	13,6
T. Tarik	TRÜ	13,7
*S. Barinova	N	13,7

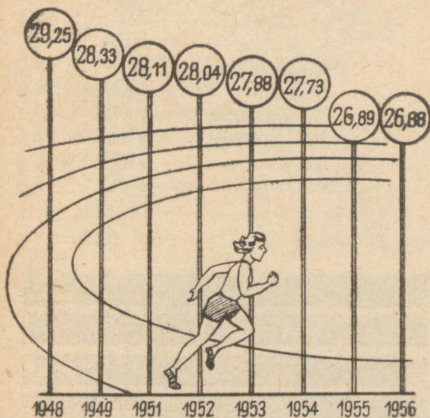

1957. a. — 12,60.

200 m jooks

E. Kruus	TRÜ	27,1
V. Hiire	TRÜ	27,2
L. Kõiv	TRÜ	27,3
*E. Püttsepp	N	27,3
L. Lind	EPA	27,5
V. Kõva	TRÜ	27,7
**M. Abras	N	27,7
**M. Peemot	N	27,9
E. Loog	K	28,4
***E. Frank	N	28,6
***M. Metsalind	N	28,7
A. Mägi	EPA	28,8
*M. Sirel	N	28,8
T. Tarik	TRÜ	29,0
E. Põldoja	TRÜ	29,2
A. Luik	TRÜ	29,3
*T. Sooman	TRÜ	29,8
*M. Raudsepp	N	30,2
V. Liivaste	K	30,2

400 m jooks

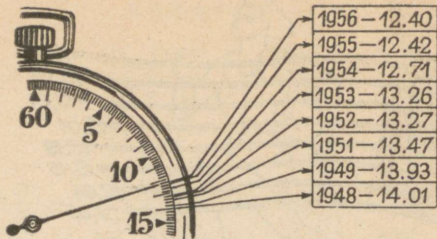
Ka siin oli 1957. a. edu, 10-ne keskmine oli 26,42.

L. Tapver	EPA	58,7
E. Kruus	TRÜ	60,0
*M. Abras	N	60,5
L. Kepp	TRÜ	62,2
V. Kõva	TRÜ	63,3
**L. Lipp	N	64,2
E. Pennonen	TRÜ	64,5
A. Mägi	EPA	64,6
*T. Lapp	TRÜ	64,7
**M. Peemot	N	64,8
*E. Püttsepp	N	64,9
*T. Sooman	TRÜ	65,0
E. Niglas	TRÜ	65,2
V. Hiire	TRÜ	65,2
*M. Sirel	N	65,6
V. Urb	K	65,9
E. Põldoja	TRÜ	66,5
K. Raudam	TRÜ	67,3
M. Käbin	TRÜ	67,6
T. Brõnova	K	67,6
L. Ruto	TRÜ	67,8
*A. Tanimäe	N	68,5
*S. Barinova	N	68,5
I. Palm	TRÜ	68,6
H. Mei	TRÜ	68,8

L. Kepp	TRÜ	24,6
V. Maremäe	TRÜ	25,5
L. Tapver	EPA	26,0
E. Niglas	TRÜ	26,4
**L. Lipp	N	26,5
H. Mägi	TRÜ	26,8
A. Munk	TRÜ	26,9

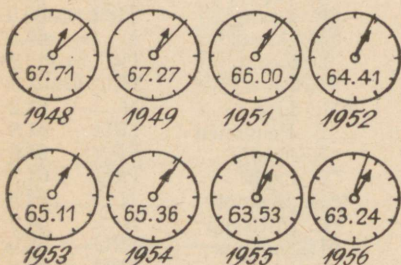
800 m jooks

E. Kruus	TRU	2.21,4
*M. Abras	N	2.28,2
*T. Lapp	TRU	2.30,8
A. Magi	EPA	2.32,4
E. Pennonen	TRÜ	2.32,7
M. Käbin	TRÜ	2.35,6
S. Tiitso	K	2.38,8
V. Urb	K	2.40,2
H. Jääger	K	2.42,3
M. Paju	K	2.42,8
E. Kisper	K	2.44,4
E. Pikkat	K	2.47,8
H. Viikmäe	TRÜ	2.49,8
H. Rannasalu	K	2.51,0
U. Rogenbaum	K	2.51,7
R. Klaus	TRÜ	2.52,0
H. Auster	K	2.55,0
H. Joorits	K	2.58,2
H. Jänes	K	2.58,2
I. Haavik	TRÜ	3.02,9

1957. a. — 12,32.

V. Kõva	TRU	12,3
**H. Varep	N	12,7
I. Palm	TRU	12,7
**L. Lipp	N	12,8
*E. Püttsepp	N	13,1
L. Tapver	EPA	13,2
**M. Peemot	N	13,4
T. Tarik	TRU	13,8
*T. Sooman	TRÜ	13,8
**K. Kaldvee	NTL	14,2
E. Tõnisson	TRÜ	14,5
H. Mägi	TRU	14,6
*M. Sirel	N	14,6
L. Valge	EPA	14,7
**K. Lavrakova	N	14,9
A. Luik	TRU	14,9
H. Viikmäe	TRÜ	15,1
M. Riikmäe	TRU	15,6
M. Luud	TRU	15,6
M. Jaarik	TRU	15,9

Naiste «pikamaajooksud» jäävad Tartu kergejõustiku nõrgemateks kohtadeks. 400 m jooksus oli 10-ne keskmine 1957. a. 62,75, 800 m jooksus — 2,34,52.

1949	2.40,1
1951	2.38,5
1952	2.36,8
1953	2.35,4
1954	2.41,4
1955	2.38,3
1956	2.35,4

1 min. 2 min.

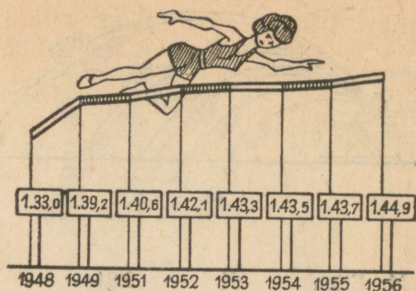
80 m tõkkejooks

V. Maremäe	TRU	11,4
L. Kepp	TRÜ	11,9
L. Rannap	TRÜ	12,0
A. Munk	TRÜ	12,2
L. Lind	EPA	12,2

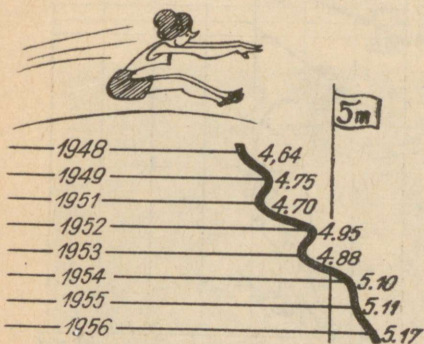
Kaugushüpe

V. Maremäe	TRU	6.11
L. Kepp	TRU	5.51
*E. Püttsepp	N	5.36
L. Rannap	TRÜ	5.26
L. Lind	EPA	5.20

V. Kõva	TRÜ	5.09
**M. Peemot	NTL	5.07
L. Tapver	EPA	5.04
E. Põldoja	TRÜ	4.99
L. Kõiv	TRÜ	4.98
***E. Frank	N	4.98
A. Munk	TRÜ	4.97
*M. Sirel	N	4.93
T. Tarik	TRÜ	4.92
**L. Lipp	N	4.91
***H. Kalam	N	4.83
H. Hoole	TRÜ	4.81
***R. Herbst	N	4.75
T. Lapp	TRÜ	4.34
***M. Metsalind	N	4.69
**M. Meimers	N	4.66
*T. Sooman	TRÜ	4.58
E. Liivamägi	TRÜ	4.53
H. Leppik	TRÜ	4.49
**K. Kaldvee	NTL	4.48
V. Hansen		

Kõrgushüppes liigub keskmine aegamööda, ent järjekindlalt ülespoole. 1957. a. oli see 1.46,7.

Kaugushüppes oli 10-ne keskmine 1957. a. 5.26,1.

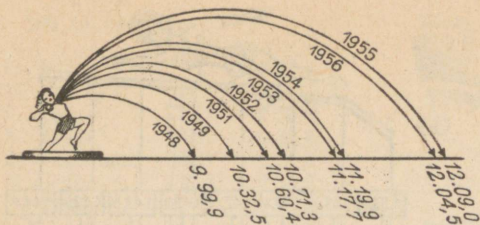
Kõrgushüpe

L. Kepp	TRÜ	1.53
V. Maremäe	TRÜ	1.52
T. Bogdanova	TRÜ	1.50
I. Palm	TRÜ	1.45
A. Pakosta	TRÜ	1.45
*I. Helari	TRÜ	1.45
L. Lind	EPA	1.45
**M. Peemot	NTL	1.45
A. Munk	TRÜ	1.44
E. Põldoja	TRÜ	1.43
T. Tarik	TRÜ	1.43
*		
A. Luik	TRÜ	1.40
V. Kõva	TRÜ	1.40
**H. Varep	N	1.40

E. Trampärk	TRÜ	1.40
***R. Sarap	N	1.40
*M. Sirel	N	1.40
L. Rannap	TRÜ	1.40
**K. Lavrakova	N	1.40
***H. Kalam	N	1.35
L. Roosen	K	1.35
A. Haljend	TRÜ	1.35
V. Pärli	TRÜ	1.35
**M. Meimers	N	1.35
L. Maremäe	TRÜ	1.35
U. Lukk	TRÜ	1.35
*E. Püttsepp	N	1.35
*T. Sooman	TRÜ	1.35
**M. Polakene	N	1.35
T. Rapp	TRÜ	1.35

Kuulitõuge

L. Maremäe	TRÜ	14.04
*I. Helari	TRÜ	12.98
H. Pakosta	EPA	12.66
T. Tarik	TRÜ	12.58
A. Munk	TRÜ	11.94
V. Maremäe	TRÜ	11.89
V. Kõva	TRÜ	11.16
A. Pakosta	TRÜ	11.11
A. Luik	TRÜ	10.52
E. Niglas	TRÜ	10.48
V. Narva	K	10.47
H. Kivimurd	K	10.38
A. Järvet	EPA	10.37
T. Kiho	EPA	10.37
A. Paju	TRÜ	10.06
H. Hoole	TRÜ	9.98
**L. Potsepajeva	N	9.96
L. Lind	EPA	9.87
A. Jaska	K	9.82

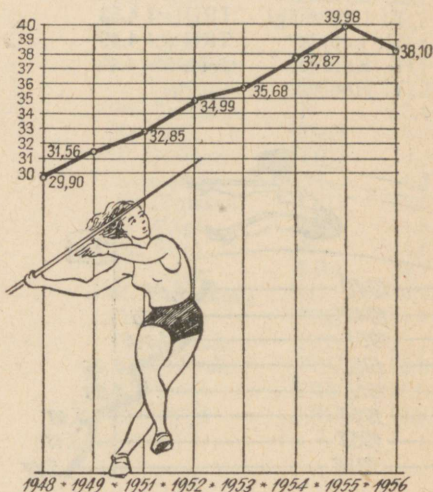
Kuulitõuge oli ainuke naiste ala, kus 10-ne keskmine 1957. a. (11.92,5) halvenes.

M. Eitea	K	9.81
P. Palm	K	9.62
L. Auväärt	K	9.60
L. Aaslaid	TRÜ	9.55
M. Turk	TRÜ	9.42
M. Luud	TRÜ	9.46

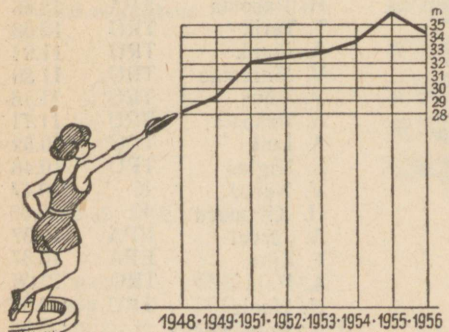
V. Narva	K	27.35
**K. Kivimägi	N	26.90
E. Peebo	TRÜ	26.60
T. Lind	EPA	26.49
I. Palm	TRÜ	26.11
H. Hoole	TRÜ	26.11

Kettaheide

L. Maremäe	TRÜ	42.78
T. Tarik	TRÜ	36.46
**M. Meimers	N	35.70
H. Kivimurd	K	34.98
L. Aaslaid	TRÜ	34.89
L. Valge	EPA	34.01
V. Kõva	TRÜ	33.95
A. Munk	TRÜ	33.23
H. Pakosta	EPA	32.91
A. Järet	EPA	31.25
E. Eenmaa	K	30.93
A. Luik	TRÜ	30.40
I. Helari	TRÜ	30.19
M. Turk	TRÜ	29.13
H. Müller	K	29.08
**L. Potsepajeva	N	28.44
T. Müller	K	28.34
M. Eitea	K	28.20
A. Pakosta	TRÜ	28.19

Odaviskes ületas 10-ne parima keskmine (40.76,7) esmakordselt 40 m piiri.

1957. a. — 35.07.

Odavise

L. Maremäe	TRÜ	49.16
V. Põldsam		48.93
H. Pakosta	EPA	45.34
A. Pakosta	TRÜ	43.00
A. Paju	TRÜ	40.69
L. Lind	EPA	38.24
*I. Helari	TRÜ	36.56
H. Kivimurd	K	36.16
L. Valge	EPA	36.10
I. Palm	TRÜ	33.46
H. Talviste	EPA	32.78

M. Turk	TRÜ	31.67	T. Tarik	TRÜ	3624
T. Kiho	EPA	31.22	**M. Peemot	N	3530
L. Meus	TRÜ	31.01	L. Rannap	TRÜ	3268
*M. Saar	N	30.35	*E. Püttsepp	N	3203
T. Tarik	TRÜ	30.07	*M. Sirel	N	3194
**K. Kivimägi	N	29.18	A. Luik	TRÜ	2978
T. Vassmann	K	27.69	E. Tõnisson	TRÜ	2892
*H. Jänes	N	27.46	M. Luud	TRÜ	2710
**M. Meimers	N	27.46	E. Peebo	TRÜ	2611
E. Koduvere	EPA	26.78	M. Kadarpiik	TRÜ	2518
E. Madise	EPA	26.36	M. Sooväli	TRÜ	2439
**L. Potsenajeva	N	25.50	M. Jaarik	TRÜ	2325
M. Peets	EPA	24.14	L. Tasane	TRÜ	2323
T. Riga	K	24.04	S. Meier	TRÜ	2301
			S. Ploom	TRÜ	2287
			L. Roes	TRÜ	2239
			M. Turk	TRÜ	2198
			H. Kiviste	TRÜ	2187
			S. Hirv	TRÜ	2011
			M. Proos	TRÜ	1952
			J. Haavik	TRÜ	1599

Viievõistlus

V. Maremäe	TRÜ	4441
L. Kepp	TRÜ	3989
A. Munk	TRÜ	3923
L. Lind	EPA	3721
V. Köva	TRÜ	3712

Märkus: * — noorte A-klass, ** noorte B-klass, *** — noorte C-klass.

Huvitavateks traditsioonilisteks üritusteks on kujunenud läbi linna teatejooksud 1. mai ja Oktoobrerevolutsiooni aastapäeva tähistamiseks.

Tartu linna kergejõustiku rekordid
(seisuga 1. jaanuar 1958. a.)

Mehed

100 m jooks	10,7	U. Teedemaa	EPA	1954
200 m "	22,1	U. Kiiraja	TRÜ	1955
400 m "	49,0	U. Teedemaa	EPA	1953
800 m "	1.52,8	E. Ojastu	EPA	1957
1500 m "	3.53,8	H. Kalmre	EPA	1955
3000 m "	8.20,2	H. Pärnakivi	EPA	1955
5000 m "	14.11,2	H. Pärnakivi	EPA	1957
10 000 m "	29.34,4	L. Virkus	EPA	1957
4×100 m teatejooks	43,4	L. Virkus	EPA	1957
		TRÜ (P. Kaseoja, H. Tiik, L. Sauer, U. Kiiraja)		1955
110 m tõkkejooks	15,0	H. Lipp	TRÜ	1949
200 m "	25,5	U. Kiiraja	TRÜ	1956
400 m "	53,5	E. Ojastu	EPA	1957
3000 m takistusjooks	9.01,2	H. Pärnakivi	EPA	1957
5 km käimine	22.47,8	H. Sisask	TRÜ	1951
10 km "	46.36,0	A. Villemson	EPA	1957
20 km "	1:37.16,0	H. Sisask	TRÜ	1951
Kaugushüpe	7.25	F. Kudu	TRÜ	1940
Kõrgushüpe	1.90	F. Savihhin	TRÜ	1957
Teivashüpe	4.10	M. Kutman	TRÜ	1953
Kolmikhüpe	15.06	J. Jürgenstein	TRÜ	1955
Kuulitõuge	17.01	F. Pirts	EPA	1955
Kettaheide	52.18	H. Lipp	TRÜ	1948
Odavise	71.18	M. Paama	TRÜ	1957
Vasaraheide	59.01	R. Zupping	TRÜ	1957
Kümnevõistlus	7111	H. Lipp	TRÜ	1948

Tartu linna rekord kaugushüpe kuulub ikka veel praegu ühele meie tuntumale treenerile F. Kudule.

Naised

100 m jooks	12,0
200 m „	24,6
400 m „	58,7
800 m „	2.21,4
4×100 m teatejooks	50,0

80 m tõkkejooks	11,3
Kaugushüpe	6.11
Kõrgushüpe	1.57
Kuulitõuge	14.66
Kettaheide	44.72
Odavise	51.05
Kolmevõistlus	2550
Viievõistlus	4441

L. Kepp	TRÜ	1956
L. Kepp	TRÜ	1957
L. Tapver	EPA	1957
E. Kruus	TRÜ	1957
«Kalev» (L. Tapver, V. Hiire, V. Mare- mäe, L. Kepp)		1956
V. Maremäe	TRÜ	1956
V. Maremäe	TRÜ	1957
H. Haljasmaa	TRÜ	1956
L. Maremäe	TRÜ	1955
L. Maremäe	TRÜ	1956
L. Maremäe	TRÜ	1956
V. Maremäe	TRÜ	1957
V. Maremäe	TRÜ	1957

EPA kergejõustiklane Lehte Tapver-Savitskaja, kes 1957. a. suvehooajal parandas korduvalt Eesti NSV rekordit 400 m jooksus.

Pärast Tartu vabastamist saksa okupantidest alustati kergejõustikutreeninguid 1944. a. sügisel äsjaloodud Tartu Riikliku Ülikooli Kehalise Kasvatuse Instituudi juures. Asja algatajaks ja esimeseks treeneriks oli instituudi asutaja ja dekaan Fred Kudu. Peale F. Kudu tegeles kergejõustiku organiseerimisega ka kolleegne linna kehakultuuri- ja spordikomitee esimees Heinrich Troost. Treeningud toimusid ühiselt kogu linna kergejõustiklaste perele instituudi võimlas Viljandi tänavas, kuna maastikujooksude paikadeks olid raudtee-äärne maastik ja Toomeorg.

1945. a. algul peetud Eesti kõigi aegade esimestel sise-esivõistlustel kergejõustikus Tallinnas Tondi maneežis saavutasid tartlased juba rea esikohti (J. Rander tuli kolmekordseks vabariigi tšempioniks, V. Jürismaa-Tamberk võitis naiste 500 m jooksu jne.). Samal kevadel võitsid tartlased vabariigi murdmaajooksu-esivõistlused, kusjuures R. Lulla ja I. Reidla tulid esimesteks Eesti NSV tšempionideks sel alal. Suvistel esivõistlustel, samuti nagu mõnel järgmiselgi aastal, esines TRÜ Kehalise Kasvatuse Instituut iseseisva võistkonnaga ning konkureeris esikoha pärast tasavägiselt VSÜ «Kalevi» vabariikliku võistkonnaga.

Kogu sõjajärgset kergejõustikuelu meie vabariigis iseloomustab parimate kergejõustiklaste koondumine Tallinna ja Tartu. Esimestel aastatel pärast sõda rikastus Tartu rea uute treeneritega. Tartu siirdusid R. Toomsalu, V. Kalam, A. Jürisson jt., kes hakkasid kasvatama järelkasvu juba tuntud kergejõustiklastele.

Esimene Tallinn—Tartu linnavõistlus kergejõustikus toimus 1945. a. ning sellest ajast peale on neid korraldatud regulaarselt igal aastal. Tallinn—Tartu matškohtumised on alati olnud väga tasavägised, kuid lõppenud enamasti Tallinna võiduga. Pärast kaheksat kaotust võitis Tartu esmakordselt 1953. a.

1955. a., kui võisteldi juba kahe võistkonnaga, tuli Tartu II võistkond suurelt võitjaks, kuna I pidi tasavägises võistluses vastu võtma mõnepunktilise kaotuse. 1956. a. — võisteldi küll ühe võistkonnaga, aga igal alal olid esindatud kolm osavõtjat — tuli juba ülekaalukalt võitjaks Tartu. 1957. a. aga oli jälle võidukas Tallinn (nii I kui ka II võistkonnaga).

Real sõjajärgsetel aastatel on Tartu kergejõustikuelu olnud tihedalt seotud Heino Lipu nimega. Kehalise Kasvatuse Instituudis õppides tõusis Heino Lipp mõne aasta jooksul vaieldamatult NSV Liidu parimaks kergejõustiklaseks. Ta tuli üle kümne korra NSV Liidu tšempioniks ning oli mitmeid aastaid NSV Liidu rekordi omanikuks kuulitõukes, kettaheites ja kümnevõistluses. Kuulitõukes oli ta ühtlasi Euroopa-rekordimees.

NSV Liidu ulatuses sai Tartu tuntuks ka üleliiduliste korrespondentsvõistluste kaudu, mida alustati 1949. aastal. Mitu aastat järjest saavutas Tartu linn neil oma grupis esikoha. Korrespondentsvõistlused aitasid märksa kaasa kergejõustiku populariseerimisele Tartu töötajate ja koolinoorte hulgas. Kahjuks lõpetati nende massiliste võistluste korraldamine 1955. aastal.

Kõige tuntumad on üleliidulises mastaabis aga Tartu üliõpilaste saavutused. Tartu Riikliku Ülikooli kergejõustiklased on viiel korral tulnud NSV Liidu kõrgemate koolide vaheliste võistluste võitjaks. Uue tõuke kergejõustiku arenemisele Tartus andis Eesti Põllumajanduse Akadeemia loomine. TRÜ—EPA matškohtumised on alati olnud tasavägised ning pakkunud suurt huvi kõigile vabariigi spordisõpradele. Viimastel aastatel on hakatud korraldama kolmikkohtumisi TRÜ—EPA—TRÜ kehakultuuriosakond.

Tartu linn on andnud palju vabariigi kergejõustiku arendamisse. Tartu tuntuimad treenerid F. Kudu, V. Kalam, E. Heido jt. on ühtlasi vabariigi koondvõistkonna treeneriteks. Nende jt. «käe all» on tõusnud vabariigi paremiku hulka palju kergejõustiklasi, kellede kõikide mainimine viiks pikale. Ainuüksi viimastel aastatel on Tartust võrsunud sellised tippportlased, nagu Vilve ja Lea Maremäe, Linda Kepp, Ursel Teedemaa, Heino Kalmre, Feliks Pirts,

1957. aastal olid Tartu kergejõustiklaste peres Vilve Maremäe kõrval edukaimad pikamaajooksjad Lembit Virkus ja Herbert Pärnakivi. Nende omavahelises konkurentsisis oli algul võidukas Pärnakivi. Suve teisel poolel langes ta jalavigastuse tõttu rivist välja, samal ajal aga läks Virkus suurvormi ning püstitas uued Eesti NSV rekordid 5000 m ja 10 000 m jooksus. Fotol näeme mõlemaid tublisid sportlasi selle tagajärjeka hooaja avastardil — kevadistel murdmaajooksu-esivõistlustel.

Kahe Eesti NSV rekordi püstitamisega tuli toime ka EPA üliõpilane Eino Ojastu, esiteks 400 m jooksus ajaga 49,0 ja teiseks 400 m tõkkejooksus ajaga 53,5. Nüü on ta absoluutne rekordimees 400 m distantsil. NSV Liidu esivõistlustel pääses Ojastu esimese eestlasena 400 m jooksu finaali

Eino Ojastu, Alfred Pisuke, Lembit Virkus, Feodor Savihhin, Kaupo Metsur, Rein Zupping, Mart Paama, Jaan Jürgenstein ja palju teisi. Tänu nendele võitis Tartu esimesel vabariigi spartakiaadil 1955. aastal esikoha 46 960 punktiga. Tallinn saavutas 41 066 punkti. 1956. aastal aga jäi Tartu 65 866 punktiga teiseks Tallinna järel, kes kogus 69 633 punkti. Ka 1957. a. pidi Tartu leppima Tallinna järel teise kohaga.

Ka Tartu koolinoorte võistkond on tulnud viiel korral vabariikliku spartakiaadi võitjaks. Kolm viimast aastat aga on tulnud loovutada esikoht Tallinnale. See sunnib kõiki kergejõustikutreenereid, -organisaatoreid ja -aktiviste rohkem tähelepanu pöörama noorte kergejõustiklaste kasvatamisele ja uute noorte talentide avastamisele. Kergejõustik tuleb muuta Tartus veel massilisemaks, kui ta on praegu, sest ainult tuhandete tegevsporlaste hulgast võrsuvad kümned «tipud», kes võivad meie kodulinnale tunnustust tuua ka rahvusvahelises ulatuses, nagu seda on seni teinud Heino Lipp, Feliks Pirts, Lea Maremäe, Vilve Maremäe ja Hubert Pärnakivi.

Sektsiooni presiidium

Esimees — Harri Russak, liikmed — A. Kraus, E. Sügis, I. Kullam, E. Kübarsepp.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Mehed — M. Laga, A. Sökk, I. Kullam, A. Jans, H. Villemson, Ü. Lau mets, J. Lipso, U. Urb, A. Väärsi, H. Jaanson, V. Laats, H. Russak, V. Kamm, A. Kaup, B. Koop, A. Laos, R. Aljaste, J. Viigipuu.

Treenerid: I. Kullam ja E. Ehaveer.

Naised — M. Otsa, S. Multer, A. Värk, E. Kitsing, A. Kraus, V. Lüütsepp, L. Saarsoo, V. Pärl, E. Sügis, E. Trampärk, U. Lukk, E. Maremäe, I. Haavik, T. Ronk, N. Veedi, V. Lüütsepp, Z. Luuk, T. Olvet, V. Kuusmaa.

Treener — E. Naarits.

Tartut nimetatakse sageli korvpallilinnaks. Tartu korvpalli ajalugu sõjajärgsel perioodil annab tõepoolest põhjust niisuguseks nimetuseks. 1944. a. sügisel komplekteerisid Tartu korvpalli-entusiastid meeskonna, et osa võtta juba esimestest sõjajärgsetest Eesti NSV esivõistlustest. Tookordsesse Tartu «Kalevi» meeskonda kuulusid Naarits (ühtlasi meeskonna treener), Kullam, Laats, Kivastik, Mõtsar, Ehaveer jt. Kuna aga puudus minimaalseimgi võimalus ühistreeninguks, siis polnud meeskonna saavutus eriti silmapaistev (III koht).

1945. a. kevadel suudeti peamiselt tegevspordlaste Naaritsa, Kullami, Laatsi initsiatiivil ning osavõtul muuta Toomeorus asuv maa-ala korvpalliväljakuks. Mitu aastat tuli Tartu korvpalluritel rahulduda I keskkooli ja Viljandi tänava võimlaga, mis vastavad vaevu võrkpalliväljaku suurusele. Olukord paranes alles 1948. a., mil viidi katuse alla Tartu Riikliku Ülikooli võimla V. Kingissepa tänavas. Sama aasta suvel ehitati praegused korvpalliväljakud Toome nõlvakule. Väljakute osas paranes olukord alles 1955. a., millal Eesti Põllumajanduse Akadeemia sportlased ehitasid kaks korvpalliväljakut Vallikraavi tänavale.

Kui 1945.—1946. a. Eesti NSV meistrivõistlustel oli Tartu meeskond teisel kohal, siis 1948. a. saavutas Tartu meeskond juba Eesti NSV tšempioni nimetuse. Ajavahemikus 1948—1957 on TRÜ meeskond olnud Eesti NSV meistriks 6 korral. 1957. a. omandas vabariigi meistri tiitli EPA.

Teeneline meistersportlane Ilmar Kullam (paremal) on Tartu korvpalli «raudvara». Rohkem kui 10 aasta jooksul on ta edukalt esindanud ülikoolilinna ja meie vabariiki üleliidulistel võistlustel. Samal ajal on I. Kullam kaitsnud Nõukogude-maa spordiau rahvusvahelisel areenil. Tema saavutustest räägivad selget keelt kolm Euroopa tšempioni tiitlit ja hõbemedal Helsingi olümpiamängudel.

Tartu korvpallurite parimaks saavutuseks tuleb kahtlemata pidada NSV Liidu tšempioni tiitli võitmist 1949. a. Harkovis toimunud NSV Liidu meistrivõistlustel. Tšempionmeeskonna koosseisus mängisid Lössov, Kullam, Kruus, Ehaveer, Russak, Laats, Krevald, Rekker, Kiivet ja Üm. Meeskonna treeneriks oli E. Naarits. Nime-tatud võistluste tulemusena omistati reale mängijatele, nende hul-gas Ehaveerule, Russakule, Laatsile ja Rekkerile NSV Liidu meis-tersportlase nimetus. Samavõrdselt hinnatavaks saavutuseks oli Tartu koondmeeskonna (Lössov, Kullam, Laats, Ehaveer, Putmaker, Kruus, Russak, Rekker, Raudsik, Erik; treener Naarits) tulek esi-kohale 1950. a. Tallinnas toimunud NSV Liidu 8 linna turniiril. Sel-lest ajast peale muutub TRÜ meeskond üheks kindlamaks esikoha pretendendiks NSV Liidu esivõistlustel, tulles korduvalt auhinna-listele kohtadele. 1950. ja 1951. a. saavutas TRÜ meeskond Nõu-kogude Liidu ametiühingute tšempioni nimetuse.

Kui pärast sõda suudeti kohe moodustada mänguvõimeline meeskond, siis naiskonnaga oli olukord hoopis teine. Tuli alustada a b c õppimisest. Alles 1946. a. esineb Eesti NSV esivõistlustel juba TRÜ naiskond (Luitsalu, Dimitrijeva, Uibo, Jaska, Neuman). Kuid paari aastaga saavutati treener Naaritsa juhtimisel tubli mängu-vorm ning 1948. a., kui naiskond oli täienenud rea noorte mängija-tega (Sügis, Lille, Freiberg, Otsa, Multer, Ehlen), saavutati esma-kordselt Eesti NSV meistri tiitel. 1948.—1957. a. on TRÜ naiskond

olnud pidevalt Eesti NSV tšempion, kusjuures alates 1950. a. kuulub ka II koht Eesti NSV meistrivõistlustel TRÜ-le — võetakse osa kahe naiskonnaga. Korvpallialase töö ulatuslikkusest TRÜ-s treener Naaritsa juhtimisel räägib üksnes see fakt, et 1957. a. kuuluvad Eesti NSV esigrupi 4 (!) TRÜ naiskonda.

Osa TRÜ naiskonna liikmeid pärast kojusaabumist edukalt kulgenud üleliidulistelt esivõistlustelt. Vasakult: treener E. Naarits, T. Ronk, V. Pärli, V. Lüütsepp, E. Sügis, A. Kraus, M. Kuusmaa, S. Multer.

TRÜ naiskorvpallurid saavutavad kiiresti juba üleliidulise tunnustuse. Kui veel 1948.—1949. a. kuulus naiskond NSV Liidu meistrivõistlustel 13—16-ndaks tulnute hulka, siis 1950. a. jõuab naiskond NSV Liidu karikavõistluste poolfinaali.

TRÜ naiskonnal on seljataga küllaltki palju üleliidulisi saavutusi. Nimetagem neist vaid 1954. a. Leningradis NSV Liidu talvisel meistrivõistlustel saavutatud III kohta Moskva ja Leningradi järel. Selle tulemusena omistati reale Tartu naiskorvpalluritele (Multer, Freiberg, Värk, Kitsing, Kraus) NSV Liidu meistersportlase nimetus. Varem kuulusid Nõukogude Liidu meistersportlaste ridadesse ainult Veedi ja Otsa. Järgnevatel aastatel arvestatakse TRÜ naiskonda kui üht tugevaimat konkurentsi auhinnalistele kohtadele. Tartu naiskonna võitude seeriasse kuuluvad ka I koht 1954. a. Balti liiduvabariikide ja Valgevene spartakiaadil, NSV Liidu ametiühingute tšempioni tiitel 1955. a. 1953., 1954. ja 1955. a. saavutas TRÜ naiskond üleliidulise üliõpilastšempioni nimetuse. 1957. a. tulid TRÜ naiskorvpallurid NSV Liidu esivõistlustel teisele kohale. NSV Liidu 1958. a. korvpalli-esivõistlustel jagab TRÜ naiskond pärast esimest ringi koos Moskva «Dünamoga» esikohta.

Tartu naiskonnal on olnud võimalusi osa võtta rahvusvahelistest kohtumistest. On peetud sõprusmänge Hiina, Korea, Tšehhoslovakkia ja Bulgaaria korvpalluritega. TRÜ meeskond on kohtunud ka Soome korvpalluritega. Kuigi alati pole rahvusvahelisi kohtumisi suudetud võita, on need mängud ometi andnud rikkalikult võistluskogemusi.

Kahtlemata räägib Tartu korvpalli kasuks asjaolu, et rida meie parimaid mängijaid on juba aastaid kuulunud NSV Liidu koondvõistkondadesse. Nii on I. Kullamil tulnud kaugelt üle saja korra osa võtta rahvusvahelistest suurvõistlustest. Ta on XV olümpiamängude hõbemedali omanik, mitmekordne Euroopa meister ja noorsoo festivalidest osavõtnu. 1951. a. omistati talle NSV Liidu teenelise meistersportlase nimetus. Meistersportlane Maie Otsa on NSV Liidu naiskonna koosseisus tulnud kolmel korral Euroopa meistriks. Tartu korvpalli-alasele treeningtööle on suureks tunnustuseks ka see, et 1957. a. jaanuaris omistati TRÜ naiskonna treenerile E. Naaritsale Nõukogude Liidu teenelise treeneri nimetus.

*Tartu «Kalevi» noortemeeskond — üleliidulise turniiri võitja 1957. a.
Paremalt: A. Jans, T. Sepp, P. Volmer, R. Aljaste, A. Leimann,
V. Kuusmaa, P. Lõog, A. Orav, R. Säde, J. Lipso.*

Noorte järelkasv suureneb Tartus aasta-aastalt. Nii Tartu Laste Spordikoolis kui ka ÜSK-i spordikoolis töötavad korvpalliosakonnad vilunud treenerite juhtimisel. Just spordikoolide õpilased (Kuusmaa, Lüütsepp, Jans, Laos jt.) on andnud väärilise täienduse Tartu täiskasvanute võistkondadesse. Ka Tartu noored on edukalt esinenud nii Eesti NSV kui ka NSV Liidu koolinoorte esivõistlustel.

1955. a. saavutasid ÜSK-i tütarlapsed NSV Liidu A-grupi noortevõistkondade hulgas II koha. 1957. a. tulid Tartu poisid NSV Liidu A-grupi noortevõistkondade seas esikohale.

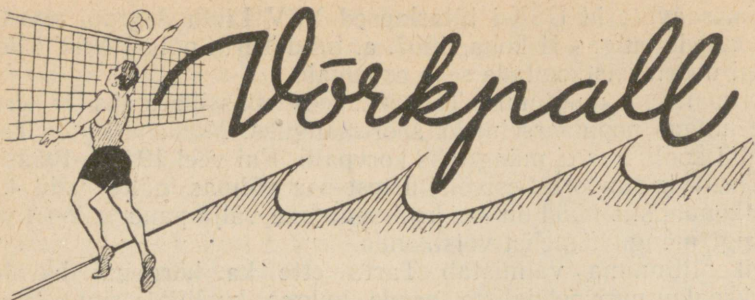
Korvpall on muutunud Tartus üheks massilisemaks ja eriti noorte hulgas populaarseimaks sportmänguks. Momendil pole Tartus ühtki kooli, kus ei mängitaks korvpalli. Kui veel 1945.—1952. a. võis Tartu koolinoorte esivõistlustest osa võtmas näha vaid 4—5 võistkonda, siis nüüd on iga kool suuteline välja panema 2—3 või rohkemgi mänguvõimelist võistkonda.

Ülikoolilinnana valmistab Tartu ette ka kõrgema haridusega kehakultuurispetsialiste, nende hulgas kvalifitseeritud korv-

1957. a. märtsis külastas Tartut Alma-Ata «Burevestnik», kelle ridadesse kuulub NSV Liidu pikim korvpallur Ahtajev (2 m 32 cm). Nagu näeme, sai selle korvpallihüglase katmisega päris hästi toime noor andekas mängija A. Jans.

pallitreenereid. Paljud TRÜ kehakultuuriosakonna lõpetanud ning korvpallurid on asunud ise vastutusrikkale treeneritööle. Mainigem neist vaid Multerit, Sügist, Ehaveeru, Virut, Russakut (Tartus), Freibergi (Jõgeval), Ehlenit (Valgas), Talvingut (Tallinnas), Arengut (Võrus).

Sektsiooni presiidium

Esimees — R. Karu, aseesimehed — A. Rünk, H. Huimerind, liikmed — J. Lind, V. Truuma, A. Huimerind.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Mehed: A. Kaljulaid, Ü. Palk, A. Tiirik, E. Akkel, A. Raig, H. Aunin, J. Lind, V. Korts, V. Soo, A. Paju, Ü. Käppa, H. Pärn.

Treenerid: A. Rünk, J. Lind.

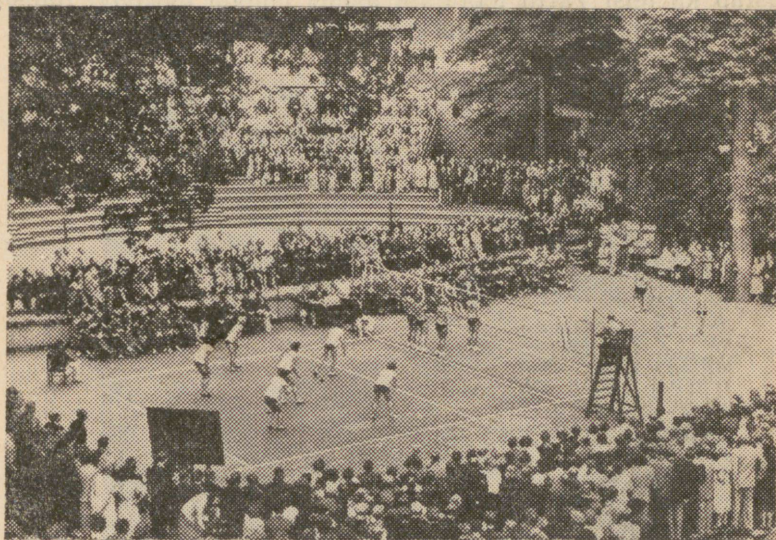
Naised: R. Karu, L. Lind, I. Gross, E. Madise, L. Priks, H. Talviste, A. Huimerind, P. Palm, S. Grossberg, M. Toodo, H. Hoole, M. Selg.

Treenerid: R. Karu, A. Rünk.

Pärast Suurt Isamaasõda alustavad Tartu võrkpalli taaselustamist kohaliku «Kalevi» ja Akadeemilise Spordiklubi ümber koondunud entusiastid ning õppiv noorsugu. Rida aastaid sammuvad need mõlemad võrkpallikeskused kõrvuti, kuni 1947. aastani, millal ülevõim kaldub selgelt üliõpilaste kätte. Hilisemad saavutused Tartu võrkpallielus on kõik seotud TRÜ-ga, nagu näiteks Eesti NSV tšempioni tiitli võitmine 1951. aastal, NSV Liidu 10 linna turniiril Magnitogorskis saavutatud austav IV koht naiskondade hulgas (mängiti koosseisus: Jaaniorg, Viirmäe, Raudsepp, Raud, Vares, Huimerind, Palm, Karu, Teevert) jne. Hilisem areng on seotud TRÜ-s toimunud pereheitmisega, mille tulemusena sai Tartu kaks kõrgemat õppeasutust. Kuigi lahkumine oli 1951. aastal, muutusid võistkonnad võrk- ja korvpallis iseseisvaks 1953. a. algusest peale. TRÜ andis EPA-le üle täisarvulise meeskonna ja ka naiskonna. Kahe sellise tugeva kollektiivi tekkimine oli Tartu võrkpallielule suureks kasuks. Pidevalt kasvades muutusid nad mõlemad vabariigi paremikule hädaohtlikuks. Kahjuks ei ole kumbki kollektiiv suutnud pärast 1951. a. saavutada Eesti NSV tšempioni tiitlit. Teisele kohale on TRÜ ja EPA naiskonnad ja meeskonnad küll tulnud ja on võitnud Eesti NSV talviseid karikavõistlusi, aga tšempionitiitel on ikkagi läinud Tallinna.

Peab märkima, et Tartu naised on olnud alati «tugevamaks» pooleks Tartu võrkpallielus ja saavutanud märkimisväärsmaid tulemusi kui mehed. NSV Liidu ulatuses on ikka juttu olnud meie

naistest. Eesti NSV esimene NSV Liidu meistersportlane võrkpallis on tartlanna Aino Huimerind. Talle anti meistersportlase austav märk üle 1953. a. Tallinnas. Aino Huimerind on ka ainsaks vabariigi võrkpalluriks, kes on esindanud Nõukogude Liitu välismaal. Järgmised NSV Liidu meistersportlased sel alal, tartlannad Pille Palm ja Rita Karu, omandasid selle nimetuse, võisteldes Eesti NSV koondvõistkonnas NSV Liidu talvistel esivõistlustel Riias 1954. a. Seal tuli meie naiskond üldjärjestuses neljandaks.

9. juulil 1957. a. peeti Tartus rahvusvahelised võistlused Soome ja Tartu võrkpallurite vahel. Nii naiskondade kui ka meeskondade mängus saavutasid 3:0 võidu eestlased. See võistlus tekitas Tartus elavat huvi.

Tartu on alati andnud terve rea mängijaid Eesti NSV koondusesse ja naiskondade osas ka põhikoosseisu tuumiku. NSV Liidu rahvaste spartakiaadil 1956. a. esindasid Tartut vabariigi koondnaiskonnas Viirmäe, Huimerind, Gross, Madise, Karu ja koondmeeskonnas ainult EPA meeskonna tugisammas J. Lind.

Toreda saavutusega said Tartu võrkpallurid toime Eesti ESV 1958. a. karikavõistlustel. Meeskondadest omandas karika EPA, naiskondade hulgas aga kuulusid Tartule koguni kaks esikohta. Krooniks senisele tööle on Tartu «Kalevi» (TRÜ ja EPA) naiskonna esinemine NSV Liidu B-grupi turniiril, kus omandati õigus esmakordselt startida üleliidulises A-grupis.

Kaks kõrgemat õppeasutust on teistest kollektiividest aastate jooksul niivõrd üle kasvanud, et nendega ligilähedaselt on suutnud

sammu pidada ainult «Dünamo» naiskond. Selle treener V. Truuma on naiskonna kasvatamisel ja «noorendamisel» teinud tublit tööd. TRÜ ja EPA treenerite A. Rüngi ja R. Karu kõrval on V. Truumaal olnud kahtlemata suuri raskusi võistlejate kontingendi täiendamisega. Eelnimetatutel on see osa tööst kindlasti kergem iga aasta õppimatulevate noorte arvel. Rõõmustav on siiski, et viimastel aastatel võtab üha rohkem hoogu käitiskollektiivide võrkpallielu, kus esirinnas sammuvad, omavahel võisteldes, aparaaditehas (end. AGE) ja Kaubandusvalitsus. Nende eeskuju innustab ka teisi Tartu töötajaid looma endale töökohal tugevad võistkonnad ja lülituma regulaarsesse treeningusse.

Eesti NSV 1957. a. võrkpalli-esivõistlused. Kohtuvad Tallina «Spartak» ja EPA. Ründelöögi sooritas EPA meeskonna «vanameister» V. Soo.

Sektsiooni presiidium

Esimees — R. Auling, kohtunikekogu esimees — R. Nõvandi, treenerite nõukogu esimees — S. Elken, sekretär — M. Luud, liikmed — V. Hünerson, G. Jagomägi, H. Laidre, S. Kureniit, T. Tuuling.

Tartu linna ujumise edetabel

100 m vabalt meestele

A. Audova	D	1.01,6
T. Talving	TRÜ	1.03,2
J. Soosild	S	1.03,6
T. Tuuling	D	1.03,9
I. Jekimov	K	1.04,4
M. Soosaar	TRÜ	1.05,6
E. Müts	EPA	1.05,8
A. Kaiv	EPA	1.06,0
T. Pikat	K	1.06,2
V. Kaseorg	EPA	1.06,7

200 m rinnuli meestele

H. Laurits	S	2.38,8
T. Tuuling	D	2.48,8
A. Olli	D	2.50,7
J. Soosild	S	2.51,8
A. Ronk	K	2.53,7
A. Murutar	EPA	2.54,2
I. Jekimov	K	2.54,9
J. Sarv	D	2.55,0
M. Leppik	S	2.56,6
E. Hütt	D	2.58,6

400 m vabalt meestele

T. Pikat	K	4.54,6
J. Sarv	D	5.01,4
T. Tuuling	D	5.01,6
J. Soosild	S	5.05,4
T. Talving	TRÜ	5.08,9
M. Audova	D	5.14,0
M. Songisepp	D	5.19,8
T. Karolin	K	5.22,0
A. Audova	D	5.22,6
M. Leppik	S	5.25,4

200 m liblikat meestele

T. Tuuling	D	2.40,3
H. Laurits	S	2.47,6
J. Soosild	S	2.50,3
J. Sarv	D	2.50,3
A. Murutar	EPA	2.55,6
E. Hütt	D	2.58,6
A. Raudva	K	2.59,8
A. Olli	D	2.59,9
M. Leppik	S	3.00,1
E. Sulane	EPA	3.02,6

100 m selili meestele

J. Soosild	S	1.10,0
A. Audova	D	1.10,4
T. Tuuling	D	1.10,6
A. Veete	K	1.13,4
G. Jagomägi	S	1.15,0
A. Kämärä	D	1.15,1
I. Kompus	D	1.15,2
L. Virkus	S	1.15,4
T. Murasev	D	1.15,8
M. Audova	D	1.16,0

1500 m vabalt meestele

J. Sarv	D	21.54,1
T. Pikat	K	22.19,9
M. Songisepp	D	23.12,7
M. Leppik	S	23.58,7
T. Kaselaan	D	25.04,8
T. Murasev	D	25.54,5
J. Tralla	S	26.07,2
I. Kompus	D	26.52,6

100 m vabalt naistele

A. Soopalu	TRÜ	1.14,3
I. Rander	N	1.16,1
M. Rander	N	1.16,5
G. Kudrjavitseva	S	1.16,8
K. Rüter	D	1.16,8
M. Koorits	TRÜ	1.17,0
I. Pruks	K	1.17,4
S. Sukk	K	1.17,7
L. Roes	TRÜ	1.17,9
M. Pehk	TRÜ	1.18,4

200 m rinnuli naistele

A. Soopalu	TRÜ	3.07,4
V. Nakoskina	S	3.08,4
T. Raud	D	3.19,2
M. Saadma	TRÜ	3.19,3
M. Rander	N	3.20,1
G. Kudrjavitseva	S	3.25,1
M. Luud	TRÜ	3.26,0
H. Koppel	K	3.27,9
K. Rüter	D	3.31,1
T. Noorvee	K	3.33,0

400 m vabalt naistele

K. Rüter	D	5.55,1
I. Rander	N	6.02,6
A. Soopalu	TRÜ	6.03,8
A. Tennen	TRÜ	6.07,2
G. Kudrjavitseva	S	6.07,9
M. Pehk	TRÜ	6.14,7
I. Pruks	K	6.15,7
S. Sukk	K	6.17,5
E. Kalm	D	6.19,6
M. Rander	N	6.19,9

100 m liblikat naistele

A. Soopalu	TRÜ	1.28,5
I. Rander	N	1.29,5
M. Luud	TRÜ	1.32,3
T. Raud	D	1.34,8
M. Koorits	TRÜ	1.35,5
G. Kudrjavitseva	S	1.38,6
V. Nakoskina	S	1.39,0
M. Saadma	TRÜ	1.41,6
H. Koppel	K	1.41,6
I. Pruks	K	1.43,2

100 m selili naistele

T. Tennen	TRÜ	1.22,2
A. Soopalu	TRÜ	1.24,6
S. Sukk	K	1.26,7
M. Pehk	TRÜ	1.28,8
I. Eller	TRÜ	1.30,4
L. Roes	TRÜ	1.30,5
H. Lõhmus	K	1.30,8
V. Nakoskina	S	1.30,8
I. Mõttus	D	1.30,8
H. Nool	D	1.32,1

Tartu linna rekordid ujumises (seisuga 15. 4. 1958)

Mehed

Normaalmõõdetega ujulas

100 m vabalt	H. Tiik	ÜSK	1.04,0	1952
200 m vabalt	T. Talving	K	2.25,8	1954
400 m vabalt	T. Pikat	K	5.04,8	1956
1500 m vabalt	T. Pikat	K	20.47,5	1956
100 m selili	G. Jagomägi	EPA	1.13,7	1954
200 m selili	A. Audova	D	2.42,7	1957
100 m rinnuli	H. Laurits	S	1.16,0	1955
200 m rinnuli	H. Laurits	S	2.40,5	1956
100 m liblikat	T. Tuuling	D	1.12,7	1957
200 m liblikat	T. Tuuling	D	2.45,4	1957

Sisebasseinis

100 m vabalt	A. Audova	D	1.01,6	1958
200 m vabalt	J. Sarv	D	2.21,3	1958
400 m vabalt	T. Pikat	S	4.54,6	1958
100 m selili	J. Soosild	S	1.10,0	1957
200 m selili	A. Audova	D	2.36,5	1956
100 m rinnuli	H. Laurits	S	1.13,2	1956
200 m rinnuli	H. Laurits	S	2.38,8	1956
100 m liblikat	T. Tuuling	D	1.08,3	1958
200 m liblikat	T. Tuuling	D	2.40,3	1957

Naised

Normaalmõõdetega ujulas

100 m vabalt	E. Lindmäe	K	1.15,9	1958
400 m vabalt	M. Rander	N	2.59,8	1957
200 m vabalt	M. Mitt	D	6.00,6	1954
100 m selili	T. Tennen	ÜSK	1.23,8	1954
200 m selili	N. Kutti	ÜSK	3.16,1	1948
100 m rinnuli	A. Soopalu	K	1.29,7	1954
200 m rinnuli	V. Nakoskina	S	3.07,4	1958
100 m liblikat	I. Rander	ÜSK	1.25,3	1958

Sisebasseinis

100 m vabalt	A. Soopalu	ÜSK	1.14,0	1957
200 m vabalt	K. Rütter	D	2.46,2	1957
400 m vabalt	K. Rütter	D	5.45,6	1958
100 m selili	A. Soopalu	ÜSK	1.20,6	1957
200 m selili	T. Tennen	ÜSK	2.59,7	1954
100 m rinnuli	V. Nakoskina	S	1.27,4	1958
200 m rinnuli	V. Nakoskina	S	3.05,3	1958
100 m liblikat	I. Rander	ÜSK	1.22,9	1958
200 m liblikat	I. Rander	ÜSK	3.16,1	1958

Viis kuuendikku maakera pindalast on kaetud veega, kuid inimene märkab seda alles siis, kui ta on uppumas.

Ujumissport on teinud Tartus pärast sõda suure hüppe edasi nii massilisuses kui ka spordimeisterlikkuses.

See on võimalikuks saanud eelkõige ujumisspordi kandepinna laienemisega noorsoo hulkades. Üheks soodustuseks on siin olnud ujumiskursuste tasuta läbiviimine algajatele. Lõpetanutest andekaimad on aga suunatud laste spordikoolidesse, kus kvalifitseeritud treenerid teevad nendega süstemaatilist treeningtööd.

Sõjamõllus hävis Tartu välisujula, mis oli suureks kaotuseks ujumisspordi harrastajatele. Treeningud viidi läbi TRÜ kehakultuuriteaduskonna suvelaagrites Pühajärvel. Hiljem rakendati tööle Emajõe sauna nn. siseujula. Nendes baasides korraldatud treeningute tulemusena saavutas ÜSK veepallivõistkond aastatel 1946—1948 Eesti NSV meistri tiitli. Võidukas meeskonnas mängisid kõik kolm aastat järjest E. Mõtlik, U. Tõnnus, A. Bochmann ja V. Hünerson.

Teaduskonna naisujujad N. Neumann, V. Rünk ja I. Antar püstitasid uue vabariigi rekordi 1946. a. 3×100 m eristiilis teateujumises. Tublilt esinesid veel üliõpilased Evi Liivik ja U. Tõnnus.

Vettehüppeid harrastati kehakultuuriteaduskonna suvelaagrites hoogsalt, mille tulemusena kerkisid esile sellised tugevad meeshüppajad, nagu H. Elken, O. Tõnsuaadu, H. Abel, H. Tammperre ja naistest E. Uuema, H. Estkop, S. Lindoja jt.

Hiljem tulid korduvalt Eesti NSV meistriteks E. Uuema, S. ja H. Elken, H. Ubina ja T. Raudberg.

Peagi loodi Tartus VSÜ «Kalevi», TRÜ spordikool ja Linna Laste Spordikool. Nende juures avati ka ujumisosakonnad, kus V. Hünersoni ja U. Tõnnuse juhtimisel trenniti süstemaatiliselt. See kõik viis jõudsalt edasi ujumisspordi arengut Tartus. VSÜ «Kalevi» või TRÜ spordikooli ujumisosakonna esimese lennu lõpetanud, tuntud ujujad A. Oja, G. Jagomägi, T. Vinogradov jt. esinesid hiljem mitmel korral edukalt Tartu, vabariigi ja ka üleliidulise ulatusega võistlustel.

Linna Laste Spordikooli, VSÜ «Kalevi» ja TRÜ spordikooli ujumisosakondade omavahelise «konkurentsi» tulemusena kujunes Tartu noortele eriti edukaks ajavahemik 1953.—1955. a. Esmakordselt võidetakse Tallinna noori linnavõistlustel ja saavutatakse vabariiklikel koolinoorte esivõistlustel ujumises hinnatav esikoht, edestades tugevakoosseisulist Tallinna võistkonda. Seda saavutust korratakse järgmisel kahel aastal.

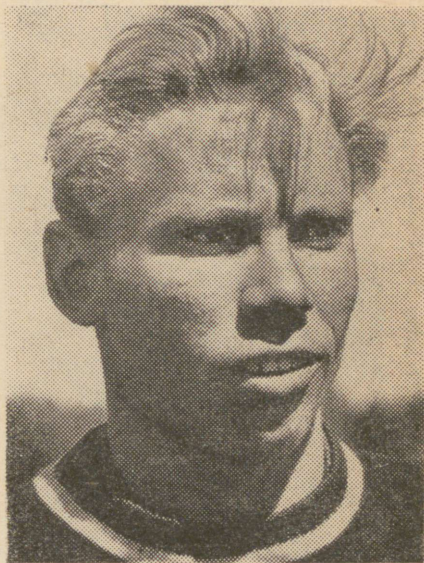
Parimad Tartu noorujujud, nagu T. Tuuling, T. Talving, H. Laurits, A. Raudva, I. Jekimov, J. Soosild, A. Soopalu jt., püstitavad rea toredaid Eesti NSV noorterekordeid nii individuaalaladel kui ka teateujumistes.

Koolinoor Aino Soopalu saavutab Leningradis toimunud üleliidulistel koolinoorte ujumisesivõistlustel kombineeritud teateujumise naiskonna koosseisus austava tšempionitiitli ja seda kaks aastat järjest.

Heldur Laurits püstitas Tartu ujujatest esimesena uue üleliidulise noorterekordi 100 m rinnuliujumises poeglastele ning Minskis Balti liiduvabariikide ja Valgevene spartakiaadi ujumisevõistlustel 200 m rinnuliujumises meestele uue Eesti NSV rekordi.

Tartu parim ujumissportlane Heldur Laurits («Spartak»). Tema vabariiklik rekord 200 m rinnuliujumises 2.40,5 (25 m basseinis) kuulub rahvusvahelisse klassi.

H. Laurits on NSV Liidu koonduuse liikmekandidaat.

Noorte 10 linna turniiril Minskis 1954. a. tuli Tartu noorte ujumisevõistkond tublilt teiseks, loovutades esikoha Minski ujujatele. Seejuures edestati selliseid suuri ujumiskeskusi, nagu Tallinn, Har'kov, Stalingrad jt. Järgmisel aastal tuli leppida kolmanda kohaga Minski ja Stalingradi järel.

1952. a. lõpus alustas tööd ujujatega veel kõrgema astmeline spordikool — Tartu Noorsoo Spordikool, seejärel spordiühingud «Dünamo» ja «Spartak». Tänu laialdasele organisatsioonilisele ja õppe-treeningulisele tööle kannab käesoleval ajal enamik Tartu rekorditest aastaarvu 1958.

Eesti NSV ametiühingute suvispartakiaadi ujumisevõistlustel VSÜ «Kalevi» nõukogude vahel saavutas Tartu nõukogu kolm aastat järjest esikoha Tallinna nõukogu ees.

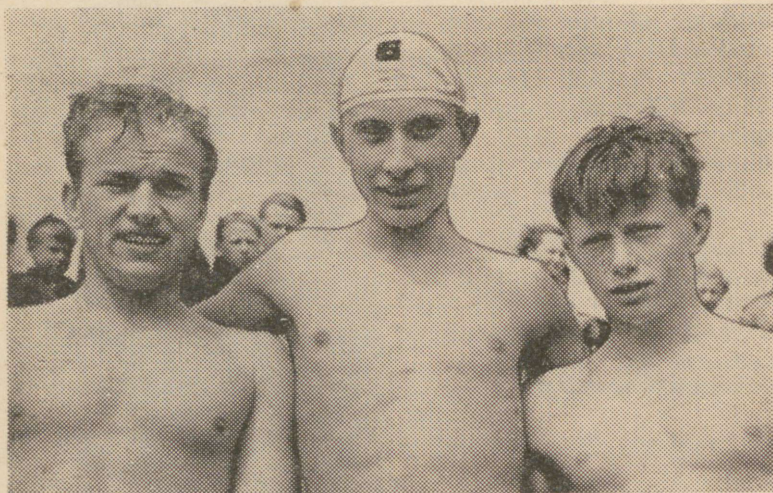
Sõjajärgsetel aastatel on Tartu linn andnud hulga ujujaid nii vabariigi koolinoorte kui ka täiskasvanute esindusvõistkondadesse, nagu T. Tenneni, M. Miti, M. Pehki, A. Soopalu, S. Suka, R. Musta, T. Tuulingu, E. Ertmanni, A. Veetee, T. Talvingu, T. Pikati, H. Lauritsa jt. Kõik nad on saavutanud vabariigi meistri nimetuse

ja on esindanud meie vabariiki mitmel üleliidulise ulatusega võistlusel.

Nüüd organiseerimistööst ujumisspordi alal Tartus.

Pärast Tartu vabastamist moodustati linna kehakultuuri- ja spordikomitee juurde ujumisspordi sektsioon. Et Tartus ujumisbasseinid puudusid, ei saanud ka tööle täit hoogu anda.

Alles 1948. a. suudeti tööle rakendada Emajõe sauna siseujula. See omakorda sundis tõhustama organiseerimistööd. Nii muutus ujumisspordi sektsioon ujumisalast tööd juhtivaks organiks ja on seda kuni käesoleva ajani.

Ujumisspordi välishooaeg avatakse Tartu linnas traditsioonilise «läbi linna ujumisega». Fotol: selle võistluse võitjad 1957. aastal — J. Sarv (keskel), T. Tuuling (vasakul) ja M. Lepik (paremal).

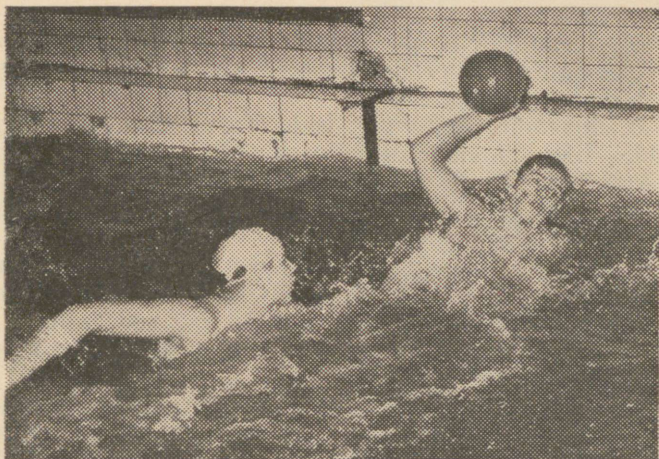
Olles enda ümber koondanud ujumisspordi harrastajate laialdase aktiivi, on ta muutunud tähtsaks jõuks ujumisspordialase töö korraldamisel. Tänu presiidiumi ühistele jõupingutustele anti 1956. a. suvel eksploatatsiooni linna nägus välisujula. 1957. a. jaanuaris alustati eelsoojendusega välisujula projekti koostamist. Praegu käivad juba ehitustööd.

Eriti suurt rõhku on pandud ujumisspordi kohtunike kaadri ettevalmistamisele. 1956. a. kevadel toimunud kursused lõpetasid edukalt 35 noort, kellel on nüüd III kategooria spordikohtuniku tunnistus.

Eespool juba öeldi, et sõjakeerises põles maha Tartu linna välisujula. See oli kahtlemata suureks kaotuseks meie kodulinna ujumisspordile. Aastatel 1945—1946 võidi kiirevoolulises Emajões harrastada üksnes nn «allavoolu ujumist», «kullimängu», s. o. kõike, mis mahub mõiste alla «suplemine». Tõsistest ujumistreeningutest ei

saanud juttugi olla. Seetõttu jäid sportlikud tagajärjed veeradadel samuti tagasihoidlikeks.

Tartu ujumissportlaste aktiivi algatusel rajati 1946. a. rannapaviljoni lähedale küll 25 m pikkune 4 rajaga improviseeritud välisujula, kuid paar aastat hiljem oli see loodusjõudude poolt hävitatud. Puudusid vahendid selle taastamiseks.

Veepallimatš Emajõe «vannis».

Baaside ebarahuldav olukord ei võinud enam edasi kesta. Hakati otsima võimalusi süstemaatilisteks ujumistreeninguteks. See võimalus leiti, tänu TRÜ kehakultuuriteaduskonna ujumisspordi kateedri tollaegse juhataja E. Mõtliku aktiivsele tegevusele. Objektiks osutus Emajõe sauna juures olev väike «vann», mis oli aga saunakülastajate kasutuses. Juba 1948. a. anti 2 päeva nädalas spordiorganisatsioonidele, eelkõige TRÜ-le õppe-treeningulise töö otsustarbel. See soodustas ujujatel harjutamist eriti talvekuudel.

Seoses ujumisspordi kandepinna laienemisega õppiva noorsoo hulkades tekkis vajadus suurendada basseini kasutamise nädalatuundide arvu. Peagi töötas see sportlikel eesmärkidel 4 päeva nädalas ja viimasel kahel aastal nädalaringselt.

Vaatamata basseini väikestele mõõtmetele (pikkus 16,9 m, laius 4,17 m ja sügavus ühes otsas 1,8 m, teises 1,2 m) nimetatakse seda ujujate peres pidulikult Emajõe sauna siseujulaks. Ja mitte asjatult. On ju tänu neile treeninguvõimalustele üles kasvatatud terve plejaad andekaid noorujuid. Kõrvuti spordimeisterlikkuse tõusuga on kaasa haaratud kümnekordselt rohkem noori kui isegi aastatel 1947—1949. Kui basseini töötamise algperioodil oli õpilaste väikseimaks vanuseks 13—14 aastat, siis nüüd ulatub noorimate vanus vaevalt üle 6—7 eluaasta.

Siseujula avamise perioodil ja sellele järgnenud aastatel (kuni 1952) kasutasid seda TRÜ, VSÜ «Kalev», TRÜ Laste Spordikool ja Tartu Linna Laste Spordikool. Viimastel aastatel on ujumis-sporditöösse lülitunud veel Tartu Noorsoo Spordikool, KS «Dünamo» Tartu Nõukogu ja VKSÜ «Spartaki» Tartu Nõukogu ning EPA. Kuigi siseujula on nüüd avatud nädalaringselt iga päev kella 7-st kuni 24-ni, jääb ometi vajaka tunde tööks kõrgema spordijärgu õpilastega.

Kuigi siseujula mõõtmed ei vasta võistlusmäärustikule, on seal viimaste aastate jooksul peetud küllaltki suuri matškohtumisi. Mär-gime neist olulisemaid.

1956. a. novembri algul võistlesid Tartu siseujula veeradadel Kaunase Riikliku Ülikooli üliõpilased TRÜ ujumisvõistkonnaga. Võit kuulus külalistele. Sama kuu lõpul toimus matškohtumine Riia ja Tartu noorsoo spordikooli vahel. Sellest väljus ülekaaluka võiduga Tartu Noorsoo Spordikool.

1957. a. kujunes spordimeisterlikkuse tunduva kasvu aastaks. Näiteks kui varem võideti linna esivõistlustel meeste 100 m selili-ujumine ajaga 1.16,0 — 1.17,0, siis nüüd on see juba 1.10,0 — 1.11,0 piires. Sealjuures näitavad niisuguseid tulemusi mitmed võistlejad. Jne.

Paralleelselt ujumisalase tööga viivad spordiorganisatsioonid läbi treeninguid veepallis. Tuleb aga märkida, et siseujula mõõt-mete ja kasutamise aja piiratuse ning spordiorganisatsioonide pealiskaudsuse tõttu ei ole veepallimängu hakatud arendama innukalt.

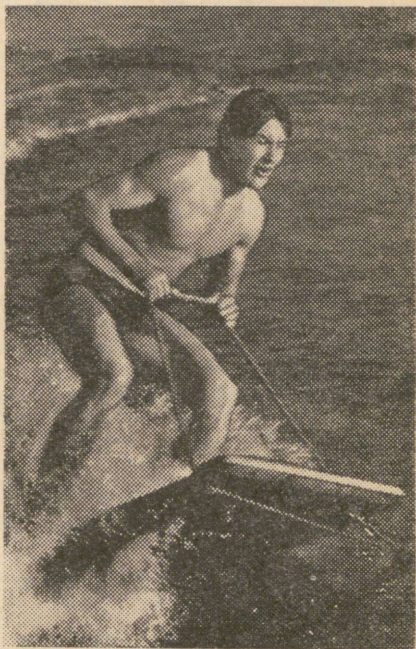
Treenimist ujumisspordi kolmandal alal vetehüpetes Tartu sise-ujula ei võimalda. Tartu Noorsoo Spordikooli juures loodud vete-hüpete osakonnas treenitakse talvekuudel «kuival» selleks spetsiaal-selt kohandatud seadeldisega TRÜ I. Mitšurini tänava võimlas. Praegusi baaside tingimusi arvestades saab noorte vettehüppajatega veidi tõsisemalt töötada üksnes suvekuudel, sedagi ainult soodsatel ilmadel.

Välisujula puudumise tõttu oli Tartu ujumissport kuni 1956. aastani põhiliselt talispordi ala. Seejuures jäi ujumis-spordi massilisus tunduvalt maha spordimeisterlikkuse kasvust. Nimetatud kitsaskohta aitas tunduvalt lahendada 1956. aasta juunis ekspluatatsiooniantud linna välisujula. See on 50 m pikkune, 5 uju-misraja ja 5 m kõrguse hüppetorniga. Uue välisujula avamine andis tugeva tõuke ujumisspordi massilisusele ja tagas aastaringse õppe-treeningulise töö noortega. Kahjuks muutus see 1957. aastal treeningtöök praktiliselt kõlbmatuks.

Arvestades suvehooaja lühikest kestust ja muutlikke ilmastiku-tingimusi otsustasid linna TSN täitevkomitee ja ujumisspordi sekt-sioon rajada Tartu Õlletehase ja Tähtvere pargi vahel asuvale välja-kule eelsoojendusega välisujula, mis tuleb 25 m pikkune, 5 raja ja 5 m kõrguse hüppetorniga. Vee temperatuur säilitatakse seal, vaatamata ilmastikutingimustele, pidevalt +24 — +25° C. Nii pikeneb ujumisspordi välisshooaeg seniselt 2—3 kuult 6 kuule. Ujula ehitat-

mise tööd peavad plaani kohaselt lõppema 1959. aastal. Eelsoojendusega välisujula ekspluatatsiooniandmine avardab märksa võimalusi spordimeisterlikkuse täiustamiseks kõikidel ujumisspordi aladel. Pole kahtlust, et ka «märjal» rajal ei jää Tartu meistersportlaste sünd mägede taha.

Veespordis peitub palju võlu. Viimasel ajal on Tartus harrastama hakatud ka sõitu akva-plaanil (lauatükil, mis on kõie abil ühendatud kihutava mootorpaadiga).

Sõudmine

Seksiooni presiidium

Esimees — Ü. Tõlp; aseesimehed — E. Seiler, H. Juurikas; sekretärid — H. Matveus, T. Kimask; liikmed — V. Tuuling, I. Tuul, T. Takjas, Ü. Tamm, O. Paade, A. Oks.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Akadeemiline sõudmine. Mehed — V. Kivi, U. Bamberg, T. Luik, M. Simon, V. Laak, R. Põldme, L. Rannast, Ü. Tõlp, U. Mirme — treener Ü. Tõlp; I. Kerge, V. Tuuling, F. Kupp, B. London, E. Seiler, M. Ollisaar, J. Sööt — treener E. Seiler; J. Leibur, E. Põllu, H. Taevere, Ü. Rõõmusoks, A. Reintam, M. Emme, I. Põhlak, A. Kallas, N. Raig — treener L. Rannast.

Naised — H. Matveus, M. Vabrit, L. Mägi, A. Rumberg, Ü. Soosaar, T. Mölder, A. Valdmaa — treener E. Seiler; A. Pedaste, M. Lember, L. Laater, H. Sildmäe, T. Saks — treener Ü. Tõlp; T. Tamming, M. Voovere, M. Mõisamaa, M. Tilk, A. Viljar, L. Järvasoo, T. Vilumets, E. Peebo, U. Mägi, T. Põlendik — treener L. Rannast.

Süst. Mehed — V. Küüle, T. Üts, Ü. Tamm, A. Teder, M. Toomsoo — treener Ü. Tamm; T. Kimask, A. Grabov, H. Juurikas — treener H. Juurikas; K. Kurepõld, U. Kungla — treener K. Kurepõld.

Naised — T. Järv, M. Karmo, H. Ritsing — treener Ü. Tamm; K. Paidra — treener K. Kurepõld.

Kanuu. I. Tuul, A. Oks, A. Aso, T. Vähi, V. Ritsing, V. Märtsion, Ü. Peedo Saar — treenerid A. Oks ja I. Tuul.

Sõudesport on Tartus üks vanemaid spordialasid. Alguses oli see puhtal kujul sakslaste monopoliks, kes juba 1875. a. rajasid Tartusse sõudeklubi. Võrdluseks olgu märgitud, et esimeseks sõudeklubiks Venemaal oli 1860. a. asutatud St. Peterburi jõejahtklubi. Kuna saksa sõudeklubi jäi Tartusse mitmekümne aasta jooksul ainukeseks sellelaadseks, siis eestlased kuni Esimese maailmasõjani sõudespordiga peaaegu ei tegelnud.

Kodanliku Eesti perioodil oli sõudesport Tartus üsna populaarne. Peamist osa etendas sõudespordiselts «Taara». «Taara» tegeles ainult akadeemilise sõudmisega, paatidest olid seltsil olemas neljased ja ühesed akadeemilised paadid. Treeneriks oli «Taaras» pikemat aega praegune Tartu 1. keskkooli kehalise kasvatuse õpetaja E. Arand.

Suure Isamaasõja ajal hävis kogu sõudeinventar Tartus täielikult. Nagu imekombel säilis ainult üks neljane õppepaat.

Umbes kümmekond aastat oli sõudesport Tartus täiesti unustusehõlma vajunud. Alles 1952. a. hakati sellega uuesti tegelema.

Algatajaks oli TRÜ kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Heino Miggur, kes organiseeris 1952. a. suvel 1800 km pikkuse paadimatka rahvapaatidel mööda jõgesid, järvi ja merd marsruudil Tartu—Pihkva—Riia—Pärnu—Viljandi—Tartu. Matk toimus «Noorte Hääle» matkavõistluste sarjas ning sellest võtsid osa 8 meest kahe paadiga.

1953. a. maikuus suunati vabariikliku sõudesektsiooni presiidiumi poolt Tartusse treener Ü. Tõlp, kes viis siin läbi kolmepäevased kursused rahvapaadil sõudjaile. Samal aastal peeti ka esimesed Tartu esivõistlused rahvapaatidel. Võistlustest võtsid osa TRÜ, EPA, «Kalevi» ja tehnikumide võistkonnad. Esikoha saavutas TRÜ. Esmakordselt startis Tartu «Kalevi» võistkond ka «Kalevi» vabariiklikel esivõistlustel Viljandis. Tartlased võistlesid siin ainult rahvapaatidel. Tubliolt esines TRÜ üliõpilane Roolain Laante, kes võitis esikohad ühesel rahvapaadil nii 1000 m kui ka 2000 m distantsil.

Algus oli niisiis tehtud, huvi selle kauni ning mehise spordiala vastu taaselustatud. Sama, 1953. a. sügisel aga tabas Tartu sõudesportlasi uus mure. Nimelt oli seni tegeldud ainult rahvapaadisõudmisega. Alates 1954. a. jäeti rahvapaat nii üleliiduliste kui ka vabariiklike sõudevõistluste kavast välja. Tuli alustada jälle otsast peale, mis oli seda raskem, et Tartus polnud ei süsti ega ka akadeemilisi paate.

Uue baasi nurgakiviks sai ühene õppe-klinkersüst, mis toodi kaasa Viljandist «Kalevi» esivõistlustelt. Paadi andis Tartule Pärnu «Kalev».

1954. a. kogunes «Kalevi» jahtklubi ümber juba hulgaliselt noori. Saadi juurde ka üks ühene võistlussüst (klinker). Hoolimata minimaalsetest treeninguvõimalustest võeti osa Eesti NSV esivõistlustest nii akadeemilises kui ka süstasõudmises. Akadeemilise sõudmise esivõistlustel, mis toimusid Pärnus, startisid AGE neljase ja EPA kahese paadi meeskond, jäädes mõlemad oma paadiliigis viimasele kohale. Märksa edukamalt esineti süstasõudmises, kus saavutati võistkonnaarvestuses küllaltki tubli III koht Tallinna ja Pärnu järel.

Murranguliseks kujunes Tartu sõudespordis 1955. aasta. Eelkõige oli see tingitud sellest, et saadi juurde terve rida uusi ujuvüksusi. Süstadest anti sõudjate käsutusse üks ühene ja üks kahene võistlussüst. See aga, millise vaimustusega võeti vastu ühene kanuu, kõneles selget keelt nimetatud paadi suurest tulevikust Tartus.

Akadeemilises sõudmises kerkis järsult esile TRÜ, kes sai kaks neljast roolimehga klinkrit. Lühikese ajaga asus treenere V. Kalepi, U. Aavola ja Ü. Tõlbi juhtimisel treeningusse ligi 50 üliõpilast.

Siiupeale kujuneski välja n. ö. tööjaotus: TRÜ hakkas tegelema akadeemilise sõudmisega, jahtklubi süsta- ja kanuusõudmisega.

Vabariiklikel esivõistlustel starditi edukalt. Eesti NSV esi-

võistlustel akadeemilises sõudmises, mis toimusid juulikuus Pärnus, startisid juba 4 paatkonda. Veljo Kalep ühesel ja TRÜ ajaloo-keeleteaduskonna meeskond (M. Ollisaar, V. Tuuling, H. Kuningas, B. London, roolis U. Aavola) neljasel paadil tulid Eesti NSV meistriteks, kehakultuuriosakonna meeste kaheksane jäi teiseks ja Ü. Tõlp ühesel paadil kolmandaks. Ka võistkonnaarvestuses saavutati III koht. Eesti NSV esivõistlustest süsta- ja kanuusõudmises Viljandis võeti osa juba täisvõistkonnaga. Võistkonnaarvestuses omandati hinnatav II koht.

1955. a. septembrikuus Riias toimunud Balti vabariikide matškohtumisel sõudmises startisid Eesti NSV koonduses 15 Tartu sõudjat. Hästi esinesid siin Tartu kanuusõudjad Arvi Oks ja Harivald Reim, kes võitsid 10 000 m distantsil kahesel kanuul esikoha.

TRÜ kaheksane paatkond Emajõel.

Palju uut ning rõõmustavat tõi meie sõudjatele 1956. aasta. Esmakordselt tehti algust aastaringse treeninguga. Sellele aitas palju kaasa 1955. a. lõpus sõudesportlaste poolt ühiskondlikus korras ehitatud sõudebassein «Vanemuise» vana hoone varemetes. Kogu sügisene ja talvine treeninguperiood mööduis NSV Liidu rahvaste spartakiaadiks ettevalmistumise tähe all. Treeninguid Emajõel alustati võrdlemisi vara, juba märtsikuu lõpul. Mõnevõrra täienes materiaalne baas: saadi juurde üks kanuu, 3 süsta, üks kaheksane ja üks kahene paarituaueruline roolimehega akadeemiline paat.

Eesti NSV esivõistlused, mis toimusid 28. juunist 1. juulini Pärnus, olid nii süsta-, kanuu- kui ka akadeemiliste paatide osas konkurentsitihedamad kui kunagi varem. Olid ju need võistlused peamiseks katsekiviks NSV Liidu rahvaste spartakiaadile pääsemiseks. Eriti edukalt esinesid Tartu võistkonnas noored, kes võitsid süsta- ja kanuusõudmises enamiku esikohtadest. Võistlejate klassis oli võistlus tasavägisem. Süstasõudmises väärivad eriti esiletõstmist Harry Juurikas ja Ulo Tamm, kes võitsid tugevas konkurentsisis kahesel süstal esikoha 500 m distantsil. Akadeemilises sõudmises toodi koju kolm meistritiitlit: ühesel paadil V. Kalep, kahesel paarituaerulisel roolimehega paadil (U. Mirme — Ü. Tõlp, roolis A. Teder) ja meeste kaheksasel paadil (V. Kivi, A. Kaljulaid, T. Luik, E. Kuiv, V. Laak, U. Bamberg, R. Põldme ja L. Rannast, roolis A. Teder). Kuna võistkonnaarvestuses esikoha määramisel arvestati koos nii süsta- ja kanuu- kui ka akadeemilise sõudmise tulemused, omandas mõlemad väljapandud karikad — «Parimale linnale sõudmises noorte klassis» ja «Parimale linnale sõudmises võistlejate klassis» — ühtlaselt esinenud Tartu linna võistkond.

NSV Liidu rahvaste spartakiaadi eelsesse Eesti NSV koondvõistkonna treeninglaagrisse jäeti 28 Tartu sõudjat. Kuuajalise pingelise treeningu ning mitmete katsevõistluste tulemusena pääsesid neist kondvõistkonda 25 inimest. Rahvaste spartakiaadil esinesid väljapaistva eduga Arvi Oks ja Indrek Tuul, kes tulid 10 000 m distantsil kahesel kanuul neljandale kohale, täites NSV Liidu meistersportlase normi. Akadeemilises sõudmises esines tartlastest kõige paremini V. Kalep, kes tuli ühesel paadil kuundaks. Märkimist väärib ka TRÜ neljase roolimeheta paadi võistkonna (I. Kerge, V. Tuuling, F. Kupp ja B. London) 7. koht.

Palju rõõmustavat tõi endaga kaasa 1956. a. sügisperiood. TRÜ sõudeseksiooni read täienesid 70 noorega. Linna kehakultuuri- ja spordikomitee aktiivsel kaasabil muretseti juurde 19 uut paati. Nende hulgas on rida selliseid, mida meie vabariigis varem polnud, nagu 2 neljast süsta, kahene ja neljane paarituaeruline roolimeheta akadeemiline paat ja neljane paaris aeruline akadeemiline paat naistele. Seega on Tartus praegu olemas iga liiki paadid, millel NSV Liidus võisteldakse.

Paatide arv kasvas tunduvalt ka 1957. aastal. Paremaks saavutuseks 1957. a. hooajal oli A. Oksa ja I. Tuule kahekordne esikoht «Spartaki» üleliidulistel esivõistlustel kahesel kanuul. Vabariiklikel esivõistlustel jäädi nii süsta- ja kanuu- kui ka akadeemilises sõudmises teisele kohale, noorte esivõistlustel aga omandati esikoht.

*

Eespool andsime lühikese ülevaate sõudespordi ajaloost Tartus. Püüame nüüd teha mõningaid kokkuvõtteid, vaatame, mis siin on positiivset ning mis takistab edasist arengut. Posi-

tiivne on kahtlemata see, et sõudesport on võitnud Tartu noorte hulgas laialdase populaarsuse. Alustada n. ö. tühjal kohal ja tõusta nelja aastaga vabariigi tugevaimaks sõudespordikeskuseks, on kahtlemata vägagi hinnatav tulemus. Saavutuseks on ka see, et on ette valmistatud üle 100 järgusportlase, neist 2 meistersportlast ja 10 I järgu sportlast.

Kuid ka puudused pole väikesed. Eelkõige torkab silma võistluste vähesus. Pole normaalne, kui ühe hooaja võistlusi võib üles lugeda ühe käe sõrmedel. Rahule ei saa jääda olukorraga naisvõistlejate osas. Ükski naisvõistleja pole veel kordagi tulnud vabariigi meistriks, peale Vaike Poksi, kes saavutas 1956. a. esikoha süstasõidus noorteklassis. Suuri puudujääke esineb sporditehnikas, seda eriti akadeemilise sõudmise osas.

Mida tuleks siis teha, et areng oleks edaspidi veelgi kiiretempolisem? Eelkõige on vaja sõudespordialast tegevust linnas paremini organiseerida, märksa parandada tööd noortega. Sõudmist peaksid harrastama hakkama kõik asutused ning koolid.

TRÜ paadisadam on põhjaliku rekonstrueerimise järel muutunud täiesti ajakohaseks sõudespordibaasiks.

Vee-mootorisport

Seksiooni presiidium

Esimees — G. Vanamölder, aseesimees — K. Kivastik, liikmed — E. Laamann, A. Karoles, G. Veerma, A. Edur, H. Rooste.

Linna edetabel seisuga 1. 1. 1958.

Skutter (175 ccm): 1. N. Põvvat, 2. N. Erik, 3. E. Laamann, 4. H. Kaio (kõik «Kalev»).

Skutter (250 ccm): 1. G. Vanamölder, 2. A. Merimaa, 3. R. Peiker, 4. A. Karoles (kõik «Kalev»).

Mootorpaat (250 ccm): 1. H. Heinsalu, 2. A. ja I. Karoles, 3. A. Edur — M. Taniel, 4. E. Laamann — V. Virkoja (kõik «Kalev»).

Glisser (250 kg): 1. F. Tull («Kalev»), 2. U. Andresen, E. Tiits (ALMAVÜ), 3. R. ja T. Meiel, 4. U. ja V. Kruuv (mõlemad «Kalev»).

Kaater E-3: 1. F. Tull («Kalev»), 2. U. Andresen, E. Tiits (ALMAVÜ), 3. R. ja T. Meijel, 4. U. ja V. Kruuv (mõlemad «Kalev»).

Linna rekordid seisuga 1. 1. 1958.

Skutrid — 175 ccm mootori klassis rekordnorm 45 km/t., 250 ccm mootori klassis G. Vanamölder — 50 km/t., 350 ccm mootori klassis rekordnorm 55 km/t. Mootorpaadid — 250 cm mootori klassis H. Heinsalu 39,517 km/t. Glisserid (250 kg) — J. Arvi — 55,641 km/t. Kaatriid (E-3) — F. Tull — 48,846 km/t.

Veel mõned aastad tagasi valitses Emajõel pandurpaat. Esimese sportpaadi valdajaks sai arst G. Veerma, kelle «Air» oli tartlastele kaua aega imetusobjektiks. Kuid siis ehitati tolleaegse artelli «Puit» paadiehitusosakonna töötajate poolt G. Vanamöldri eestvedamisel rida «M» klassi mootorpaate, millega pandurpaadi hegemoonia Emajõel oli jäädavalt lõppenud. Nüüdsest peale ei olnud paadimeeste sooviks ainult lihtsalt edasi liikuda. Emajõel hakkasid valitsema vee-mootorisportlased, inimesed, kes püüdsid võimalikult kiiresti edasi liikuda.

«M» klassis saavutatud kiirused varsti aga ei rahuldanud enam vee-mootorisportientusiaste. G. Vanamölder konstrueeris uue, «S» klassi kuuluva paadi. Tartu esimene skutter valmis A. Eduri kädetööna. Nüüd jõuti juba suuremate kiirusteni. Uusi teid otsiti paadiehitamises. Kui varem tehti paadid puust, siis hiljem asendati see vineeriga. «Kalevi» Tartu Jahtklubi ruumid muutusid talveperioodidel kohaks, kus sündisid uued «M» klassi ja juba nn.

kolmepunkti skutrid, mille sõiduomadused osutusid endiste paatide sõiduomadustest märksa paremaks. Meie vee-mootorisportlased lihtsalt ei kopeerinud teiste poolt konstrueeritud paate, vaid püüdsid ka siin oma osa anda. G. Vanamöldri kõrvale kasvasid uued konstruktorid-ehitajad A. Edur, A. Karoles, H. Suvi, M. Taniel, E. Tiits jt.

Organisatsiooniline alus pandi vee-mootorisportlasele 1953. a. «Kalevi» Tartu Jahtklubi asutamiseks. Klubi vee-mootorisportlastest liikmete arv, mis 1953. a. oli ainult 18, on praeguseks kasvanud üle saja.

Nelja navigatsioonihooaja kestel on korraldatud üle paarikümne võistluse poeletuhande osavõtjaga. Edukalt on oma võimeid proovitud üleliidulisel areenil, kus nii 1956. kui ka 1957. a. saavutati individuaalesikohti (A. Karoles, H. Rooste, J. Arvi). 1957. a. suvel toimus Tartus Balti liiduvabariikide matskohtumine vee-mootorisportlase võistluses. Esmakordse niisuguse võituse võitis kindlalt Eesti NSV esindus, kes koosnes ainuüksi tartlastest.

Praegu on Tartu vee-mootorisportlase keskuseks meie vabariigis. Selle spordiala propageerimiseks on «Kalevi» Tartu Jahtklubi korraldanud mitmeid demonstratsioonivõistlusi Viljandis ja Võrus, mida kohapeal jälgisid sajad pealtvaatajad.

Vee-mootorisportlaste aktiivi edasiseks ülesandeks on veelgi laiendada oma ridu, tõmmata selle mehise spordiala harrastamisele kõiki ülikoolilinna kehakultuurikollektiive.

Tartu parimaid vee-mootorisportlasi ja paadikonstruktooreid G. Vanamölder (fotol esimene) võistlusdistsil.

Sektsiooni presiidium

Esimees — V. Riives; aseesimehed — E. Hansson, B. Birk;
sekretär — V. Säre; liikmed — H. Haldre, E. Raido, B. Rappo.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Täiskasvanud — V. Säre, M. Pärda, J. Lätti, Ü. Vooglaid, A. Martinson, P. Haljaste, H. Vallner, E. Hansson, V. Riives, K. Mölder, H. Haldre, K. Alupere.

Noored — K. Mölder, J. Nuka, O. Loginov, M. Klaos, T. Laigo.

Linna tšempionid 1957. aastal

Umberistumissõidus. M-klassis — Ü. Vooglaid (roolimees), A. Martinson, K. Kõbas.

Klassisõidus. M-klassis — V. Säre (roolimees), M. Pärda, J. Lätti.

Purjesport

Sõjajärgsel perioodil ilmusid purjesportlased Emajõe esmakordselt 1946. aastal. Esimesed olid Reevik oma isiklikul paadil «Ulo» ja Tallinnast toodud kompromissjaht «Saluut», mida tänaseni juhib Tartu vanim jahikaptan F. Parre. Jaht «Saluut» on F. Parre juhtimisel läbinud hea hulga kilomeetreid Võrtsjärvel ja Peipsil ning oli Võrtsjärvel sportlaste treeninglaagris mitmel korral lipulaevaks. Neil aastail olid purjesportlased koondunud vabariikliku jahtklubi Tartu osakonda. See aga likvideeriti koos vabariikliku jahtklubiga 1948. a., millal purjespordi-alane tegevus kandus üle spordiühingutesse.

Uuesti elavnes see tegevus 1950. aastal, kui asutati Tartu linna purjespordi sektsioon. Algul kuulusid sinna 8 (!) sportlast. Korraldati esimesed roolimeeste kursused, mille lõpetasid 20 osavõtjat. Suurenes ka ujuvüksuste arv. 1951. aasta sügisel olid Tartus juba 6 svertpaati (peale selle 4 paati eraisikutel). Peeti esimesed linna esivõistlused.

Neil aastail harrastasid purjesporti peamiselt TRÜ üliõpilased. Asutuste ja käitiste sportlasi oli sektsioonis ainult üksikuid. Palju tegid purjespordi populariseerimiseks TRÜ arstiteaduskonna üliõpilased NSV Liidu tšempion meistersportlane Ester Käppa ja Uno Sibul (kes 1952. a. oli sektsiooni esimees). Korraldati uued rooli-

meeste kursused, millest nüüd võtsid osa juba 75 purjespordihuvilist, suurem osa tehnikumidest ja käitistest. Viidi läbi kaks õppe-laagrit Võrtsjärvel F. Parre juhtimisel. Selle tegid kaasa 45 sportlast. Samal, 1952. a. võtsid Tartu linna koondvõistkonnad osa VSÜ «Kalevi» vabariiklikest ja Eesti NSV esivõistlustest. Käidi ka Tallinnas korraldatud purjespordi kohtunike kursustel.

Tõusev huvi purjespordi vastu ergutas aktiivsemaid sportlasi samme astuma jahtklubi asutamiseks Tartus. VSÜ «Kalevi» Tartu Jahtklubi loodi 10. mail 1953. a. See tõi kohe kaasa tegevuse järstu intensiivistumise algul purjespordis, siis ka teistel veespordi aladel. Kasvas kõigepealt purjesportlaste arv. Loodi juurde uusi seksioone asutuste, käitiste ja õppeasutuste juures. Suurenes ujuvüksuste hulk. Tartu Olletehas ja piimakombinaat said oma sportlastele «M» klassi svertpaadi, Tartu Ehitustehnikumi seksioonil oli «m—ka» juba 1951. a. saadik olemas. Seoses kõige sellega rohkenes võistluste arv. Kui näiteks 1952. a. peeti neid Tartus ainult kaks mõnekümne osavõtjaga, siis 1955. a. juba 10 võistlust ja 1956. a. 12, millest võtsid osa 284 sportlast. Kõiki võistlusi juhtis omaenda kasvatatud kohtunike kaader.

Kui 1954. aastani toimus purjespordi-alane tegevus ainult VSÜ «Kalevi» liinis (ja TRÜ ning EPA spordiklubis), siis sel aastal said ka VKSÜ «Spartaki» asjahuvilised endale 2 svertpaati.

Kahjuks aga ei ole Tartu purjesportlastel pärast 1952. a. enam olnud võimalik osa võtta Eesti NSV esi- ega teistest suurematest võistlustest, sest pärast XV olümpiamänge Helsingis viiakse NSV Liidus kõik tähtsamad võistlused läbi klassisõidu-süsteemis. See-suguseid paate aga Tartus ei ole.

Tartu purjespordi kohtunikud on mitmel korral tegevuses olnud Eesti NSV esivõistlustel. Meie linna noored võtsid kaks korda osa vabariigi noorte esivõistlustest, kuid saavutused jäid tagasihoidlikeks.

Tuli pidada rohkem võistlusi kohapeal. Terve rida neist on muutunud traditsioonilisteks ja leiavad üha rohkem poolehoidu sportlaste seas. Nii peetakse 1954. aastast alates soomuslaeva «Potjomkin» 1905. a. ülestõusule pühendatud rändkarikavõistlusi.

Traditsiooniliseks on muutunud ka matškohtumised Pärnu—Tartu ja TRÜ—EPA. Pärnulastega toimub see vaheldumisi kord Tartus jõel, kord Pärnus merel. 1956. a. kohtuti Pärnus, kus edukaimaks tartlaseks oli Ü. Vooglaid. Eriti palju töötab Tartu purjesportlaste osavõtt Võrtsjärve kalurikolhooside Valma regatist, mille tegid juba 1956. a. kaasa 9 paatkonda 24 sportlasega. 1957. a. tuli Tartus ülikoolilinna purjesportlastel pärnulaste käest vastu võtta kaotus.

Et Tartus on rida järvel sõitmiseks kõlblikke svertpaate, siis tõuseb aastast aastasse sportlike kaugesõitude arv. Nii viidi 1955. a. läbi 20 kaugesõitu Peipsile ja Võrtsjärvele, läbides 5345 km. Alustati ka võistlusi järvedel. 1955. a. peeti linna esivõistlused Emajõe suudmes ning 1956. ja 1957. aastal Võrtsjärvel.

Purjesportlaste arv ja nende sportlikud tulemused oleksid veel suuremad, kui poleks rida takistavaid asjaolusid. Kõige rohkem häirib vähegi sobiva veesportibaasi ja õppe-sportlikuks tööks vajalike ruumide puudumine. Teiseks ei luba vähene arv paate ühes klassis ette võtta spordijärke andvaid ümberistumisvõistlusi.

«Hei, purjesid paisuta tuul...»

TRD Raamatukeskus

Sektsiooni presiidium

Esimees — K. Liiva; aseesimees — T. Kaimur; sekretär — O. Kulderknupp; kohtunikekogu esimees — A. Ivask; liige — E. Simson.

Linna 1957. a. tõstesporti

Kärbeskaal			Kergekeskkaal		
V. Ivanov	ÜSK	220 kg	V. Pino	ÜSK	315 kg
J. Tšuganov	K	215 "	J. Lillbock	Lok	315 "
K. Pensa	K	207,5 "	A. Nikolajev	K	305 "
V. Mešininov	K	207,5 "	A. Krastin	ÜSK	302,5 "
Ü. Halgma	ÜSK	205 "	E. Paap	EPA	290 "
Sulgkaal			Keskkaal		
L. Kiivits	K	280 kg	L. Kuslap	D	375 kg
J. Tkätšov	EPA	257,5 "	V. Pino	ÜSK	345 "
V. Semisin		237,5 "	V. Hramtsov		325 "
V. Ivanov	K	237,5 "	T. Viir	ÜSK	315 "
T. Kemp	ÜSK	225 "	J. Voot	K	312,5 "
Kergekaal			Poolraskekaal		
V. Bondarev	K	305 kg	E. Simson	K	392,5 kg
A. Krastin	ÜSK	302,5 "	L. Kuslap	D	375 "
J. Lillbock	Lok	292,5 "	T. Kaimur	EPA	352,5 "
O. Mens	EPA	287,5 "	J. Voot	K	345 "
L. Kiivits	K	285 "	A. Vassiljev	K	335 "
Raskekaal					
	E. Simson	K	422,5 kg		
	T. Kaimur	EPA	352,5 "		
	F. Pirts	EPA	332,5 "		
	A. Vassiljev	K	332,5 "		
	H. Kariler	ÜSK	317,5 "		

Linna rekordid (seisuga 20. 4. 1958)

Kärbeskaal			
Surumine:	A. Iljin	70 kg	1954
Rebimine:	A. Helisaar	K 71 "	1954
Tõukamine:	A. Helisaar	92,5 "	1953
Kogusumma:	A. Helisaar	227,5 "	1953

Sulgkaal			
Surumine: J. Tkatšov	EPA	82,5 kg	1958
Rebimine: L. Kiiivits	K	90 "	1958
Tõukamine: L. Kiiivits		114 "	1957
Kogusumma: L. Kiiivits		277,5 "	1958

Kergekaal			
Surumine: V. Bondarev	K	105 kg	1958
Rebimine: J. Lillbock	Lok	92,5 "	1958
Tõukamine: J. Lillbock		122,5 "	1958
Kogusumma: J. Lillbock		315 "	1958

Kergekeskkaal			
Surumine: A. Nikolajev	K	100,5 kg	1957
Tõukamine: L. Kuslap		110 "	1953
Rebimine: L. Kuslap	D	141,8 "	1953
Kogusumma: L. Kuslap		347,5 "	1953

Keskkaal			
Surumine: L. Kuslap	D	116 kg	1957
Rebimine: V. Kuzin		120 "	1955
Tõukamine: L. Kuslap		155,5 "	1957
Kogusumma: V. Kuzin		390 "	1955

Poolraskekaal			
Surumine: E. Simson	K	124 kg	1957
Rebimine: L. Kuslap	D	119 "	1958
Tõukamine: L. Kuslap		154,5 "	1958
Kogusumma: E. Simson		392,5 "	1957

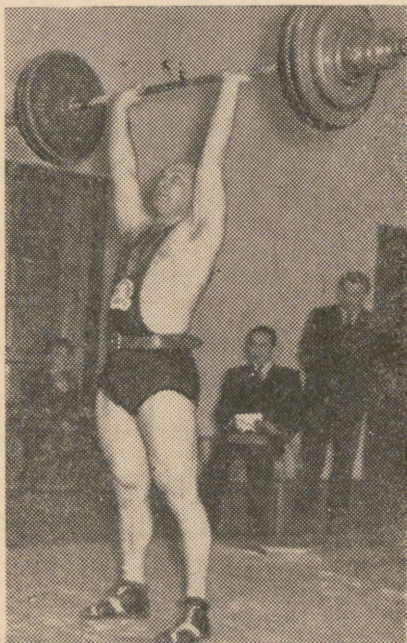
Raskekaal			
Surumine: E. Simson	ÜSK	146,6 kg	1958
Rebimine: E. Simson		126 "	1958
Tõukamine: E. Simson		168 "	1958
Kogusumma: E. Simson		440 "	1958

Pikka aega oli Tartu peamiseks tõstesportdikeskuseks spordiühing «Kalev», kus treeninguid juhtis vana tõstesportdientusiast A. Ivask. Ülikoolis puudus selle eriala õppejõud ja seal kulges tegevus rohkem isevoolu korras. A. Ivaski suur töö kandis vilja. Tartu tõstesportlased Võngerfeldt, Kuslap, Eljand jt. tulid korduvalt Eesti NSV meistriks. Pärast seda, kui «Kalev» jäi ilma oma ruumidest Vallikraavi tänaval, tõstetreeningud aga vaibusid ja see spordiala kanti Tartu linnas mahajäänute nimekirja.

Pööre tekkis 1954. aastal, millal TRÜ kehakultuuriosakonna juures hakkas tööle tõstesportdispetsialist Kulderknupp.

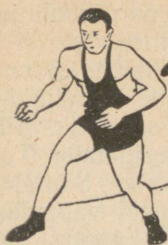
Praegu kuuluvad Tartu tõstesportlaste ridadesse mitmed vabariigi tugevamad «rammumehed» (Simson, Kuslap, Kiiivits). Nende eesotsas seisab raskekaallane Elmo Simson, kes 1958. aasta talvel täitis esimese eesti tõstesportlasena meistersportlase normi ja kes oma tulemustega küünib juba maailma edetabelisse.

Tõstesporti harrastatakse küllaltki intensiivselt nii TRÜ-s ja EPA-s kui ka «Kalevis». Vanadele meistritele on peale kasvamas uus vahetus (Lillbock jt.). Üldse on Tartu tõstesportidujud näidanud ennast initsiaatoritena selle spordiala levitamisel noorte hulgas. Esimesena vabariigis organiseeriti Tartus 1957. a. talvel treeninggrupid 15—16-a. poistele.

Tartu tõstesportlaseks nr. 1 on kahtlemata raskekaallane Elmo Simson, kes esimese eestlasena täitis NS Liidu meistersportlase normi tõstmises.

Üheks takistuseks tõstesporti arendamisel Tartu linnas on vastavate treeninguvõimaluste piiratus. Kõik olemasolevad tõtesaalid on nii väikesed, et nad mahutavad korraga vaevalt kümnekond tõtesportlast ja sunnivad treenereid töötama väikeste rühmadega. See muidugi vähendab valikuvõimalust.

Maadlus

Sektsiooni presiidium

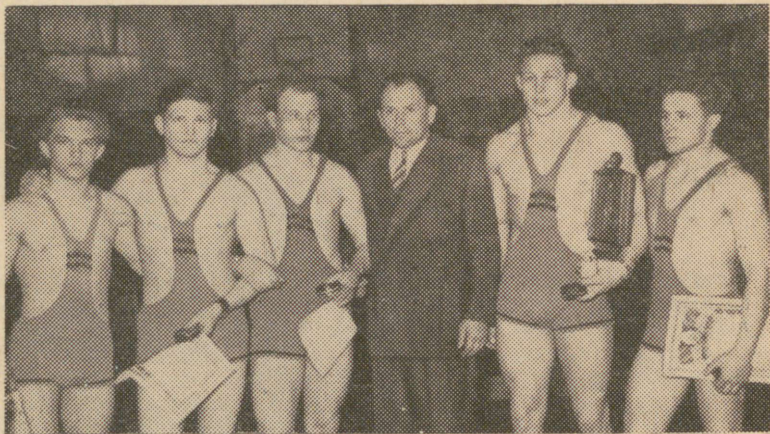
Esimees — U. Essenson; aseesimees — J. Viitung; sekretär — M. Kaasik; liikmed — A. Tähnas, V. Nagel.

Maadlusspordiveteran A. Palm rajas 50 aastat tagasi spordiseltsi «Aberg», millest hiljem kasvas välja «Kalev».

Pärast sõda oli maadlusspordi-pilt Tartu linnas äärmiselt kurb. Puudusid täielikult hädavajalikud treeninguruumid ja -inventar. Oli hävinud Tartus ainsa treeningukohana kasutatud ülikooli võimla, samuti seal asetsenud maadlusmatt, rääkimata veel muust inventarist. Ka maadlejate pere oli kokku kuivanud. Aktiivsemalt tegutsesid neist edasi ainult A. Tähnas ja O. Laan, kelledest esimene saavutas Eesti NSV klassikalise maadluse esivõistlustel keskkaalus esikoha ja tuli Eesti NSV meistriks, kuna O. Laan pidi lep-pima kergekeskkaalus II kohaga. Kohe pärast sõda hakkas tegut-sema TRÜ Kehakultuuri Instituut Viljandi tn. 1 asuvates võimla ruumides. Seal leiti ka vastav ruum, kuhu paigutati maadlusmatt ja kus alustati regulaarselt õppe-treeningulist tööd. Samal, 1945. aastal toimunud «Dünamo» üleliidulistest esivõistlustest Moskvast võt-tis osa ka tartlane A. Tähnas, kes omandas tugevas konkurentsis II koha.

1946. a. loodi äsjaavatud Tartu Linna Laste Spordikooli juurde maadlusosakond treener O. Laane juhtimisel, millega pandi alus noorte järelkasvule. Et maadlus on olnud üks harrastatavamaid spordialasid meie linnas, siis oli osakonda astuda soovijaid rohkesti. Siit alates hakkabki maadlussport Tartus arenema. Propageerimise eesmärgil viidi läbi demonstratsiooniesinemisi Tamme staadionil ja rajooni kultuurimajades (Ropka jne.). Samal ajal saavutas O. Laan esikoha Eesti NSV esivõistlustel vabamaadluses, tulles Eesti NSV meistriks. Järgmisel, 1947. aastal saabus Tartu tagasi maadleja J. Viitung. Samal aastal toimus matškohtu-

Tartu maadlejad esinesid 1957. a. võistlustel G. Lurichi nimelisele rändauhinnale tagajärjekalt. Üksikutes kehakaaludes tulid kolme esimese hulka viis tartlast — kõik EPA üliõpilased. Fotol: EPA maadlustreener O. Laan ja tema õpilased pärast võistluste lõppu. Vasakul: A. Toomeoja, R. Kruuk, I. Jõgisoo, O. Laan, U. Essenson ja P. Kuldkepp.

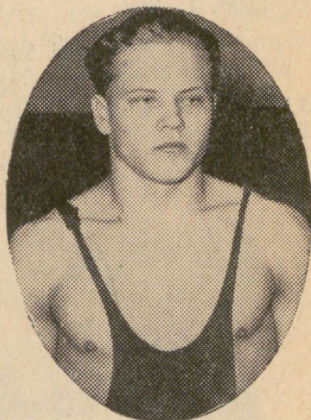
mine Tartu ja Kiviõli maadlejate vahel, võitis Tartu. Et kõrgemates õppeasutustes omaette maadlusvõistkondi ei olnud, siis koonduisid üliõpilased «Kalevisse». «Kalevi» võistkond omandas spordiühingu vabariikidel ja Eesti NSV esivõistlustel rea aastate jooksul II koha.

Noorte maadlusesivõistlustest võttis Tartu esmakordselt osa 1951. a., millal saavutati Tallinna järel II koht. Individuaalselt tuli Eesti NSV noorte meistriks tartlane Põldoja. Vahepeal, seoses Tartu Riikliku Ülikooli lõpetanud A. Tähnase tööleasumisega TRÜ raskejõustiku kateedrisse oli maadlusspordi-töö elustunud ülikoolis, kelle võistkond oli konkurentsilt linna meister ja hoidis pidevalt enda käes II kohta VSÜ «Kalevi» vabariiklikel esivõistlustel.

Ülikooli prioriteet kestis kuni 1953. aastani, millal loodi EPA Spordiklubi. Sinna siirdusid seoses õpingutega peale kahe maad-

leja kõik senised TRÜ maadlussportlased. EPA (treener O. Laan) muutus nüüd Tartu maadluskeskuseks.

Ka noorte seas tehti õppe-treeningtööd. Tartu omandas II koha Eesti NSV spartakiaadil 1956. a. ja andis vabariigi, eeskätt «Kalevi» koondvõistkonda tugeva täienduse U. Essensoni, R. Kruugi, P. Kuldkepi jt. näol, kelledest esimene tuli toime Soome parima raskekaallase Kangasniemi võitmisega VSÜ «Kalevi» ja Soome TUL võistkonna vahelisel matskohtumisel. 1957. aastal aga lahkus EPA-st mitu paremat matimeest (R. Kruuk jt.), mis on märksa nõrgendanud meie linna koondust.

Tartu üheks parimaks noormaadlejaks 1957. a. oli Tartu Raudteetranspordi Tehnikumi õpilane H. Toots.

Puudusi esineb aga Tartu spordiühingute töös. Nad ei viljele üldse maadlussporti. Selle all kannatab linna maadlusspordi tase, sest üliõpilased siirduvad pärast õppeasutuse lõpetamist tööle põhiliselt teistesse Eesti NSV rajoonidesse-linnadesse. Tartus puudub seega püsiv maadlejate kaader, mis aga teistes linnades on olemas.

Seksiooni presiidium

Esimees — Heino Russak; aseesimehed — J. Matsalu, Triskin;
sekretär — O. Birkenblatt; liikmed — K. Tiido, E. Siimo, Beljajev,
O. Ziehr, L. Sild.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

A. Kilk, V. Koort, Ü. Kriiva, E. Rätsep, O. Ziehr, V. Toots, M. Kristov,
J. Nikulin, H. Luik, A. Popov, V. Kuklas, H. Rõöm, V. Rätsep, B. Koop,
E. Mölder.

Treener — K. Tiido.

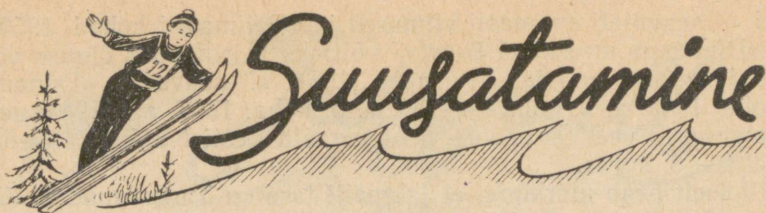
1957. a. jalgpallihooaja avamatšis kohtus Tartu «Dünamo» Viljandi «Spartakiga». Selle matši lõpetasid tartlased võidukalt.

Jalgpallisportidiga on Tartus sõjajärgsel perioodil tegelnud peamiselt «Kalev» ja «Dünamo». Tartu «Kalevi» meeskonna parimaks saavutuseks oli 3. koht Eesti NSV esivõistlustel A-grupis 1948. a., 1949.—1953. a. olid vabariigi A-grupis kordamisi esindatud «Kalev», «Dünamo» ja TRÜ, kuid kõikide nende käsi käis hal-

vasti — saavutati enamasti viimased ja eelviimased kohad. 1953. a. tuli «Dünamo» meeskond B-grupi võitjaks ja omandas õiguse võistelda järgneval hooajal A-grupis. 1954. a. saavutas «Dünamo» 4. koha, 1955. a. 2. koha ja 1956. a. 5. koha. 1957. aastal langesid dünamolased veel tahapoole. Nad jagasid Eesti NSV meistrivõistlustel 6.—8. kohta.

Üldiselt peab märkima, et jalgpalli tase on Tartus madal. Vähe on meeskondi ja aastaringset treeningtööd ei tehta ühegi meeskonnaga. Suur puudus on treeneritest. Noored on unustatud — spordikoolide juures ei tööta juba rida aastaid jalgpalliosakonnad. Kahe viimase aasta jooksul on olukord noorte osas hakanud siiski paranema. Nimelt hakati läbi viima majavalitsuste poistevõistkondade vahelisi mänge. 1956. a. võtsid sellest turniirist osa 13 võistkonda 145 noorega 1957. a. suvel jätkas seda üritust linna lastestaadion.

1958. a. talvel asusid treeningusse tehase «Termoautomaat» jalgpallurid. Esmakordselt sõjajärgsel perioodil Tartu jalgpallispordi ajaloos stardib käitise meeskond vabariiklikel esivõistlustel (B-grupis).

Suusatamine

Sektsiooni presiidium

A. Edur, L. Randaru, A. Redi, V. Hussar, A. Toom, A. Kiisel, A. Rebane, H. Einblau.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Naised: A. Adamson, H. Ritsing, A. Nopasson, L. Loos, V. Kärner, V. Aaslav (kõik noorsoo spordikool), M. Pruun, E. Abel, M. Turk, M. Ojaveer, S. Teesalu, M. Puusepp, H. Teras, H. Nurmik, H. Kiviste (kõik TRÜ).

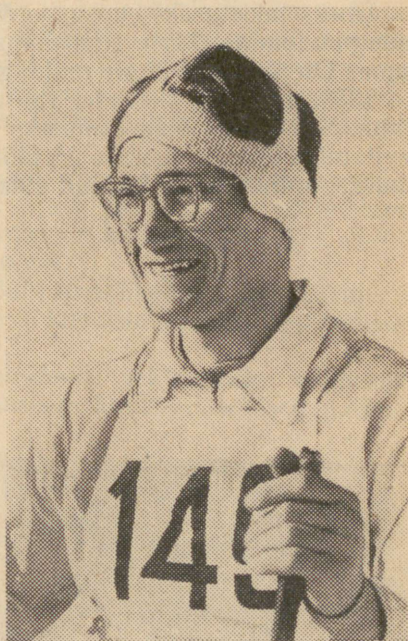
Mehed: U. Kajak, T. Luik, H. Meema, O. Allikas, T. Karu, M. Edur, U. Kangur, J. Kaljusto, K. Rebane, K. Orviku, M. Simson, M. Raid, T. Kaare, J. Uusen, J. Kirpu (kõik TRÜ), A. Oks, R. Kahru (mõlemad «Dünamo»), J. Toompalu («Spartak»), H. Einblau (EPA), A. Kütt, A. Teder, H. Kinks, L. Karu (kõik noorsoo spordikool).

Tartu linna esivõistlused 1957. a. Naiste teatesuusatamise start.

Pärast sõda koondusid Tartu suusatajad vastmoodustatud TRÜ kehakultuuriteaduskonna ümber. Dekaan F. Kudu initsiatiivil suurendati treeninguvõimalusi, tööle hakkas suusasportdikateeder F. Parre juhtimisel.

Kuni 1950. aastani olid Tartu suusatajad vabariigis «peremeesteks», seda eriti just naissuusatajad. Siis aga kaldus ülekaal järjest enam Tallinna poolele. Põhjuseks oli asjaolu, et Tartu treenerid töötasid vähe noortega kohapeal — kogu tähelepanu oli pööratud üliõpilastele. Kuid need enamasti lahkusid pärast ülikooli lõpetamist Tartust. Seetõttu andis tunda järelkasvu puudus, mis muutus hiljem koguni krooniliseks.

Meistersportlane A. Oks on vabariigi parimaks meessuusatajaks.

Tartu suusatajate parimad saavutused tol perioodil on seotud slalomistide, eelkõige Erna Abeli nimega, kes aastail 1949—1952 tuli üleliidulistel võistlustel pidevalt viie-kuue esimese hulka. 1952. aastal omandas ta NSV Liidu ametiühingute tšempioni tiitli slalomis. Silmapaistvalt esines ka kahevõistleja A. Aavola, kes kuulus NSV Liidu koondusse.

Murrang paremuse poole algas 1955. aastal ja on jätkunud siimaale. Tartu treenerid, eeskätt meie teenekaim treener suur suusasportlasiast Herbert Abel, alustasid järjekindlat tööd kohalike noorte hulgas. Selle tulemused on nüüd selgesti näha — 1957/58.

talihooyal võitsid Tartu suusatajad esmakordselt kõik vabariiklikud võistlused. On üles kasvanud terve hulk noori andekaid suusatajaid, kelle arengutee alles algab (A. Adamson, H. Ritsing, T. Luik jne.).

Ometi jääb meie suusatajate tase üleliidulisest tasemest veel märksa maha. Praegu on üleliiduliselt tuntud ainult Uno Kajaku nimi, kes 1956. aastal kaitses NSV Liidu spordiau Cortina d'Ampezzo olümpiamängudel ja tuli samal aastal põhjamaade kahevõistluses Nõukogudemaa tšempioniks. Ka Agnes Adamson ja Hille Ritsing lähenevad NSV Liidu parimatele, kuid meeste murdmaasuusatamises on olukord halvem. Meistersportlane Arvo Oks on teistest tärklastest peajagu parem, ent temagi ei küüni üleliidulises konkurentsisis kaugele.

Üheks takistuseks suusaspordi arengule Tartu linnas on hüppemäe puudumine. Tartu suusahüppajad peavad praegu käima harjutamas Otepääl, mis ei ole muidugi loomulik.

1958. aasta varakevadel valiti uus suusaspordisektsiooni presiidium. See seadis oma esmaseks ülesandeks suusatamise massilise levitamise õppiva noorsoo ja töötajaskonna hulgas. Näib, et Tartu suusaspordiaktiiv on leidnud oma töös ja tegevuses õige tee.

Sektsiooni presiidium

Esimees — A. Vaino; aseesimees — V. Säre; sekretär — A. Põld; liikmed — E. Vaha, R. Korn.

Kiiruisutamine on olnud Tartus ja ka vabariigis üks mahajäänumaid alasid, kuigi ka tema on viimastel aastatel edasi arenenud.

Esimesena hakkasid Tartus pärast sõda kiiruisutamise tegelema «Kalevi» sektsioon vanameister J. Kreutzbergi juhtimisel. Alles 1947. a. peeti Tartus Tallinn-Tartu matškohtumine, kus meil tuli vastu võtta kaotus.

1948. a. avati laste spordikooli juures kiiruisutamisosakond (treener J. Kreutzberg). Sellest ajast peale algas päris tugev edasimineku — sirgusid noored andekad kiiruisutajad, kes suutsid mitmel korral edestada Tallinna noori.

Hiljem loodi ka TRÜ spordiklubi spordikooli juures kiiruisutamisosakond, mis aitas veelgi kaasa kiiruisutamise hoogustumisele Tartus.

Spordiühingutest lisandus «Kalevi» sektsioonile «Spartaki» noor kiiruisutamissektsioon. Viimasesse kuulusid sellised parimad

Tartus harrastatakse ka iluuisutamist. Fotol: grupp tütarlapsi linna laste spordikoolist harjutustunnis.

eesti kiiruisutajad, nagu Hugo Kelder, mitmekordne Eesti NSV koolinoorte meister ja noorterekordite omanik Ronald Korn, Endel Vaha jpt. «Spartaki» seksioonist kujuneski välja tugevaim kiiruisutamisseksioon Tartus. Ta on juba kuuendat korda järjest omandanud esikoha Tartu esivõistlustel, tema liikmed moodustavad üle poole «Spartaki» vabariiklikust koondvõistkonnast, kes on olnud juba aastaid Eesti NSV parimaks.

Sektsiooni presiidium

Esimees — J. Raudsepp; aseesimees — H. Russak; sekretär — V. Kuklas, liikmed — I. Talu, V. Tauk, A. Lemmats, V. Truumaa.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

F. Truuts, V. Kuklas, J. Raudsepp, E. Mölder, V. Tauk, Ü. Kriiva, I. Talu, A. Saks, V. Toots, S. Ratnik, M. Kristov, A. Koort, N. Anjutin, M. Räni.
Treener — J. Raudsepp.

Tartu jäähokimängijad on pidevalt kuulunud Eesti NSV paremiku hulka. Nii võtsid tartlased J. Raudsepp, E. Mölder, R. Ären, A. Talu, F. Truuts, E. Hallap ja V. Tauk Eesti NSV-d esindanud Tallinna «Dünamo» meeskonna koosseisus osa 1948. — 1950. a. üleliidulistest A-grupi jäähoki-esivõistlustest. 1951. — 1955. a. tegid Raudsepp, Mölder, Tauk ja Hallap kaasa üleliidulised B-grupi esivõistlused, kus parima tulemusena saavutati 1954. a. 3. koht.

Tartu «Dünamo» jäähokiesindus on rünnakul vastase värava all.

Tartu meeskondadest on märkimisväärsemaid saavutusi «Dünamol» kes on kogu sõjajärgsel perioodil osa võtnud Eesti NSV esi- ja karikavõistlustest. Kolmel korral, 1947., 1955. ja 1957. aastal, tuli meeskond vabariigi meistriks ja kahel korral, 1955. ja 1956. aastal, Eesti NSV karikavõitjaks. 1958. aastal jäädi nii vabariigi esivõistlustel kui ka karikavõistlustel teiseks.

Koolidest väärrib esmajoones märkimist 5. keskkool, kes saavutas ka esikoha linna 1957. a. koolinoorte esivõistlustel.

Esmakordselt viidi 1956/57. a. talvel lastepargi initsiatiivil läbi võistlused jäähokis majavalitsuste poistevõistkondadele, kus võitjaks osutus Tähtvere linnaosa meeskond «Orkaan». 1957/58. a. talvel jätkus jäähokialane töö noorte hulgas kasvava hooga. Suuresti aitas selleks kaasa Tartu Lastestaadioni loomine. Lastestaadionil korraldatud võistlustest võttis osa ligemale paarkümmend poistevõistkonda. Kuigi esialgu jääb spordimeisterlikkusest veel vajaka, siis ometi on pandud alus jäähoki laiemale levikule.

Ratsasport

Sektsooni presiidium

Esimees — E. Nõmm, aseesimees — E. Kudu, sekretär —
A. Lõhmus, liikmed — M. Soots, M. Kutti.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

J. Villemson, A. Vars, S. Meier, A. Reintam, A. Rästa, E. Rahumäe,
U. Pütsepp, H. Oigus, H. Vee, A. Linnus, M. Kirsipuu, H. Villemson, V. Põldme,
H. Sillaste.

Treenerid: M. Kirsipuu, A. Linnus, J. Villemson.

Ratsasport kui üks huvitavamaid ja raskemaid spordialasid, millel on seejuures suur rakenduslik tähtsus, on võitnud Tartu noorsoo hulgas laialdase populaarsuse.

Ratsaspordi viljelemine sai meie linnas võimalikuks 1948. aasta jaanuarist, kui F. Kudu ja E. Nõmme organiseerimisel toodi Tallinna Vabariiklikust Ratsaklubist TRÜ kehakultuuriteaduskonnale lepingu alusel kasutamiseks 6 hobust ja 4 sadulat esialgseks väljaõppeks. Treeninguid alustati 4 rühmaga, kuhu kuulusid peamiselt kehakultuuriteaduskonna üliõpilased ja õppejõud. Aktiivsemateks ratsasportlasteks olid E. Kudu, Ü. Lepp, H. Männik, A. Ostrat, A. Lõhmus jt. Pingeline treening R. Hanneste ja hiljem ka E. Nõmme ning M. Sootsi juhtimisel viis heade saavutusteni vabariiklikel ja üleliidulistel võistlustel. See edu andis võimalusi TRÜ ratsaspordibaasi pidevalt suurendada ja parandada. Praegu on tallis juba 32 väärtusliku sporthobust ning töötada võivad vähemalt 18 õpperühma. Treeningutest võtavad osa peamiselt TRÜ ja EPA üliõpilased ning ülikooli spordiklubi Noorte Spordikooli õpilased.

Töö ratsaspordibaasis on kulgenud spordimeisterlikkuse pideva tõusu tähe all. Suuri teeneid on Tartu ratsasportlaste perel ka ratsaspordi levikus meie vabariigis. On korraldatud õppe-treeningkogunemisi kolhoosinoortele ning saadetud kohapeale treenereid ratsaspordialase töö organiseerimiseks ja juhendamiseks. Igal aastal, alates 1952. a., on korraldatud ratsamatku mitmetesse rajoonidesse.

Tartu ratsasportlased on 1948. aastast alates pidevalt osa võtnud NSV Liidu esivõistlustest ja näidanud häid tagajärgi: 1948. aastal ületas R. Hanneste NSV Liidu rekordi 50 km võidusõidus, 1949. aastal tuli A. Luukas I kohale kõrgema klassi takistussõi-

dus ja S. Kalam III kohale raskema klassi takistussõidus. 1952. aastal saavutasid NSV Liidu tšempioni nimetuse M. Viirmäe ja A. Vars ning 1953. a. A. Pinding.

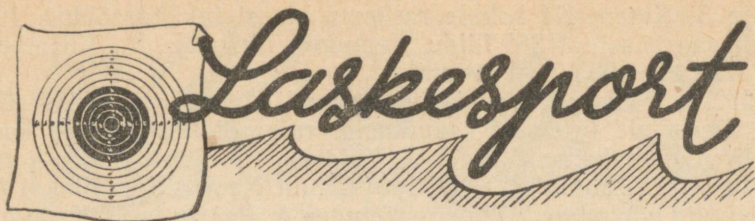
1957. a. ratsaspordi-välislooaeg avati Tartu linna esivõistlustega. Paremaid tulemusi saavutasid: ratsasõidu kõrgemas koolis M. Kirsipuu, takistussõituses J. Villemson ja sporthobuse kolmevõistluses E. Rahumäe. TRÜ Spordiklubi Noorte Spordikooli õpilastest olid edukaimad: takistussõituses A. Rajalo ja Ü. Kepp ning kolmevõistluses M. Kuusik.

Märtsis Moskvas peetud «Burevestniku» sise-esivõistlustel tuli Tartu võistkond teisele kohale. Juunis Eesti NSV esivõistlustel kaotati Tallinnale väga napilt. Augustis Moskvas «Burevestniku» esivõistlustel omandas A. Vars spordiühingu tšempioni nimetuse valiktakistussõidus. Edukalt esinesid Tartu ratsasportlased Balti spartakiaadil, kus J. Villemsonile omistati parima takistussõitja nimetus.

1958. aasta algas TRÜ ratsaspordibaasi 10. aastapäeva tähistamiseks pühendatud võistlustega.

13-aastane Tartu ratsasportlane V. Adamson võitis Eesti NSV esivõistlustel kaheharulise keskmise klassi takistussõidu noortele.

Sektsiooni presiidium

Esimees — V. Poll; aseesimees — E. Toots; sekretär — H. Kasumets; liikmed — E. Sauvere, J. Võrno, A. Petuhov, L. Tammejõgi.

Linna koondvõistkonna liikmekandidaadid

Mehed: E. Ora, E. Marandi, R. Dembovski, S. Lill, J. Võrno (TRÜ), H. Kasumets, O. Parik, A. Kahre, V. Talve (EPA), E. Raudheiding, A. Ottas, O. Türn, K. Lüüs, J. Lehter (ALMAVÜ), V. Poll, R. Saul («Dünamo»).

Naised: T. Raba, E. Rebane, A. Tihhonova, V. Arvisto, J. Kreek (TRÜ), H.-M. Matteus, S. Ojasaar (EPA), E. Reimann, E. Nõmmela (ALMAVÜ), E. Ani («Dünamo»), M. Sauvere («Noorus»).

Treenerid: J. Võrno, H. Kasumets, O. Türn.

Linna laskespordi rekordid (seisuga 20. 4. 1958)

Mehed

Harjutus 3×20 standard v-k püss

3×10	A. Petuhov	EPA	576	1955
Lamades	V. Talve	EPA	198	1956
Põlvelt	A. Petuhov	EPA	197	1956
Püsti	A. Petuhov	EPA	187	1955

Harjutus 3×10 standard v-k püss

3 + 10	A. Petuhov	EPA	287	1958
Lamades	R. Saul	D	100	1956
Põlvelt	V. Talve	EPA	96	1955
Püsti	A. Petuhov	EPA	97	1958

Harjutus 3×10 standard v-k püss

3 + 10	J. Võrno	TRÜ	239	1956
Lamades	J. Võrno	TRÜ	88	1955
Põlvelt	J. Võrno	TRÜ	77	1955
Püsti	V. Talve	EPA	79	1956

Harjutus «jooksev hirv» t-k püss

50 üksiklasku	J. Võrno	TRÜ	163	1956
25 paarislasku	J. Võrno	TRÜ	170	1956
Kogusumma	J. Võrno	TRÜ	333	1956

Harjutus «jooksev hirv» t-k püss

20 üksiklasku	J. Võrno	TRÜ	70	1956
10 paarislasku	J. Võrno	TRÜ	68	1956
Kogusumma	J. Võrno	TRÜ	138	1956

Harjutus 3+10 v-k püstol

3×10					
«Olympia»	25 m	V. Poll	D	95	1956
30 lasku	25 m	J. Võrno	TRÜ	30—286	1957

Naised

Harjutus 3×20 standard v-k püss

3×20	T. Raba	TRÜ	562	1957
Lamades	T. Raba	TRÜ	196	1957
Pölvelt	T. Raba	TRÜ	189	1956
Püsti	T. Raba	TRÜ	181	1957

Harjutus 3×10 standard v-k püss

3×10	T. Raba	TRÜ	287	1958
Lamades	E. Rebane	TRÜ	99	1957
Pölvelt	T. Raba	TRÜ	98	1957
Püsti	T. Raba	TRÜ	94	1958

v-k püstol

Harjutused				
3×20	25 m	T. Raba	TRÜ	91
20 lasku				
siluetti	25 m	A. Tihhonova	TRÜ	16—134
«Olympia»				
30 lasku	25 m	T. Raba	TRÜ	29—257

Võistkondlikud rekordid

Mehed

3×10 standard	TRÜ (E. Marandi, R. Dembovski,	1336	1956
v-k püss	E. Ora, S. Lill, H. Kalda)		
30+30 lasku	EPA (A. Petuhov, A. Kahre,		
(50+100 m)	V. Talve, A. Jänes, Ü. Parik)	2842	1957
3+10 v-k püstol	ALMAVÜ (O. Tünn, J. Lehter,	440	1957
	A. Pallon, A. Ottas, G. Raud-		
	heidning		

Naised

3×10 standard	TRÜ (T. Raba, E. Rebane, J. Kreek,	1321	1957
v-k püss	A. Tihhonova, V. Arvisto)		

Laskespordiga hakati Tartus sõjajärgsel perioodil tegelema 1945. a. sügisel. Pioneeriks sel alal võib nimetada 5. keskkooli treenerit E. Sauvere. Tema oli see, kes hankis «suurte valudega» kaks «TOZ-6» tüüpi sportpüssi ja hakkas treeninguid korraldama. Mis treeningud need õieti olidki: relvad ja laskemoon viletsad, märklehed tuli ise teha ja laskmine toimus poolsalaja koolimaja kõrval olnud varemeis. Üldise ettekujutuse see laskmisest siiski andis ja kui järgmisel aastal saadi kolm uut «TOZ-8» tüüpi sportpüssi, oli huvilisi üsna tublisti.

5. keskkooli võime õigusega nimetada Tartu sõjajärgse laskespordi hälliks. Siit on sirgunud niisugused tuntud laskurid, nagu A. Petuhhov, V. Talve, H. Kasumets, jt.

Tol ajal ei tundnud ei Tartu Linna Kehakultuuri- ja Spordikomitee ega ka ALMAVÜ Tartu Linnakomitee (nimetus oli siis küll teistsugune, kuid eesmärk seesama) huvi selle spordiala vastu. Omal initsiatiivil taastati raudtee-äärne lasketiir ja nüüd treeniti juba korrapäraselt. 1948. aastal jõuti niikaugele, et koolinoorte III vabariiklikul olümpiaadil võideti meeskondlikult esikoht duelllaskmises ja poeglaste B-klassis tuli A. Metsla koolinoorte meistriks. 1949. aastal omandas H. Kasumets koolinoorte meistri nimeuse ja püstitas vabariikliku noorterekordi 256 silmaga. Poeglaste B-klassis oli meistriks 1949. ja 1950. aastal R. Lust ning tütarlastest H. Mägi (2. keskkool). Olgu märgitud, et neil aastatel esindasid Tartut ka vanade klassis 5. keskkooli poisid.

Järgnenud kolmel aastal «hiilgus» koolinoorte osas millegipärast tuhmus. Võistkondlikus arvestuses tuldi küll kindlalt teiseks, aga Tallinnaga esikoha pärast eriti tõsiselt võistelda ei suudetud. Loomulikult polnud viga ainuüksi laskurites, vaid eelkõige materiaalsetes võimalustes.

1953. aastal hakkas EPA-s treenerina töötama H. Kasumets. Siit peale võttis laskesport maad ka üliõpilaste hulgas. Tartu linn suutis vanade klassis täisarvulisi võistkondi välja panna.

1954. a. sügisel sai TRÜ endale treeneriks meistersportlase J. Võrno. Tulemused olid märgatavad. EPA laskuritele kerkisid väärilised vastased. Asutustes ja ettevõtetes aga oli see spordiala endiselt soikus. Alles 1955. aastal, hakkas töö liikuma. Kõige kiiremini võtsid tuld «Estonenergo», kaubastu ja autoremonditehas nr. 3. Tagajärjed muidugi eriti head ei olnud, aga peaasi, et sellele alale elu sisse sai.

Nüüd jäid millegipärast tagaplaanile koolinoored. Loomulikult ei suutnud TRÜ viie kohaga lasketiir rahuldada treenida soovijaid. Linna haridusosakonnale tehti küll korduvalt ettepanekuid pedagoogilise kooli lasketiiru remontimiseks, sellest pole aga seniajani midagi välja tulnud. Tara ehitamine vana tiiru vallile peaks siiski kergem olema kui uue tiiru rajamine. Siiski, kuidagi on treenida saadud. «Traditsiooniks» on kujunenud tütarlaste 100 m võitmine. 1954. a. võitis selle H. Uibo ja 1955. a. E. Annuk.

Kuigi treeninguvõimalused on üsna piiratud, saime 1956. a. aastal «oma tootena» meistersportlase Eugen Ora (TRÜ). TRÜ-sse astus õppima ka meistersportlane Tiiu Raba. Silmapaistvalt esines E. Ora 1958. a. üleliidulistel katsevõistlustel Lvovis, kus ta ületas väikekaliibrilisest püstolist laskmises ametliku maailmarekordi.

Ühe sõnaga, edusammud sellel spordialal on astunud. Laskesport on juurdunud ka kehakultuurikollektiivides. 1957. aastal rikastusid laskesportlased kahe uue lasketiiruga, mis kuuluvad EPA-le ja ETKVL-ile. See loob muidugi veelgi suuremad arenguperspektiivid.

Langevarjusport

Sektsiooni presiidium

Esimees — E. Kahar, aseesimees — R. Kukk, sekretär — T. Nõgols, liikmed — M. Saar, E. Piir, V. Ellus, E. Siidra.

Langevarjuspordiga hakati Tartus tegelema 1945. aastal. Esimesed hüpped aga sooritati 1949. a. augustis Ülenurme aerodroomil Tallinna Aeroklubi lennukilt PO-2. Hüppas umbes 30 kursanti instruktorite S. Kozlovi, E. Eelmetsa, O. Tauri, Ellen Säre ja vendade Lumetite juhtimisel.

Seoses lennuklubi Tartu filiaali likvideerimisega polnud Tartus enam võimalusi hüpete sooritamiseks.

1953. aastast peale soikus töö mitmeks aastaks, sest instruktorid siirdusid Nõukogude armee ridadesse ja Ellen Säre Tškalovski ALMAVÜ purilennu-instruktorite kooli.

Vasakult: langevarjuspordi ühiskondlik instruktor E. Eelmets ning meie parimad naislangevarjurid T. Brõnova ja M. Saar.

1955. a. sügisel organiseeriti armeest tagasijõudnud Evald Eelmetsa ja ALMAVU Tartu Linnakomitee esimehe Endel Tootsi initsiatiivil esimene langevarjurite grupp ja alustati teoreetilisi õppusi. Kuna Tartus puudus praktiliste hüpete võimalused, tuli jällegi kasutada valgalaste lahkete kaasabi. Seekord sooritasid oma esimese tutvumishüppe ainult viis tartlast.

1956. a. suvel organiseeriti juba terve rida langevarjurite gruppe. Selleks ajaks oli ka ühiskondlike instruktorite kaader täienenud E. Kahari, V. Elluse, K. Lukatsi ja E. Pärna näol.

Valgas käidi järjekordselt hüppamas möödunud 1957. a. kevadel. Siis hüppasid juba 20 tartlast. Sügisel pärast kaheksa-aastast vaheaega avanes tartlastel võimlus hüpete sooritamiseks Tartus. Esimesed hüpped sooritasid 132 noort.

Oktoobris läbiviidud esimestest Eesti NSV esivõistlustest võitis Tartu osa kahe võistkonnaga. I võistkond (E. Eelmets, E. Kaisar, V. Ellus, M. Saar) saavutas 10 osavõtnud võistkonna hulgast esikoha, II võistkond (E. Pärna, M. Songisepp, A. Rebane, T. Brõnova) jäi neljandaks.

Tartu naisvõistleja 3. keskkooli 11. klassi õpilane Milvi Saar tuli Eesti NSV tšempioniks. A. Rebane võitis esimese harjutuse, E. Kahar jäi neljandaks, E. Eelmets viiendaks. Tubli saavutus alguse kohta!

Purilennundus

Purilennusektsiooni presiidium

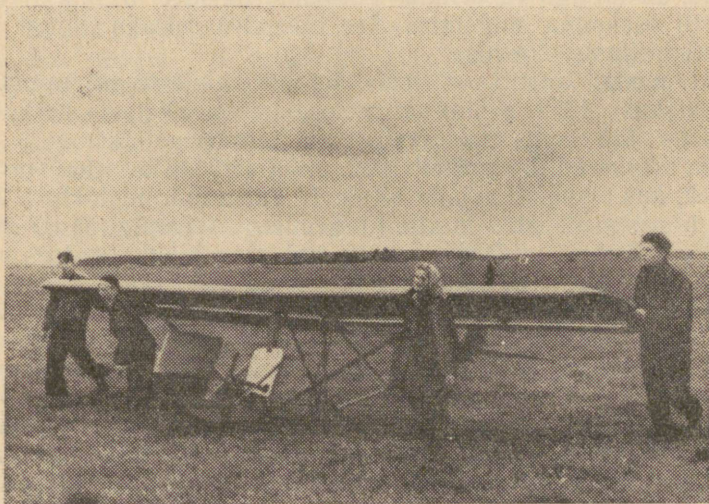
Esimees — I. Ambre, aseesimees — H. Porro, sekretär — V. Albre, liikmed — H. Adamson, E. Päna, E. Kahar, A. Parksepp.

Järjest rohkem hakatakse meie vabariigis harrastama purilennusporti. See ilus spordiala arendab noortes otsustusvõimet, orienteerumist, julgust jne.

Tartus tegeldi purilennundusega lennuklubi Tartu filiaali eksisteerimise päevil ja pärast selle likvideerimist lühikest aega ka TRÜ baasil.

Uuesti elustus purilend 1956. a. sügisel. Esimesi kursusi viisid läbi tsiviillendur Karl Lepimann ja instruktor Ilmar Ambre. 1957. a. kevadel said ühiskondliku instruktori ettevalmistuse TRÜ arstiteaduskonna üliõpilane Elvo Kahar ja alumiiniumivabriku energeetik Enn Pärna. Nüüd võis alustada praktilisi lende Ülenurme lennuväljal. Siin kulusid marjaks ära suurte raskustega hangitud 4 algväljaõppe lennukit BRO-11 (ainukesed sel ajal vabariigis).

Augustis võeti osa esimestest Eesti NSV esivõistlustest Põltsamaal. Tartu võistkond jäi neljandaks. Individuaalselt saavutas K. Lepimann kastilennus kolmanda koha.

Plaaner viiakse starti.

Sektsiooni presiidium

Esimees — A. Sikk; aseesimees — U. Sahva; sekretär — M. Zimbrot; liikmed — M. Tali, E. Kuli, A. Laas, S. Sergejev.

1946. aastal asutati Tallinnas vabariiklik auto-motoklubi. Kohe tõusis mõte luua selle osakond Tartusse. Aktivistideks ja organiseerijaiks olid F. Kudu, A. Roots, K. Riikoja, E. Talvik, V. Teder, A. Laido, A. Laas jt. Osakonna asutamiskuupäevaks sai 23. aprill 1946. a. Selle liikmete arv kasvas 1948. aastaks juba neljasajale. Esimene võistlus peeti Tartus 10. mail 1947. a. Tamme staadionil vanal ringteel.

Tartu auto-motoklubi juhatus võttis tarvitusele kõik võimalikud abinõud, et muretseda kodumaiseid mootorrattaid. Nii suudetigi täiendada masinaparki ja 12. septembril 1948. a. viidi Tamme staadionil läbi Tartu linna esimesed meistrivõistlused kodumaistel mootorrattastel. Klubis korraldatud kursustel omandasid ligikaudu 800 inimest mootorratta juhi load ja 23 inimest amatöörautojuhi load.

1949. aastal aga vabariiklik motoklubi likvideeriti, mis tõi kaasa ka Tartu osakonna sulgemise. See tähendas seisaku algust Tartu mootorisportlaste tegevuses.

1951. aastal kutsuti «Kalevi» territoriaalnõukogu juures ellu motosektsioon. 1952. aastal sai motosektsioon «Kalevi» kesknõukogult kaks 125 ccm mootorrattast ja territoriaalnõukogult kaks 350 ccm masinat. 19. augustil 1952. a. kutsuti kokku sektsiooni üldkoosolek, kus otsustati rajada «Kalevi» Tartu auto-motoklubi. Kesknõukogu aga ei nõustunud klubi tegevusega isemajandaval alusel. Seetõttu olukorras midagi ei muutunud ning klubi tegutseb senini ühiskondlikul alusel ja ilma baasita.

Olgu mainitud, et üksikute motosportlaste initsiatiivil korraldati VSÜ «Kalevi» Tartu motosektsiooni poolt 1956. aasta sügisel Tähtvere kolmnurgal suuremad lahtised kiirussõiduvõistlused.

Käesoleval momendil tegeleb Tartu linnas mootorisportiga «Kalevi» motosektsioon ja mõnel määral ka ALMAVU Tartu Auto-Motoklubi. Mootorisportlasi on kokku kümnekond, puuduvad vastava ala treenerid ja materiaalne baas.

Jalgrattasport

Sektsiooni presiidium

Esimees — R. Korn; aseesimees — K. Savason; sekretär — S. Polakes; kohtunikekogu esimees — A. Vaino.

Tartu linna rekordid ja 1957. a. edetabel

Eraldi start.

Mehed

25 km — Rekord: V. Laissaar (S) 39.52, 1957, 2. J. Raid (S) 39.54, 3. Ü. Kool (S) 40.08, 4. R. Kirsipuu (S) 40.16, 5. J. Kippasto (S) 41.56.

50 km — Rekord: J. Suurmets (K) 1:20.23, 1953, 1. Ü. Kool (S) 1:22.45, 2. V. Laissaar (S) 1:23.59, 3. J. Suurmets (jun.) (K) 1:24.10, 4. J. Kippasto (S) 1:24.59, 5. E. Altraja (K) 1:25.21.

Ühisstart.

100 km — Rekord: H. Aria (S) 2:41.47, 1957, 2. R. Kirsipuu (S) 2:50.12, 3. V. Laissaar (S) 2:52.23, 4. Ü. Kool (S) 2:54.40, 5. J. Kippasto (S) 2:56.59.

150 km — Rekord: H. Järvela (K) 4:07.23, 1955, 1. R. Kirsipuu (S) 4:19.43, 2. Ü. Kool (S) 4:17.20, 3. V. Laissaar (S) 4:17.25, 4. J. Kippasto (S) 4:27.32, 5. J. Raudsepp (D) 4:28.00.

200 km — Rekord: H. Aria (S) 5:23.38.

Naised

Eraldi start.

25 km — Rekord: O. Patune (S) 44.12, 1957, 2. S. Polakes (S) 50.12, 3. H. Koppel (K) 52.23, 4. S. Tiitso (K) 52.34, 5. M. Nuust (S) 52.54.

Ühisstart.

50 km — Rekord: O. Patune (S) 1:21.16, 1957, 2. S. Polakes (S) 1:24.56, 3. S. Tiitso (K) 1:39.59, 4. H. Koppel (K) 1:48.57, 5. M. Nuust (S) 1:50.43.

Ka Tartu jalgrattasport on läbi teinud oma tõusutee, olgugi et see on olnud tagasihoidlikum ning sportlikud saavutused selles nõrgemad kui mõnedel teistel aladel. Aeglane areng ning tagasihoidlikud tulemused on tingitud väga mitmesugustest põhjustest.

Esimene jalgrattasportisektsioon loodi pärast sõda VSÜ «Kalevi» juurde. See sektsioon hõlmas ka Tartumaa jalgrattureid, nende hulgas selliseid tuntud sõitjaid nagu Rudolf Tamm, Endel Ruubel jt. Nimetatute kuulumine Tartu linna võistkonda annabki pildi, nagu oleks jalgrattasport olnud tol ajal paremal järjel kui praegu. Muidugi, kui maasportlased eraldati linna omadest, kadus Tartu jalgratturite üleolek Tallinnast Tallinn—Tartu matškohtumi-

tel. Nüüd, kus Tartu linna jäi ainult üks tugev jalgrattur, Juhan Suurmets, oli paratamatult vajalik noortest järelkasvu soetamine. J. Suurmets moodustaski enda ümber treeninggrupi, peamiselt poisid. Treenimist muutis aga juhuslikuks jalgrataste vähesus. Sel põhjusel koosnes ka terve linna jalgratturite pere umbes ainult 10 inimesest.

Vahepeal oli ka «Spartaki» juurde moodustatud jalgrattaspordi-sektsioon, kuid treeneri puudumisel kandis ka sealne töö juhuslikkuse ilmet ning piirdus ainult üksikute tugevamate jalgratturite treeninguga.

Selline virelemine kestis kuni 1955. aastani. Siis loodi Tartu Noorsoo Spordikooli juurde jalgrattaspordiosakond, mis koondas linna paremad jalgratturid ja suunas neid süstemaatilisele treeningule. Kuid ka see töö ei hakanud minema viperusteta. Nii olid moodustatud grupid linna parimatest jalgratturitest, aga et linna esivõistlused polnud eelmistel aastatel kuigi tagajärjekad, siis sattus spordikooli selliseid jalgrattureid, kes ei pidanud korralikule treeningulegi vastu. Seetõttu tuli osakond 1955. a. sügiseks ümber komplekteerida.

Teistest linna jalgrattaspordisektsioonidest võib rahule jääda ainult «Spartaki» sektsiooniga. See on olnud juba palju aastaid linna jalgrattaspordi eestvedajaks. Kahjuks on see ainuke. Teiste spordiühingute ja klubide eemalejäämine jalgrattaspordist halvab suuresti selle ala harrastamist tervikuna.

Kõige rõõmustavamaks asjaoluks oli 1956. a. sügisel uue jalgrattaosakonna loomine Tartu Laste Spordikooli juurde ning talle vajaliku arvu rataste hankimine. Nüüd saavad süstemaatiliselt trenida ka noorte ja koolinoorte võistkonnad, mis tagab ühtlasi järelkasvu koondvõistkonnale.

Sportlik võimlemine

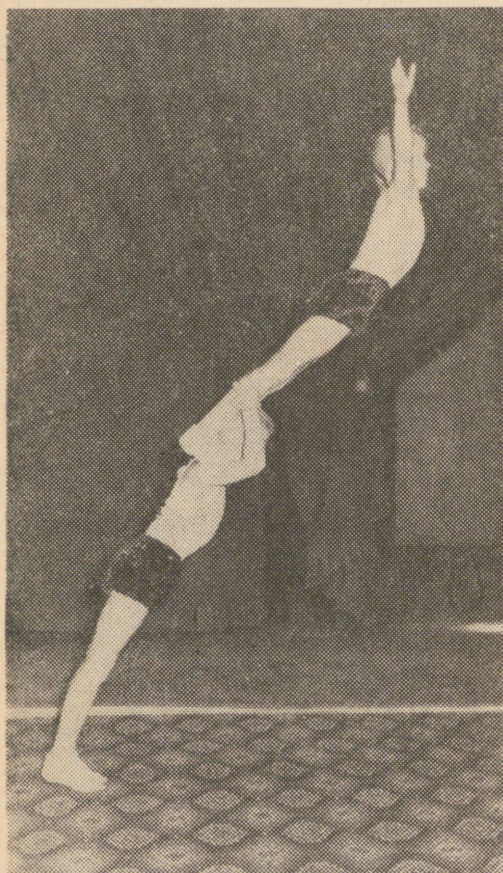
Sektsiooni presiidium

Esimees — I. Okk, aseesimees — H. Valgmaa, liikmed — V. Sahva, H. Tidriksaar.

Ülikoolilinna parimaid mees-
võimlejaid A. Truupõld soori-
tab «risti» rõngastel.

Sportliku võimlemise möödunud aasta saavutusi vaadeldes võib senises arengus märgata tunduvat tõusu. Kui aastat paar tagasi täitsid I järgu võistlusprogrammi ainult mõned naisvõimlejad ja üks meesvõimleja, siis käesoleval aastal koostatakse Tartu koondnaiskond eranditult meistrijärgus esinevaist võimlejaist. I spordijärgu täitnud võimlejate arv on tunduvalt suurem, võrreldes teiste alade sama järguga.

Meie parimad noored akrobaadid vennad Mikkelsaared.

Edasimineku ilmekaiks näitajaiks on Eesti NSV II spartakiaadi tulemused. Spartakiaadil saavutasid Tartu naisvõimlejad kolmikvõidu I spordijärgus. 1956. a. esivõistlustel üksikutel riistadel omandas noor võimleja A. Juuse meistrinimetuse harjutuste eest rõngastel. Edukalt on esinenud ka meie tütarlapsed M. Ehapalu, S. Räppo, M. Okk jt. Niisiis on meil küllaltki tugev reserv praegusele naisvõimlejate kaadrile. Reservi eest on hoolitsenud tublid treenerid H. Valgmaa, I. Okk, E. Rusi.

Vähem rõõmustav on olukord meesvõimlejate osas, sest siin peab võimlejate kvalitatiivsele ettevalmistamisele kaasnema veel treeningu tunduv kvanditatiivne tõus, mis peegeldub nii võistlusalade suuremas arvus kui ka klassifikatsiooniprogrammi märksa raskemates nõuetes. Sellest tingituna ei suuda mehed, hoolimata mõnedest saavutustest (mitmed esikohad üksikutel riistadel U. Purru ja I. Kase poolt), sammu pidada naiste spordimeisterlikkuse kasvuga. Kuid tõsi on see, et ikka rohkem tartlasi kuulub vabariigi koondvõistkonda. Suurenenud on I järgus ettevalmistatavate meesvõimlejate arv, edukalt esinevad nii noort kui ka täiskasvanute võistlustel tublid noored võimlejad A. Maaroo, A. Truupõld, vennad H. ja U. Mikelsaar jt., kuid sellest kõigest ei piisa veel konkureerimiseks NSV Liidu parimatega. Leidub liialt vähe tahtejõulisi poisse, kes lülituksid süstemaatilisse sportliku võimlemise treeningusse.

Pidurdavak asjaoluks on ka vähese tähelepanu osutamine sportliku võimlemise harjutuste rakendamisele kooli kehalise kasvatus protsessis. Sportliku võimlemisega tegelevad ainult ÜSK spordikool ja Tartu Linna Laste Spordikool. Siingi on noortele vastava treeningtöö võimalused väga piiratud, mis tingib noorte huvi languse selle raske ja palju tahet nõudva spordiala vastu.

Äärmiselt vähe on võimlemine veel levikut leidnud kollektiivides. Peamiselt harrastatakse seda ainult TRÜ-s ja EPA-s. Isegi spordiühingud pole püüdnud luua endale minimaalseidki võimalusi selle ala viljelemiseks. Ometi peaks jõukohane võimlemine olema enesestmõistetavaks vahendiks kõigi töötajate tervise säilitamise ja töövõime suurendamisel, võimlemisega peaks tegelema iga väikseimgi kollektiiv.

Sektsiooni presiidium

Esimees — L. Uustal; sekretär — O. Kutta; liikmed — V. Sahva, E. Kägi, T. Kalkun.

Linna 1957. a. edetabel

1. M. Visnapuu, 2. E. Rusi, 3. L. Masing, 4. M. Polakene, 5. E. Janov, 6. S. Saarik, 7. K. Riiner, 8. S. Kütt, 9. S. Peerna, 10. M. Pilvet.

Kui 1947. a. lõpul toimus Tallinnas I üleliiduline kunstilise võimlemise konkurss, siis jäid Tartu võimlejad pealtvaatajaiks. Puudulike harjutamisvõimaluste ja ilma organisatsioonilise keskuseta tegeles siin sellel võimlemisalal väike arv üliõpilasi ÜSK juures. Nende ettevalmistus ei olnud küps võistlusteks, sest treening piirdus peamiselt üksikute esinemiskavade õppimisega. Teised spordiseltsid polnud veel «nakatatud» sellest uuest spordialast ja jäid passiivseks. Ent juba järgmisel, 1948. a. suutis Tartu ÜSK võistkond, kes koosnes seekord peamiselt kehakultuuriteaduskonna üliõpilastest, pakkuda tugevat konkurentsi Tallinna «Kalevile» kui NSV Liidu ühele tugevamaile naiskonnale. Eelvõistlus meie vabariigi naiskonna väljaselgitamiseks peeti Tartus. Eesti NSV koondnaiskond, 14 inimest, kes lähetati üleliidulisele konkursile Tbilisisse, moodustati Tallinna ja Tartu võimlejaist võistlustulemuste alusel. Peab mainima, et aasta jooksu oli kunstilise võimlemise programm erinenud, olid välja töötatud spordijärgu nõuded (I, II, III), mis koosnesid kohustuslikest ja valikharjutustest rühma esitusel. Sundelemendid polnud täpselt määratletud, kuid nendeks võisid olla raskemad kombinatsioonid ja tasakaaluharjutused, hüpped, piruetid, akrobaatilised elemendid jne. Üldiselt jäi programm veel ühekskülgseks, just sundalade vähese arvu tõttu, mis ei võimaldanud selgitada võimlejate mitmekülgset kehalist ettevalmistust ja tehnika valdamist. Kompositsiooni hindamisel võistlustel tekkis puudulike aluste tõttu raskusi. Näiteks esitati Tartu võimlejate

poolt II kohustusliku omaloomingulise harjutusena «Rütmiline etüüd» mille kompositsiooni hinde määramine hindekohtunike brigaadis tõi esile teravaid vaidlusi. Sellist tüüpi harjutus oli konkursil teataval määral uudne ja erines teistest etteastetest. Üldjärjestuses tuli Eesti NSV võistkonnal leppida Leningradi, Moskva II ja Moskva I naiskonna järel IV kohaga.

Järgmisel üleliidulisel võimlemiskonverentsil Leningradis 28. nov.—2. det. 1948. a. antakse kunstilisele võimlemisele sportliku suunitlusega võimlemise nimetus. Konverentsil käsitleti üsna põhjalikult naiste võimlemise küsimust. Märgitigi, et uus võimlemisliik, mis on oma sisu, meetodite ja vahendite poolest juba välja kujunenud, võimaldab naistel massilisemalt osa võtta võistlustest ja kehakultuurialasest tegevusest, millega seoses on vaja igati soodustada kunstilise võimlemise edasist arengut. ÜK(b)P KK määrus sporditöö kohta 27. detsembrist 1948. a. püstitas nõude kunstilise võimlemise sisseviimiseks spordiseltsides, koolides, õppeasutustes, kehakultuurikollektiivides jne.

Tartus jääb tugevaimaks kunstilise võimlemise keskuseks ÜSK ja seda kuni käesoleva ajani. Nii saavutab ÜSK naiskond 1949. a. novembrikuus peetud Eesti NSV esivõistlustel esikoha ja individuaalselt tuleb meistriks üliõpilane E. Maidre.

1949. aasta tähistab ka Tartu VSÜ «Kalevis» kunstilise võimlemise tegelemise algust. ÜSK spordikooli loomisega hakati seal tegema ettevalmistusi laste rühmadega töötamiseks. Sportliku võimlemise osakonna juurde luuakse üks kunstilise võimlemise rühm. Uue arenguetapi alguseks sel spordialal tuleb pidada 1950. aastat, millal kinnitati esmakordselt üleliiduline ühtne spordiklassifikatsiooni programm, mis andis kunstilisele võimlemisele kindla sportliku suuna. Selle programmi järgi oli välja töötatud spordijärgud I, II, III ja ühtsed võistluskavad algajale. I järk koosnes 6 võistlusalast ja esitas võimlejatele väga suured nõuded: vabaliikumise ja piruettide tehniliselt hea sooritamine, nõutavate akrobaatikaelementide ja painduvhoolaualt ettenähtud hüpete kindel valdamine, rühma valik- ja individuaalharjutusteks väljavalitud abinõude käsitlemise põhjalik oskamine.

Järgmised võistlused kuni 1950. a. viidi selle programmi alusel läbi süstemaatiliselt igal aastal. 1950. a. Eesti NSV esivõistlused kulgesid ebaõnnestumisega Tartu ja Tallinna parimatele võimlejatele. Nimelt hinnati üle oma puudujääkidega ettevalmistust I järgu jaoks, seda eriti akrobaatika osas. Tagajärjeks oli, et enamik võistlejaid I järgus ei täitnud järgunõudeid. Ainukestena omandasid neil võistlustel I järgu kvalifikatsiooni V. Tamar (Tallinn) ja N. Kutti (Tartu). Üllatuslikult tuli võitjaks III järgus esinenud Tartu «Kalevi» võistkond. Üleliiduliste võistluste 16.—19. det. 1950. a. lähetati Eesti NSV koondnaiskond II järgu harjutustega. Meie naiskond saavutas siin II järgus üldjärjestuses kaheksanda koha ja II järgu ulatuses tuli tartlane H. Tidriksaar V kohale. Võistlus viidi läbi kompleksvõistlusena koos akrobaatia ja sport-

liku võimlemisega. Ka järgmisel 1951. aastal osutus nii Eesti NSV esivõistlustel kui ka üleliidulistel võistlustel Tbilisis peamiseks takistuseks meie võimlejate nõrk esinemine akrobaatilistes harjutustest. Tuli leppida viimase kohaga. Kindlasti põhjustas ebaõnnestumisi ka võimlejate võistluskogemuste vähesus. Selle puuduse kõrvaldamiseks hakati 1951. a. peale korraldama Tallinn—Tartu matškohtumisi. Kunstilise võimlemise taseme langust Tartus põhjustas uute võimlejate puudulik juurdekasv. Selle ala treenerid, kes töötasid põhiliselt kehakultuuriosakonnas, olid kohustatud oma kvalifikatsiooni tõstmiseks täitma I järgu nõuded, mistõttu jäi vähe aega intensiivseks treeninguks uute rühmadega. Spordikoolis ei olnud veel küllaldaselt rühmi organiseeritud. Peamise baasi võimlejate juurdekasvus moodustasid nooremate kursuste üliõpilased. Kunstilise võimlemise propageerimise ja elustamise eesmärgil ülikoolis kutsuti 1952. a. sõpruskohtumisele Leningradi üliõpilasnaiss-

*Einike Rusi sooritab harjutust linikuga
(matškohtumine Riia—Tartu).*

kond, kelle koosseisus võistles kaasa NSV Liidu 1951. a. tšempion Z. Tretjakova. Meeldivaks võistlusreisiks kujunes TRÜ üliõpilastele osavõtt kõrgemate õppeasutuste vahelistest võistlustest 1952. a. kevadel Kiievis, kus meie üliõpilased E. Kaldma ja E. Rusi esinesid I järgus, võistkonna ülejäänud liikmed aga II järgus. Aasta hiljem toimusid samad võistlused Harkovis, mis on kõrgemate õppeasutuste vahel jäänud seni viimasteks.

Ajavahemikul 1952.—1953. a. näitab küll üldist arvulist juurdekasvu kunstilise võimlemise harrastajate peres, kuid rahule ei saa jääda üldise ettevalmistusega. Sama kehtib Sverdlovskisse läheta-tava naiskonna kohta. Tartus esikohal püsinud ÜSK võimlejad pole suutelised kätte võitma sama positsiooni vabariigi ulatuses, peavad alistuma Tallinna võistlejatele. On hädavajalik organiseerida tegevusse suurem arv rühmi ja rohkem treenereid. Aktiivselt hakkavad oma põhitöö kõrval treenerina tegelema E. Kudu ja H. Tidriksaar ÜSK ja VSÜ «Kalevi» juures, Tartu Laste Spordikoolis ja 1953. a. loodud Tartu ühes suuremas õppeasutuses EPA-s E. Kägi. Hinnatava töö tulemusena kasvab juurde palju häid võimlejad nii spordikoolides kui ka mõlemas kõrgemas õppeasutuses ja pedagoogilises koolis, kus sportliku võimlemise kõrval viljeldakse intensiivselt kunstilist võimlemist õpetaja V. Sahva juhtimisel. Selle tulemusel kujuneb edukaks võistlusperioodiks ajavahemik 1954.—1957. a. Võidetakse suure eduga Tallinn—Tartu matškohtumised Eriti viimasel võistlusel näitavad Tartu võimlejad head taset. 1954. a. kehtimahakanud uus, praegune klassifikatsiooniprogramm sisaldab ka meistrijärgu nõuded. Vähesed eduga on selles järgus esimestena võistelnud E. Rusi ja R. Buddel. Spordimeisterlikkuse tõus on vajalik kõigepealt meie koondnaiskonna tugevdamise huvides. Üleliidulistel võistlustel Harkovis tulid esimestele kohtadele võistkonnad, kes olid terves ulatuses või osaliselt komplekteeritud meistrijärgu võimlejaist ja meie võistkond ei suutnud nendega konkureerida meistrijärgu võimlejate puudusel. Viimaste juurdekasvu peaksid andma kõigepealt koolinoored. Esimesed Eesti NSV koolinoorteesivõitlused 1955. a. Pärnus näitasid häid tulemusi ja üksikute võimlejate kõrget taset. Tartu koolinoor M. Visnapuu toob kaasa tšempioninime. Hästi esinevad ka M. Pilvet ja M. Polakene.

Tahaks loota, et möödunud perioodi parimad Tartu võimlejad N. Kutti, E. Kaldma, Ö. Väden, L. Asman, V. Hamburg innustavad oma eeskujuga nooremaid võistlejaid E. Rusit, E. Teini, L. Stambergit, T. Vösu, L. Masingut, M. Visnapuud, M. Pilvetit, M. Poolakest, E. Janovit jt. saavutama häid tulemusi võistlustel kunstilises võimlemises.

Sektsiooni presiidium

Esimees — L. Peikel; aseesimees — A. Rästa; sekretär — E. Sool; liikmed — H. Klaassen, R. Kalk.

Linna 1957. a. tšempionid vehklemises

Naiste florett — E. Sool, meeste florett — M. Pau, espadron — R. Mintel, epee — M. Pau, tääk — L. Peikel.

Linna 1957. a. edetabel (seisuga 15. 4. 1958)

Meeste florett

M. Punning (I keskkool)
R. Kamarik (ÜSK)
H. Selg (ÜSK)
L. Peikel (ÜSK)
V. Pall (V keskkool)

Espadron

P. Hein (ÜSK)
B. Gaisler (EPA)
R. Kalk (ÜSK)
A. Karro (ÜSK)
L. Peikel (ÜSK)

Naiste florett

E. Sool (ÜSK)
L. Riitel (ÜSK)
R. Klaus (ÜSK)
T. Simm (V keskkool)
V. Kesa (ÜSK)

Epee

L. Peikel (ÜSK)
H. Selg (ÜSK)
U. Keisk (D)
E. Urbanik (V keskkool)
R. Tomson (I keskkool)

Tääk

L. Peikel (ÜSK)
R. Valk (ÜSK)
H. Tanni (ÜSK)
E. Ilves (ÜSK)
R. Kamarik (ÜSK)

Meie linna vehklemisspordi areng on tihedalt seotud Tartu Riikliku Ülikooli vehklemissektsiooni tegevusega, sest siin pandi alus selle spordi harrastamisele Tartus.

Kui 1944. a. sügisel alustas tegevust Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskond, ei olnud veel selget ettekujutust, kuidas oleks võimalik elustada vehklemissporti.

1945. a. kevadsemestril moodustati vehklemise ja poksi kateeder, kus peate käsitsivõitluse, maadluse ja poksi õpetati ka vehklemist. Selle harrastajaid oli vähe, puudusid varustus ja treeninguruumid.

Pöörde vehklemisspordi arengusse tõi 1948. aasta, millal loodi TRÜ vehklemissektsioon eesotsas E. Mäepaluga. Kuid Tartu linna osas jäi pilt endiseks. Tartu Laste Spordikooli juures avati küll vehklemisosakond, kuid seal tegutsejaid oli vähe. Puudus oli treeneritest ja varustusest. Tegutses ainult üks treener linna kohta — E. Lukin.

Samal aastal võeti esmakordselt osa Eesti NSV esivõistlustest, kus jääd viimasele kohale. Ka 1949. aasta ei toonud erilist muutust vehklemisspordi arengusse. Küll aga tõi selle 1950. aasta, millal peeti esmakordselt Tartu linna esivõistlused ja matškohtumine TRÜ—TPI. Samal aastal andis Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskond esimese lennu vehklemistreenereid — E. ja I. Nelis, E. Mäepalu, V. Zobel. Neist jäi ainult E. Mäepalu töötama Tartu. Eesti NSV noorte esivõistlustel saavutati hinnatav II koht ja esimene tšempionitiitel — V. Öpik. Kuid töö ei olnud ikka veel küllaldane, sest puudus juhtiv organ, linna vehklemissektsioon. See loodi alles 1950. a. lõpul. Mõõnaperiood kestis kuni 1953. aastani, millal TRÜ-sse ja EPA-sse tulid õppima mitmed vabariigi parimad vehklejad Tallinnast ja Haapsalust. Vabariigi esivõistlustel suudeti juba pakkuda tõsist konkurentsi Tallinna võistkonnale. VSÜ «Kalevi» vabariiklikuks meistriks tuli TRÜ üliõpilane H. Kariler. Eriti edukaks kujuneb 1955. aasta. Võidetakse VSÜ «Kalevi» vabariiklikud meeskondlikud võistlused ja tullakse Tallinna I võistkonna järel II kohale Eesti NSV I suvispartakiaadil. Spartakiaadi võitjateks osutusid: U. Valdre (EPA) meeste floretis, L. Peikel (TRÜ) meeste floretis, H. Riitel (EPA) meeste täegis.

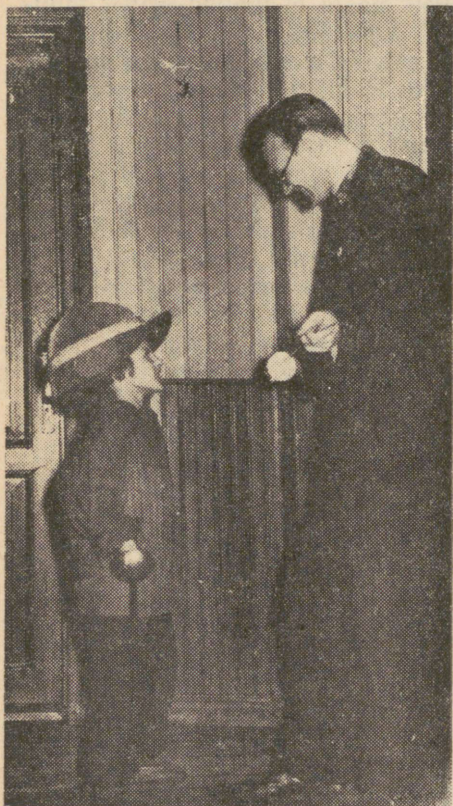
Seoses NSV Liidu rahvaste spartakiaadiga kujunes 1956. aasta Tartu vehklejatele eriti pingeliseks. Aasta jooksul valmistati ette 4 II järgu sportlast ja 5 noorte I järgu sportlast, 3 I, 8 II ja 11 III kategooria kohtunikku. Ühe kolmandiku vabariigi võistkonnast moodustasid tartlased.

Eesti NSV esivõistlustel ja II suvispartakiaadil saavutasid tartlased järjekordselt II koha. Vabariigi meistriteks tulid L. Piel (EPA) meeste floretis ja L. Peikel (TRÜ) meeste epees. Eriti hinnatav on Eesti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilase E. Soola III koht naiste floretis, sest siin võistlesid kaasa mitmekordsed vabariigi meistrid — meistersportlane A. Puistama ja H. Kala ning vabariigi parimad J. Arro, R. Aule, L. Tasane jt. Ka noored M. Punning, A. Rebane ja V. Kuusik saavutasid hinnatavaid tulemusi, õigustades sellega oma kuuluvust linna võistkonda. Tagasihoidlikuks kujunes aga Tartu vehklejate esinemine NSV Liidu rahvaste spartakiaadil. See oli tingitud noorte võistluskogemuste vähesusest.

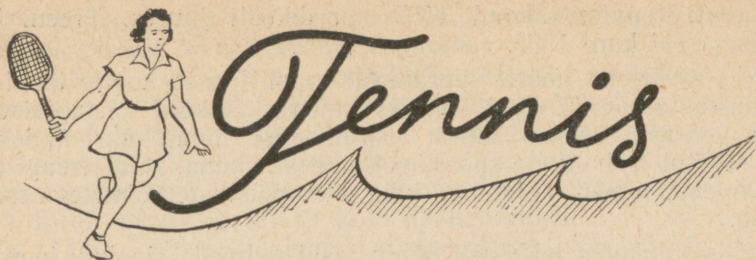
Esmakordselt peeti koolinoorte esivõistlused, milledest osavõtt oli massiline. Teenitult võitis esikoha 5. keskkooli (treener H. Klaassen) ühtlaselt esinenud võistkond. Ka 1. keskkoolis on vehklemisspordi harrastamine võtnud massilisema iseloomu, kuid teistes koolides (2., 3. ja 4.) ei ole sellele spordialale tähelepanu pööratud.

Praegu, kus vehklemisseltsioonis töötab ligi 100 koolinoort ja üliõpilast, on kõik eeldused selle spordi massiliseks arendamiseks.

1957. aasta algul suutsid Tartu vehklejad nelja linna turniiril edestada Tallinna võistkonna. Sama aasta lõpul toimunud võidukas matškohtumine Kaunasega kinnitas, et Tartu parimate vehklejate spordimeisterlikkus läheb tõusuteed.

Tartu noorim vehkleja 11-aastane Raja Värav V keskkoolist ja treener L. Peikel.

Sektsiooni presiidium

Esimees — V. Lamp, aseesimehed — K. Preem, E. Siliksaar, sekretär — E. Elgas, liikmed — A. Kuusik, A. Siliksaar, O. Salum, O. Liiv, V. Turba, A. Lauter, K. Ird, T. Tikko, K. Lillipuu.

Linna 1957. a. edetabel

Mehed	Naised
1. J. Lamp (ÜSK)	1. T. Kangur (ÜSK)
2. V. Turba (D)	2. T. Tikko (D)
3. V. Topasia (ÜSK)	3. K. Noor (ÜSK)
4. I. Braun (ÜSK)	4. A. Siliksaar (K)
5. J. Redel (ÜSK)	5. K. Kauri (D)
6. P. Lamp (ÜSK)	6. E. Elgas (K)
7. S. Ratnik (D)	7. M. Rimmel (ÜSK)
8. M. Kool (K)	8. M. Tuka (ÜSK)
9. H. Tikko (D)	9. I. Muttik (D)
10. A. Roots (ÜSK)	10. K. Haosalu (ÜSK)

Enne sõda olid Tartus 9 tenniseväljakut. Okupatsiooni ajal hävitati neist viis. Ka ainsad väljakud Toomeorus olid täiesti korrast ära. Nii seisis tennisistide pere pärast sõda sõna tõsisel mõttes lõhkise küna ees. Tennisistide aktiivsel osavõtul taastati tenniseväljakud, kusjuures 1945. ja 1946. a. toimus nende hooldamine ainult ühiskondlikus korras. Alates 1947. aastast võttis väljakute majandamise enda kätte nende tegelik omanik Tartu Riiklik Ülikool.

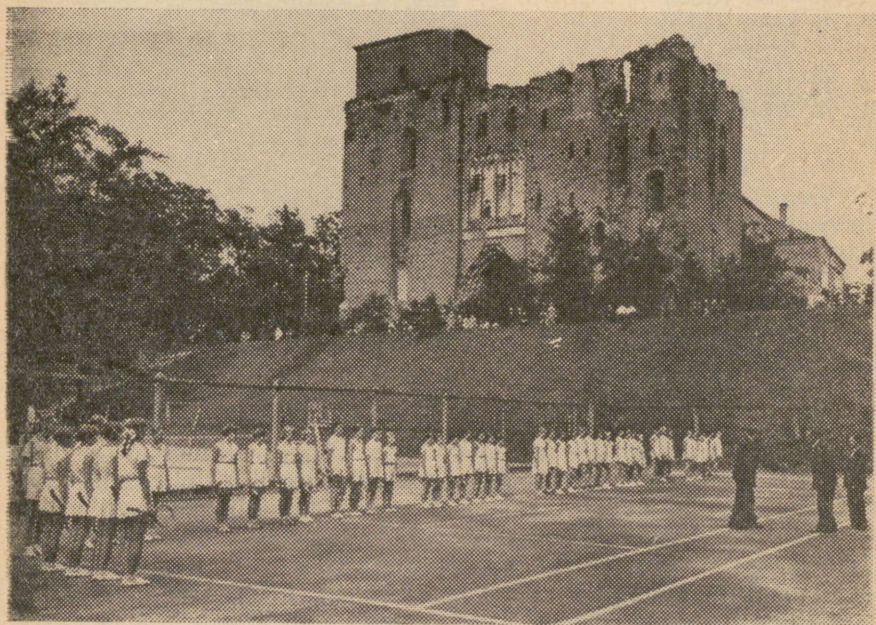
Mõni aasta hiljem taastati Maarjamõisa kliinikute juures asuv tenniseväljak sealsete tenniseentusiastide poolt. Pedagoogilise kooli juurde ehitati R. Redeli initsiatiivil üks väljak. Kuuest väljakust oli tol ajal küllalt, et alustada hoogsat treeningut nii olemasolevate mängijatega kui ka uute, peamiselt noorte mängijate kaasatõmbamiseks. Algul koondusid noored tennisesportlased VSÜ «Kalevi» ümber, kus treener Turba juhendamisel võrsus suur hulk andekaid mängijaid, nagu Redelite perekonnast Lilli, Malle ja Jüri, edasi R. Ojaveri, I. Nei jt. Neid nimesid võib hiljem lugeda Eesti NSV noorte koondvõistkonnas.

Et noorte huvi tennisepordi vastu oli väga suur, siis avati 1948. a. linna laste spordikooli juures tenniseosakond. Aasta hil-

jem avati tenniseosakond TRÜ spordikooli juures. Treenerina tegutses seal kuni 1953. aastani A. Sahva.

Võis arvata, et noorte spordikooli baasil tõuseb noorte tennise-sportlaste tase eriti, kuid kahjuks kujunes olukord vastupidiseks. Sellel perioodil võrsus kahest spordikoolist ainult üks andekas noor — Tiiu Tikko linna spordikooli kasvandikuna, kuid temagi tuli väljastpoolt, nimelt Viljandist, juba silmapaistvate võimetega mängijana.

Sellise olukorra tekkimist põhjustasid mitmed asjaolud: baaside ja inventari puudulikkus, ühiskondlike organisatsioonide vähene huvi treeningu tingimuste ja selle läbiviimise vastu, kuid eelkõige siiski spordikoolide nõrk kontroll treenerite tegevuse üle. 1953. aasta sügisel segas linna tennisepresiidium end TRÜ spordikooli tenniseosakonna tegevuse vahele, mille tulemusena olukord seal paranes. Peamiselt TRÜ spordikooli õpilastest koosnebki praegu Tartu koolinoorte võistkond. Ka treener Turba õpilastest on võrsumas tugev järelkasv. Kõige väljapaistvamaks noortennisistiks on praegu 18-aastane Jüri Lamp, kes tõusis 1957. aastal «esimeseks reketiks» täiskasvanute koondvõistkonnas. Samuti kuulub ta vabariigi noorte-koondvõistkonda.

Tartus 1957. a. suvel toimunud Eesti NSV noorte kuue linna tennise-turniirist osavõtjad avadejileel.

Tartlastest on rea aastate jooksul kuulunud vabariigi koondvõistkonda järgmised tennisistid.

V o l d e m a r T u r b a — tuli Tartu meistriks 1936. aastal, olles 18-aastane. Sellest ajast peale on ta suutnud võita kõik Tartu linna tennis-esivõistlused kuni 1957. aastani. Parimateks saavutusteks on tal 1954. a. «Dünamo» üleliidulistel võistlustel meespaarismängus koos O. Alasega tšempionitiitel ning samal aastal NSV Liidu esivõistlustel 12. koht üksikmängus.

V a l t e r L a m p — alustas tennisemängu 1936. aastal, 24-aastasena. Alates a. 1938 on V. Lamp alati jõudnud Tartu esivõistluste finaali, kuid ei ole kordagi võitnud üksikmängu tšempioni tiitlit. Ta on mitmel aastal olnud vabariigi edetabelis Turbast eespool ja on teda suve jooksul sageli võitnud, kuid linna esivõistlustel on talle alati kaotanud. Neil juhtudel, kui Turba ei võtnud osa linna esivõistlustest, kaotas Lamp finaalis tingimata mõnele teisele. V. Lambi parimaks saavutuseks on 1953. a. Eesti NSV tšempionaadil II koht üksikmängus.

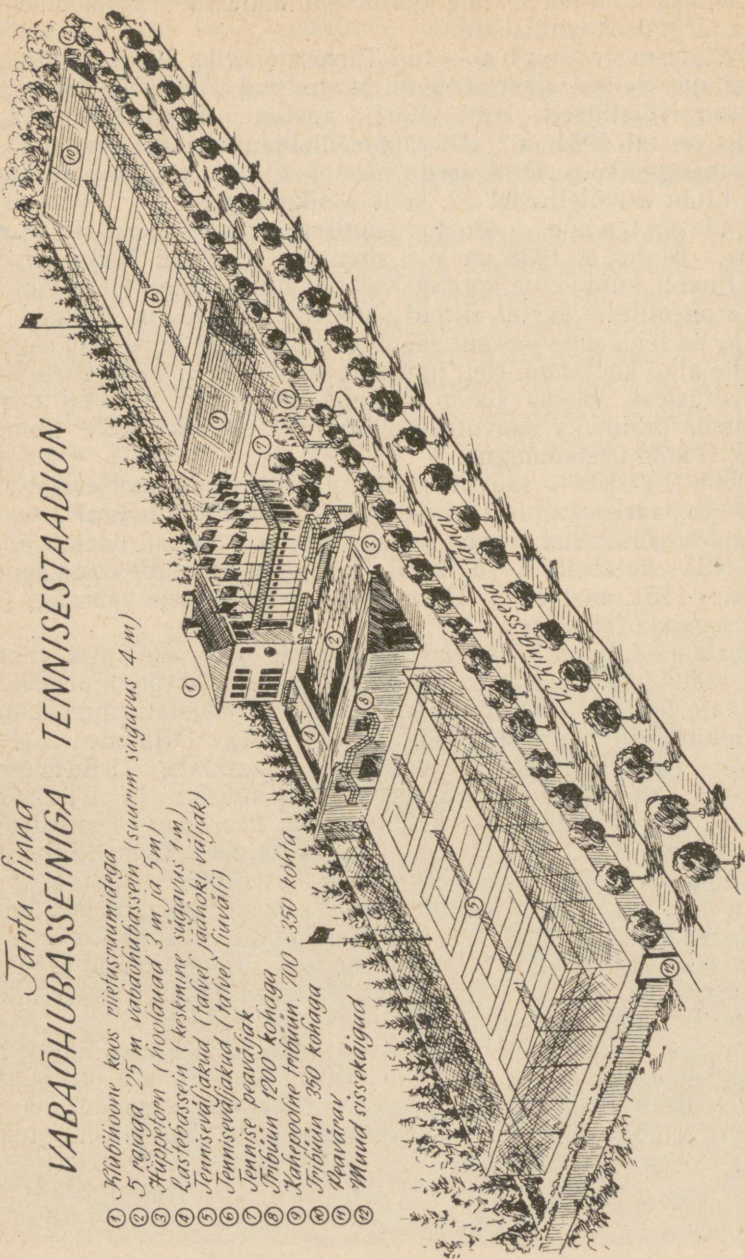
T i i u T i k k o — saavutas 1951. a. NSV Liidu noortevõistlustel üksik- ja paarismängus tšempionitiitli. Järgmisel aastal omandas ta nendel võistlustel I koha paarismängus. Samal aastal on ta Eesti NSV edetabelis 3.—5. kohal. Tartu tšempioni nimetust kannab ta alates 1951. aastast. T. Tikko on kahtlemata meie vabariigi parimaid segapaarismängus.

Aasta-aastalt on kasvanud tennisistide pere, eriti aga viimase kahe aasta jooksul. Tartu tennisespordi edasist arengut takistab vastavate väljakute nappus. Seda arvestades alustati linna tennisepresiidiumi initsiatiivil 1956. aastal uute väljakute rajamist Tähtvere pargi ja õlletehase vahelisele maa-alale. Üritusele löid aktiivselt kaasa Tartu Õlletehas, Tartu Kaubastu ja RT «Vane muine», mille tulemusena valmivad juba käesoleva aasta kevadel kolm uut väljakut. Selle ürituse jätkuks kujuneb Tartu Linna TSN Täitevkomitee poolt finantseeritav tennisestaadioni väljaehitamine. Kokku valmivad seal 8 väljakut koos klubihoonega. Lisaks sellele ehitatakse sinna veel moodne eelsoojendusega välisujula. Nimetatud baasi valmimise järel on täielikult rahuldatud tennisistide ja ujujate vajadused suveperioodil. Talvel saab tenniseväljakuid kasutada hoki- ja uisuväljakuna.

Avaramate treeninguvõimaluste loomise järel tõuseb kahtlemata spordimeisterlikkus, see lubab haarata tennisespordi harrastama hulga rohkem töötajaid. Tenniseaktiivi edasiseks ülesandeks on võidelda treeninguvõimaluste saavutamise eest ka talvetingimuste jaoks.

Tartu linna
VABAÕHUBASSEINIGA TENNISESTAADION

- ① Klubihoone koos niitastruumidega
- ② 5 regjaga 25 m vabõõhõubassein (suurim sügavus 4 m)
- ③ Apteek (hooldus 3 m ja 5 m)
- ④ Lastebassein (keskmine sügavus 1 m)
- ⑤ Tenniseidjaskud (talvel, jäänõeki väljak)
- ⑥ Tenniseidjaskud (talvel, linnaval)
- ⑦ Tennise peaväljak
- ⑧ Tribüün 1200 kohaga
- ⑨ Kahtpooline tribüün 700
- ⑩ Tribüün 350 kohaga
- ⑪ Avarõuavad
- ⑫ Muud sissekäigud

Sektsiooni presiidium

Esimees — L. Sild; aseesimees — M. Lindemann; liikmed — R. Staub, N. Põldvere, E. Soovik.

Linna koondvõistkonna kandidaadid

I. Nei, G. Uusi, U. Tarve, R. Etruk, V. Heuer, V. Hütt, A. Rajavee, N. Kristoffel, F. Kibbermann, K. Mägi.

Maletajatel tuli 1944. a. sügisel otsast peale hakata. Sõjatules olid hävinud endise maleseltsi ruumid, kus sisse põles ka kogu maleinventar. Nii ei saadudki esimesi sõjajärgseid male-esivõistlusi pidada korralikult: malekellade vähesuse tõttu mängiti ühte voo ruumis mitmes osas... Kuid need raskused maletajaid ei heidutanud. Organiseerimistöö eestvedajaks sai toleaeagne parim Tartu maletaja P. Tamm. Tamme entusiasm nakatas eriti koolinoori. 1945. ja 1946. a. kerkisid esile noored maletajad Nei, Heuer, Võhandu, Merilo, Laes jt., kes hakkasid etendama juhtivat osa linna ja isegi vabariigi maleelus.

Meistersportlane Iivo Nei on kolmel korral, 1951., 1952. ja 1956. a., tulnud Eesti NSV maletšempioniks. 1948. aastal oli ta NSV Liidu noortetšempioniks. Meistersportlase normi täitis I. Nei üleliidulise maletšempionaadi poolfinaalis Harkovis 1956. a. Edukalt esines ta Eesti NSV maletajate esimesel rahvusvahelisel kohtumisel Ungariga, saades 2 partiis 1,5 punkti.

Aastatel 1945—1950 oli maletagevus ülikoolilinnas üldiselt üsna elav. Kuigi puudus n.ö. täiesti statsionaarne maleklubi, oli maletajatel käsutuses mänguruume, mida sai regulaarselt kasutada. Maleharrastuse ulatusest sellel perioodil annavad tunnis-

tust niisugused massilised üritused, nagu «Kalevi» ja ülikooli maletajate matš 100 laual (1950. a.), kollektiivide võistlused mitmesaja osavõtjaga jms.

Järgnenud paaril aastal maletegevuse hoog vaibus. Seda põhjustasid mitmed asjaolud, kõigepealt aga ilmajäämine senistest mänguruumidest ja samuti linna maleseksiooni töö soikumine.

Gunnar Uusi oli Paul Kerese kõrval esimene meie vabariigi maletaja, kes omandas meistersportlase austava nimetuse. Moskvast õppides võttis ta korduvalt osa Nõukogudemaa pealinna maletšempionaadist, kus on oma võimeid proovinud Bronsteini ja teiste malekuulsustega.

Uuesti hoogustus maleharrastus ülikoolilinnas 1952. a. seoses maleseksiooni uue presiidiumi moodustamisega. Viimaste aastate jooksul on suudetud organisatsiooniline töö enam-vähem reeglipärastada, endiselt valus aga on maleklubi küsimus. Maleklubi puudumine ei võimalda korraldada maleüritusi pidevalt, ilma maleklubita ei ole õiget treeningtööd ja noorte maletajate kasvatamist. See kõik annab ennast tunda — Tartu maletase ei tõuse vajaliku tempoga, võiks rääkida isegi seisakust. Tõsi, «tipud» on meil üsna tugevad (meistersportlased Nei ja Uusi ning vabariigi paremikki kuuluvad meistikandidaadid Tarve, Etruk ja Heuer), kuid need on juba «habemega» maletajad, väärilist järeldasvu aga ei ole.

Praegu on päevakorras maleklubi taasmoodustamine. Kui see probleem edukalt laheneb, siis võib peatselt uusi edusamme oodata.

Märgiksime lühidalt Tartu maletajate suuremaid saavutusi viimastel aastatel. Edukalt esines Eesti NSV 1951. ja 1952. a. maletšempionaadil I. Nei, kes tõi mõlemal aastal meistritiitli Tartusse. Toreda tulemusega sai Tartu malevõistkond hakkama 1953. a. oktoobriturniiril, võites väga tugevakoosseisulise Tallinna võistkonna. 1956. a. toimus huvitav maleüritus, korrespondentspartii «Edasi» ja «Õhtulehe» lugejate vahel. Selles olid võidukad tartlased. Tartu maleorganisatsiooni initsiatiivil suudeti 1956. ja 1957. a. esmakordselt meie vabariigis maletšempionaadi puhul välja anda turniiribülletään. Eesti NSV 1958. a. maletšempioniks tuli G. Uusi.

СПОРТИВНЫЙ СПРАВОЧНИК гор. ТАРТУ

На эстонском языке.

Комитет физической культуры и спорта при
исполкоме СДТ гор. Тарту

Toimetaja V. Neuer

Ladumisele antud 16. VII 1957. Trükkimisele
antud 11. IX 1958. Paber 60×92, $\frac{1}{16}$. Trüki-
poognaid 6. Trükiarv 3000. MB-05630. Tell-
mise nr. 2512. Trükkoda «Tartu Kommunist»,
Tartu, Ülikooli 17/19.

Hind rbl. 3.—

Rbl. 3.—

A-22265

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00386873 6